

POLSPA
SCHOOL OF POLITICAL SCIENCE
AND PUBLIC ADMINISTRATION
WALAILAK UNIVERSITY

PROCEEDINGS

เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1

การประชุมและนำเสนอ
ผลงานวิชาการระดับชาติ

♦ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ♦

วันที่ 7 มิถุนายน 2569

สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สารบัญ

รายการ	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นใน ตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช : นุสรา รอดมณี	1
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน : อุไรวรรณ บรรดาศักดิ์	9
การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช : ภูมิพัฒน์ เมืองสุวรรณ	17
การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านกรณีศึกษาบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี : ณัฐธิดา ทวยเจริญ	26
คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช : สถาพร ประพันธ์	36
ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : รวงทอง พลรัตน์	44
การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : เกริกไกร ไชยเจริญ	55
การบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช : ธนบดี รัตนานุกูล	63
การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัด เทศบาลเมืองท่าศาลา : ปิยะวัฒน์ เลิศล้ำ	71
การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนานวัตกรรมสังคมในการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาดำบลน้ำตกอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช : พิชพงศ์ ผิวมณี	79
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช : เจลิยา ไสยรัตน์	91
ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการ ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเทศบาลเมืองปากพนัง : ขวัญชัย รอดมณี	100
การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา : อัญชลี ชัยณรงค์	108
พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในอำเภอเมือง เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช : ภัศราดี ตริตรง	116
การชำระภาษีท้องถิ่น ของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : กุลธิดา ทองมี	129

ประกาศสำนักกวีชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวิชาการระดับชาติ
ด้านรัฐประศาสนศาสตร์
ครั้งที่ ๑

เพื่อให้การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ ๑ ซึ่งจัดประชุมขึ้นในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๙ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลู่วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ.๒๕๓๕ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ ๑ ประกอบไปด้วยบุคคล ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.จรัญ บุญกาญจน์	ที่ปรึกษา
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แก้วประเสริฐ ระฆังทอง	ประธานกรรมการ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพร สมบูรณ์บุรณะ	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิดา จันทศิริ	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาธิพย์ อุบลมภ์ประชา	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนียา บริพิศ	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุมาน จันทวงศ์	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ มีสุข	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูบาล์ม ปาทัก	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ หนูผึ้ง	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
๑๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิตกุล	กรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์ ดร.รงค์ บุญสวยขวัญ	กรรมการ
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจินตนา คุ่มภัย	กรรมการ
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิย์ รุซื่อ	กรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางสาววิลาสินี รัตนสันต์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางรจนา สายวาริ	ผู้ช่วยเลขานุการ

๑๗. นางสาวรุ่งลาวัลย์ นาคัน

ผู้ช่วยเลขานุการ

๑๘. นางสาวนภัสกร เรียนเวช

ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่

๑. อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา และแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

๒. กำหนดแนวทางการจัดประชุมวิชาการ ทาบทามผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบการนำเสนอผลงาน จัดทำตารางกำหนดการ และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๓. ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ พิจารณากลั่นกรอง ตรวจสอบ ประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความวิชาการและวิจัย และให้คำแนะนำในการปรับแก้บทความวิชาการและวิจัย

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นिरนาท แก้วประเสริฐ ระฆังทอง)

รักษาการแทนคณบดีสำนักวิชารัฐศาสตร์และ
รัฐประศาสนศาสตร์

๗ มิ.ย. ๖๙ เวลา ๒๐:๕๒:๓๙ Personal PKI-LN
Signature Code : ovh6W-SaRvV-f1hL6-MKZR6

การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

ครั้งที่ 1

การประชุมวิชาการระดับชาติทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ในครั้งนี้ จัดขึ้นเพื่อเป็น
เวทีให้คณาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการ ได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
รวมถึงผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานภาครัฐและสังคมในภาพรวม

สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มีความตั้งใจให้เวทีนี้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้
ร่วมกันอย่างแท้จริง ในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเอื้อต่อการสร้างสรรค์ความร่วมมือทางวิชาการ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการประเมินบทความ ตลอดจน
คณาจารย์และนักวิจัยทุกท่านที่ให้ความสนใจและส่งผลงานเข้าร่วมนำเสนอในครั้งนี้
รวมถึงทีมงานผู้จัดทุกท่านที่ช่วยกันเตรียมงานจนสำเร็จลุล่วง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทุกท่านจะได้รับประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันนี้
และนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดงานวิจัยและพัฒนาองค์กรของท่านต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทา แก้วประเสริฐ ระฆังทอง

รักษาการแทนคณบดี

สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

ห้องที่ 1

การมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองท้องถิ่น

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผศ.ดร.ทัศนียา บริพัศ และ ผศ.ดร.กนกวรรณ มีสุข

วันอาทิตย์ที่ 7 มิถุนายน 2569

ลำดับ	เวลา	ชื่อ – สกุล	ชื่อเรื่อง
1	09.30 – 10.00 น.	นางสาวนุสรา รอดมณี	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2	10.00 – 10.30 น.	นางสาวอุไรวรรณ บรรดาศักดิ์	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร้อน
3	10.30 – 11.00 น.	นายภูมิพัฒน์ เมืองสุวรรณ	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
4	11.00 – 11.30 น.	นางสาวณัฏฐ์ธิดา หวยเจริญ	การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นใน
ตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Factors affecting public participation in local development planning in Tha
Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province.

นุสราร อดมณี*

Nutsara Rodmanee*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีอยู่ในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 368 คน ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน 3) ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา ปัจจัยด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกและสำคัญที่สุด ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีความสำคัญ และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีผล, การมีส่วนร่วม, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aims to: 1) study the level of public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province; 2) compare the level of public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province, classified by personal factors; and 3) study the relationship between factors affecting public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province. The sample group consisted of 368 residents of Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province, calculated using Taro Yamane's formula. The data collection instrument was a questionnaire, which was submitted to the advisor for content validity review, then presented to three experts for content validity testing, and subsequently pilot-tested to determine its reliability using Cronbach's Alpha. The researcher will use statistical analysis to analyze the data. The research findings revealed that: 1) The overall influence of factors on public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province, was at a high level. 2) Public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict, Pak Phanang District, Nakhon Si Thammarat Province, differed among people based on gender, age, education level, occupation, and

income. 3) The relationship between factors influencing public participation in the preparation of local development plans in Tha Phaya Subdistrict showed that communication had the most significant positive influence. Motivational and knowledge/understanding factors had negative and significant influences, while leadership had no significant influence.

Keywords: Factors affecting, Participation, Preparing a local development plan.

บทนำ

การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะในภาคส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในอนาคตนั้นจำเป็นต้องพิจารณาความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563)

ตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีกำหนดกลไกทางกฎหมายที่ส่งเสริมการตรวจสอบและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555) สิ่งนี้ช่วยให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่เพียงแต่เป็นการให้บริการสาธารณะพื้นฐาน แต่ยังขยายบทบาทไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน (สถาบันพระปกเกล้า, 2556)

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่กำหนด โดยมุ่งเน้นให้การพัฒนาท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไกรวิทย์ พวงงาม, 2544) อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งแม้ว่าจะมีการตั้งเป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและจังหวัด แต่การมีส่วนร่วมจากประชาชนยังคงมีความจำกัด (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา, 2567)

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเน้นไปที่การเข้าใจถึงปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่อาจมีผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน การศึกษานี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีอยู่ในในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 4,434 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพญา, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีอยู่ในในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 368 คน ใช้สูตรการคำนวณของ [6] Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Probability Stratified Sampling) และการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการ

วิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach s Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) 6) สถิติการถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในตำบล ท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 54.35 อายุ 30 - 39 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 38.32 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.08 อาชีพเกษตรกร จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 และรายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 44.57

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, SD = 0.45) เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.82$, SD = 0.66) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.80$, SD = 0.57) ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.76$, SD = 0.61) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 3.55$, SD = 0.63) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	3.80	0.57	มาก	2
2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ	3.76	0.61	มาก	3
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	3.55	0.63	มาก	4
4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร	3.82	0.66	มาก	1
รวม	3.73	0.45	มาก	

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, SD = 0.49) เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.89$, SD = 0.65) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.84$, SD = 0.58) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.76$, SD = 0.55) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.71$, SD = 0.63) ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.71	0.63	มาก	4
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.84	0.58	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.89	0.65	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.76	0.55	มาก	3
รวม	3.80	0.49	มาก	

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	1.888	0.944	3.857	0.022*
ภายในกลุ่ม	365	89.322	0.245		
รวม	367	91.210			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	5.971	1.990	8.500	0.000*
ภายในกลุ่ม	364	85.239	0.234		
รวม	367	91.210			

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	6.161	1.238	5.272	0.001*
ภายในกลุ่ม	362	85.019	0.235		
รวม	367	91.210			

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	6	4.044	0.674	2.791	0.011*
ภายในกลุ่ม	361	87.166	0.241		
รวม	367	91.210			

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	5.633	1.408	5.974	0.000*
ภายในกลุ่ม	363	85.577	0.236		
รวม	367	91.210			

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมต่อประสิทธิภาพการฝึกอาชีพของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามรายได้ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา	B	S.E.	Beta	t	Sig
ค่าคงที่	0.789	0.093		8.489	0.001
1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	-0.434	0.030	-0.499	-14.462	0.000
2. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ	-0.459	0.038	-0.565	-12.150	0.000
3. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ	-0.014	0.032	-0.018	-0.426	0.670
4. ปัจจัยด้านการสื่อสาร	1.725	0.085	1.569	20.191	0.000
R = 0.912 R ² = 0.832 SE _{est} = 0.205 F = 450.255 Adjusted R ² = 0.830					

จากตารางที่ 8 สรุปการทำนาย ตัวแปรที่ทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในสมการนี้คือ ปัจจัยด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกและสำคัญที่สุด ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราชแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สรุปการทำนาย ตัวแปรที่ทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในสมการ ปัจจัยด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกและสำคัญที่สุด ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนได้รับข้อมูล ข่าวสาร และช่องทางสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความเข้าใจและมีแรงจูงใจในการร่วมแสดงความคิดเห็นและกิจกรรมของชุมชนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การตัดสินใจและการร่วมงานเกิดขึ้นจริงในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ Smith & Nguyen (2021) ที่ระบุว่า การเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติพร มาเพิ่มผล (2562) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับผลประโยชน์จนถึงการตัดสินใจโดยตรง โดยเฉพาะเมื่อประชาชนรู้สึกว่าการพัฒนาท้องถิ่นมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกด้านอย่างต่อเนื่องและเต็มใจ

2. การมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ การวิเคราะห์ตามหลักรัฐศาสตร์จะมุ่งเน้นไปที่การอธิบายว่า ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนถึง อำนาจและทรัพยากร ที่ประชาชนมี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ Andrew & Stiefel (1980) ที่ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยในกรณีนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นอาจได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เช่น ทักษะจิตส่วนบุคคลและการรับรู้ต่อการพัฒนา ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติพร มาเพิ่มผล (2562) ที่พบว่าปัจจัยด้านอายุ สถานภาพและระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะการศึกษาที่สูงขึ้นและสถานภาพสมรสที่มั่นคงมักส่งผลให้ประชาชนมีความเข้าใจและมุ่งมั่นในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สรุปการทำนาย ตัวแปรที่ทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในสมการ ปัจจัยด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลเชิงบวกและสำคัญที่สุด ปัจจัยด้านแรงจูงใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีอิทธิพลเชิงลบและมีนัยสำคัญ และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและสอดคล้องในหมู่ประชาชน ทำให้เกิดการรับรู้และความร่วมมืออย่างแท้จริงเมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ในทางกลับกัน หากแรงจูงใจและความรู้ความเข้าใจถูกนำเสนอในรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับบริบทหรือไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ผลที่ได้อาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวังและอาจลดทอนระดับของการมีส่วนร่วมลง นอกจากนี้ แม้ว่าภาวะผู้นำจะเป็นปัจจัยสำคัญในหลายบริบทของการพัฒนา แต่ในบริบทของตำบลท่าพญา งานวิจัยนี้พบว่าความแตกต่างของภาวะผู้นำในชุมชนไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันในเชิงสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุติพร มาเพิ่มผล (2562) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่า อิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

พบว่า ตัวแปรด้านการรับรู้ของประชาชน และตัวแปรด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น และด้านผู้นำท้องถิ่นตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างภาครัฐและประชาชน เนื่องจากการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรส่งเสริมการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น การใช้สื่อออนไลน์และออฟไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการเชื่อมต่อและสนับสนุนการสื่อสารที่โปร่งใสและเป็นระบบ

2. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรพัฒนากลไกและมาตรการที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น การจัดให้มีสิทธิประโยชน์ตอบแทนสำหรับการมีส่วนร่วม หรือการยกย่องบุคคลที่มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนา ท้องถิ่น

3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สถาบันการศึกษาในพื้นที่ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำแผนพัฒนา และสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการให้ความรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการงบประมาณ การวิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการต่าง ๆ และการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างโปร่งใส

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดตั้งกลุ่มประชาคมท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม ควรจัดตั้งกลุ่มประชาคมท้องถิ่นที่ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชน, ผู้นำท้องถิ่น, และสมาชิกในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มนี้สามารถจัดประชุมสัจจรหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา

2. ใช้เทคโนโลยีในการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูล ควรใช้ช่องทางเทคโนโลยี เช่น เว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแอปพลิเคชันบนมือถือในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแผนพัฒนาและกิจกรรมต่างๆ ของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและทันเวลา โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีได้สะดวก เช่น การทำให้ข้อมูลโปร่งใสจะช่วยให้เพิ่มความน่าเชื่อถือและความร่วมมือจากประชาชน

3. จัดทำเวทีประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ควรจัดให้มีเวทีประชาพิจารณ์หรือการประชุมสาธารณะเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเปิดเผย การสร้างเวทีที่โปร่งใสและเสรีนี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมของพวกเขามีความสำคัญและสามารถมีบทบาทในการตัดสินใจทางสังคมและการพัฒนาได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิตกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจินตนา คุ่มภัย กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดูตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รุ้ชื่อ ผู้เฝ้าดูแลทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสาร แนวคิด ติดตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณพ่อแม่และแม่ และขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวที่คอยกระตุ้นเสริมแรงให้เกิด

กำลังใจที่จะมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ สุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในตำบลท่าพยา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กรุณาให้ข้อมูลจนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2555). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในบริบทของการกระจายอำนาจ*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2544). *การบริหารการพัฒนาท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- จุติพร มาเพิ่มผล. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง* [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). *การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพยา. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพยา*. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพยา.
- Andrew, T., & Stiefel, M. (1980). *Citizen participation: A review of theory and research*. United Nations Research Institute for Social Development.
- Smith, D. K., & Nguyen, J. R. (2021). *The wisdom of teams: Creating the high-performance organization*. Boston, MA: Harvard Business Review Press.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Public participation in the administration of the Pa Ron Subdistrict Administrative
Organization, Kanchanadit District, Surat Thani Province.

อุไรวรรณ บรรดาศักดิ์*

Uraiwan Bandasak *

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 381 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่บ้านต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาและหมู่บ้านมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การบริหารงาน, องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน

Abstract

This research aimed to: 1) study the level of public participation in the administration of Pa Ron Subdistrict Administrative Organization, Kanchanadit District, Surat Thani Province; and 2) compare public participation in the administration of Pa Ron Subdistrict Administrative Organization classified by age, educational level, occupation, income, and village. The sample consisted of 381 residents living within the jurisdiction of Pa Ron Subdistrict Administrative Organization, Kanchanadit District, Surat Thani Province. Data were collected using questionnaires. The statistics employed for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation, while the hypotheses were tested using One-Way Analysis of Variance. The research findings revealed that the overall level of public participation in the administration of Pa Ron Subdistrict Administrative Organization was at the highest level. The aspect with the highest mean score was participation in monitoring and evaluation, followed by participation in providing information and participation in consultation. The aspect with the lowest mean score was participation in inspection and oversight, which was at a high level. These findings indicate that the public participated in all aspects of local administration at a high level, particularly in monitoring and evaluating the performance of the local administrative organization. The hypothesis testing results showed that educational level and village significantly affected public participation in the administration of Pa Ron Subdistrict Administrative Organization, Kanchanadit District, Surat Thani Province, which was consistent with the research hypotheses.

However, differences in age, occupation, and income did not significantly affect public participation in the administration of the organization.

Keywords: Public Participation, Administration, Pa Ron Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา การตัดสินใจ และการบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของประชาชน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (อรทัย ก๊กผล, 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นในหลายด้าน ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคล อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวนทั้งหมด 7,849 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ดังนั้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 381 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎีแนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารทางวิชาการและบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แบบสอบถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วยโครงสร้าง 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษารายได้ต่อเดือนและหมู่บ้าน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการรับรู้และความสัมพันธ์กับองค์กร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานด้านการเข้าถึงช่องทางการมีส่วนร่วม และด้านความสัมพันธ์/ความใกล้ชิดกับผู้นำชุมชนโดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปำร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
2. ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐานการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

3. กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และโครงสร้างของข้อคำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารรัฐกิจ การปกครองท้องถิ่น และการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและตัวแปรที่ศึกษา จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงถือว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้ ทั้งนี้ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปำร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.908 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 381 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านการรับรู้และความสัมพันธ์กับองค์กร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน และ 3) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวสำหรับการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

($\bar{X}$ = 4.44) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}$ = 4.39) การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ($\bar{X}$ = 4.37) การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ($\bar{X}$ = 4.33) การมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ($\bar{X}$ = 4.29) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.26) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ($\bar{X}$ = 4.19) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร	4.39	0.72	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น	4.29	0.69	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ	4.37	0.67	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.26	0.70	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ	4.33	0.73	มากที่สุด
6. ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ	4.19	0.77	มาก
7. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.44	0.52	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.28	0.30	มาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่บ้าน พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษาและหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า ได้ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.014 และ 0.019 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.253	5	.651	1.791	.014**
	ภายในกลุ่ม	136.195	375	.363		
	รวม	139.448	380			
หมู่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	6.669	8	.834	2.336	.019**
	ภายในกลุ่ม	132.779	372	.357		
	รวม	139.448	380			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหมู่บ้าน ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารข้อมูล ปัญหา และความต้องการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้หน่วยงานสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะการแจ้งปัญหาหรือความต้องการต่อหน่วยงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐกับประชาชน เพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา แก้วจันทร์ (2564) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากประชาชนเห็นความสำคัญของการแจ้งปัญหาและความต้องการต่อหน่วยงานภาครัฐ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความกล้าแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของผู้นำท้องถิ่นและกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเกิดจากองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านการประชุมประชาคมและเวทีแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถ ก๊กผล (2546) ที่กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางพัฒนาชุมชน จะช่วยให้การบริหารงานท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วงศ์ษา (2562) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมประชุมและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางพัฒนาชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุลดา วงศ์ใหญ่ (2559) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมและการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนรู้สึกว่าการตนเองมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมลงมติหรือเสนอความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อมรา พงศาพิชญ์ (2548) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่นแบบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล ตุ่มทรง (2541) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเกิดจากความเข้มแข็งของชุมชนและการส่งเสริมบทบาทของประชาชนจากผู้นำท้องถิ่น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ถวิลวดี บุรีกุล (2551) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนและพร้อมให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี ชาคำรณ (2551) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนให้

ความสำคัญกับการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการตื่นตัวด้านธรรมาภิบาลและการบริหารงานแบบโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร., 2552) ที่เน้นหลักธรรมาภิบาลด้านความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วงศ์ษา (2562) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประชาชนต้องการทราบผลลัพธ์และประสิทธิภาพของโครงการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของตนเองและชุมชน จึงให้ความสำคัญกับการติดตามผลการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า การติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เตเบาะจาโก (2564) ที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากประชาชนต้องการให้การดำเนินงานเกิดความคุ้มค่าและโปร่งใส

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ป่าร้อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลป่าร้อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนปัจจัยด้านอายุ อาชีพ และรายได้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจเนื่องมาจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และบทบาทของตนในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์ปัญหา และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดีกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อย จึงส่งผลให้มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อรรถัย กักผล (2546) ที่กล่าวว่า ระดับการศึกษาของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารงานท้องถิ่น เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีความตื่นตัวทางสังคมและกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่า นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วงศ์ษา (2562) ที่พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของปัจจัยด้านหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของแต่ละหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านลักษณะผู้นำชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การจัดกิจกรรมขององค์กรบริหารส่วนตำบล รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อโอกาสและแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมและบริบทของชุมชนมีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร บุญช่วย (2563) ที่พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือชุมชนต่างกัน จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันตามบริบทของชุมชน

ส่วนปัจจัยด้านอายุ อาชีพ และรายได้ ที่พบว่าไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลป่าร้อน อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่มีโอกาสเข้าถึงกิจกรรมและข้อมูลข่าวสารขององค์กรบริหารส่วนตำบลอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ไม่ว่าจะมีอายุ อาชีพ หรือรายได้แตกต่างกัน ก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่นได้ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลป่าร้อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลในทุกด้านอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ หมู่บ้านต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาและหมู่บ้านมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อีกทั้งให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนบทความได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาเสนอแนะการเขียนบทความวิชาการด้วยดีตลอดมาทำให้บทความนี้มี ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่ได้เขียนข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปาร่อน อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบัน

พระปกเกล้า. <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=1720184>

ทรงพล ตุ่มทรง. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณี: เทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี*. (ภาคินพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.

<http://www.pol.ru.ac.th/graduate/index.php/is/6314880030>

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2553). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/view/237662>

บดีนทร์ เดเบาะจาโก. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

<https://kb.psu.ac.th/server/api/core/bitstreams/9809ea0d-0eba-42b0-84b8-904cedda90a5/content>

วิชุลดา วงศ์ใหญ่. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองแปง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย. <https://so16.tci-thaijo.org/index.php/CLGJournal/article/view/1268>

วารุณี ชำคำรุณ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเวทีประชาคมชุมชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาแห้ว อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย*. หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและการประเมินโครงการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

<https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JPP/article/view/381>

สมชาย วงศ์ษา. (2543). *ติดตามการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษจากเรือนจำกลางเชียงใหม่*. เชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/info/item/dc:97472>

อรรถัย กักผล. (2552). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ:

จริยสุนิหวงศ์การพิมพ์. <https://elib.life.ac.th/wp-content/uploads/2022/08/1-88%E0%B8%99-1.pdf>

อมรา พงศาพิชญ์ (2541). *วัฒนธรรม ศาสนาและชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jcmag/article/view/252951>

Cohen, John M and Norman T Uphoff. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking clarity Through Specificity. World Development. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/article/view/264012>

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง

อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Public Participation in Krung Ching Subdistrict Administration Organization, Noppitam

District, Nakhon Si Thammarat Province

ภูมิพัฒน์ เมืองสุวรรณ*

Phumiphat Moungsuwan*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง เก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 386 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง ผลรวม ผลรวม ค่า Pearson's $r = 0.622$ ด้านผู้นำท้องถิ่น การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ของประชาชน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง กับการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ที่ต่ำ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การบริหารงาน

Abstract

This study on public participation in the administration of Krung Ching Subdistrict Administrative Organization, Nob Phitam District, Nakhon Si Thammarat Province, aims to: 1) examine the level of public participation in the administration of Krung Ching Subdistrict Administrative Organization; 2) compare public participation in the administration of Krung Ching Subdistrict Administrative Organization categorized by personal factors; and 3) investigate the relationship between factors affecting public participation in the administration of Krung Ching Subdistrict Administrative Organization. Data was collected from 386 residents of Krung Ching Subdistrict Administrative Organization, Nob Phitam District, Nakhon Si Thammarat Province, using a questionnaire. The collected data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and Pearson correlation coefficient. The research findings revealed that: 1) Overall, factors affecting public participation in the administration of the Krung Ching Subdistrict Administrative Organization were at a moderate level, while overall public participation was at a high level. 2) A comparison of public participation in the administration of the Krung Ching Subdistrict Administrative Organization, Nob Phitam District, Nakhon Si Thammarat Province, showed statistically significant differences ($p < .05$) at the .05 level among people with different genders, ages, education levels, occupations, incomes, and lengths of residence in the community, supporting the hypothesis. 3) The overall relationship (Pearson's $r = 0.622$) between factors affecting public participation in the administration of the Krung Ching Subdistrict Administrative

Organization showed a moderate to fairly high correlation with participation in local government administration, while attitudes towards local development had a low correlation.

Keywords: Public Participation, Administration

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่มีความจำเป็นและสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน โดยเฉพาะในประเทศที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งในทฤษฎีการปกครอง รัฐบาลส่วนกลางมีหน้าที่ในการบริหารประเทศเพื่อให้ประชาชนมีความสุขและสะดวกสบายในการดำรงชีวิต รวมถึงการดูแลความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร การที่รัฐบาลส่วนกลางไม่สามารถดูแลทุกชุมชนได้ทั่วถึงจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองของตนเอง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละชุมชนได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ (Bakker & Riek, 2020; Kiran & Kaur, 2021)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายระดับ ตั้งแต่การร่วมรับรู้ข้อมูล การร่วมคิด การร่วมตัดสินใจ ไปจนถึงการร่วมรับผิดชอบและการร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ จะช่วยให้การบริหารงานตอบสนองความต้องการของประชาชนและช่วยลดปัญหาการทุจริตหรือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น (Zhang et al., 2020)

องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ขั้นต้นแรกในการตัดสินใจ โดยมุ่งหวังให้การบริหารงานในท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนและทำให้การบริหารทรัพยากรในท้องถิ่นมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาหลายประการที่ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง เช่น การขาดความรู้และการเข้าถึงข้อมูลที่โปร่งใส และการมีส่วนร่วมที่ไม่ทั่วถึงในชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง, 2568)

การศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเพื่อทำความเข้าใจถึงระดับและรูปแบบการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ ไปจนถึงการประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงการสำรวจปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เช่น การขาดความรู้ การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล และข้อจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การศึกษานี้จะช่วยให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานของท้องถิ่นมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 11 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 10,431 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 386 คน ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) 6) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.40 อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.53 ระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 31.61 อาชีพการเกษตร/ปศุสัตว์/ประมง คิดเป็นร้อยละ 36.01 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.79 และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.79

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

ปัจจัย	การมีส่วนร่วมของประชาชน		ระดับความคิดเห็น	อันดับ
	$\bar{X}$	SD.		
1. ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น	3.48	0.44	มาก	1
2. ด้านการรับรู้ของประชาชน	3.43	0.39	มาก	2
3. ด้านผู้นำท้องถิ่น	3.30	0.42	ปานกลาง	4
4. ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	3.36	0.42	ปานกลาง	3
รวม	3.39	0.29	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.39) และเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.48) ด้านการรับรู้ของประชาชน ($\bar{X}$ = 3.43) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 3.36) และด้านผู้นำท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมของประชาชน		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	SD.	ความคิดเห็น	
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.68	0.66	มาก	4
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.82	0.59	มาก	2
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.86	0.64	มาก	1
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.75	0.58	มาก	3
รวม	3.77	0.52	ม าก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77) และรายด้านเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.86) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.82) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.75) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.68) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	2.704	1.352	5.081	0.007*
ภายในกลุ่ม	383	101.896	0.266		
รวม	385	104.600			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	8.827	2.942	11.735	0.001*
ภายในกลุ่ม	381	95.773	0.251		
รวม	385	104.600			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหาร

บริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	7.954	1.591	6.255	0.000*
ภายในกลุ่ม	380	96.646	0.254		
รวม	385	104.600			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	7	5.771	0.824	3.153	0.003*
ภายในกลุ่ม	378	98.829	0.261		
รวม	385	104.600			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	6.880	1.720	6.706	0.000*
ภายในกลุ่ม	380	97.720	0.256		
รวม	385	104.600			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	15.727	3.145	13.449	0.000*
ภายในกลุ่ม	381	88.873	0.234		
รวม	385	104.600			

*(p ≤ .05)

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนแตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น		
	ค่าความสัมพันธ์ (r)	ค่า Sig.	ระดับความสัมพันธ์
ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น	0.080	0.118	สัมพันธ์ต่ำมาก
ด้านการรับรู้ของประชาชน	0.419**	0.000	ความสัมพันธ์ปานกลาง
ด้านผู้นำท้องถิ่น	0.695**	0.000	ความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	0.555**	0.001	ความสัมพันธ์ปานกลาง
รวม	0.622**	0.000	

* ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 9 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น 2) ด้านการรับรู้ของประชาชน 3) ด้านผู้นำท้องถิ่น และ 4) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการทดสอบ Pearson Product Moment Correlation ผลการวิเคราะห์ Pearson's Product Moment Correlation แสดงให้เห็นว่า ด้านผู้นำท้องถิ่น และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูงกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ ทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ที่ต่ำและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการยืนยันว่า ผู้นำท้องถิ่น และการสื่อสารที่ดี มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และรายเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการรับรู้ของประชาชน ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านผู้นำท้องถิ่น ตามลำดับ

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก และรายด้านเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แตกต่างกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านผู้นำท้องถิ่น และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสูง กับการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ ทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ที่ต่ำและไม่มีความสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการยืนยันว่า ผู้นำท้องถิ่น และการสื่อสารที่ดี มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการรับรู้ของประชาชน ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และด้านผู้นำท้องถิ่น ตามลำดับ ปัจจัยทั้งหมดนี้มีความสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในระดับท้องถิ่นนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการรวมกันของหลายปัจจัยที่มีผลทั้งในทางบวกและลบ สอดคล้องกับแนวคิด "Citizen Participation Theory" โดย Yang & Chen (2021) การศึกษาของ Yang & Chen (2021) ได้กล่าวถึง "Citizen Participation Theory" ซึ่งเน้นว่า "การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นขึ้นอยู่กับกระบวนการรวมกันของปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ทัศนคติที่ดีของประชาชน, การรับรู้ข้อมูลที่ชัดเจน, และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ." แนวคิดนี้สนับสนุนผลการศึกษาของเรา ที่พบว่า ทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่น และ การรับรู้ของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yang & Chen (2021) ในการศึกษาที่มีชื่อว่า "Citizen Participation in Local Governance: An Empirical Study" พบว่า "ทัศนคติที่ดีและการรับรู้ที่ถูกต้องของประชาชนมีผลโดยตรงต่อการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่น." โดยในงานวิจัยนี้, Yang & Chen (2021) ได้ยืนยันว่า การรับรู้ของประชาชน และ ทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิช ปทุมยา (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมในระดับมาก

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับมาก และรายด้านเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน, การประเมินผล, และ การตัดสินใจ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของประเภทการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันตามความรู้สึกและการประสบกับผลที่เกิดจากการดำเนินงาน Mayer & Smith (2021) ในงานวิจัยที่มีชื่อว่า "The Continuum of Public Participation in Local Governance: From Decision-Making to Benefit Sharing" กล่าวว่า "การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแยกเป็นหลายระดับ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการดำเนินงานมักจะได้รับความสำคัญ

มากที่สุดจากประชาชน โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น." แนวคิดนี้สนับสนุนผลการศึกษาของเรา ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมในบริบทของการบริหารงานท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ มณี (2565) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล หนองตำลึง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากการรวมกันของหลายปัจจัยที่มีผลทั้งในทางบวกและลบ การสร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นกับประชาชนจะส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน Hwang & Lee (2021) ในหัวข้อ "The Role of Citizen Participation in Local Governance" พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางประชากรของประชาชน โดยเฉพาะ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้ โดยการศึกษาได้กล่าวว่า ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความสนใจและความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ มณี (2565) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล หนองตำลึง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ เทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี ไม่ต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน และบทบาทในหมู่บ้าน/ชุมชน ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอนาทอง จังหวัดชลบุรี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดจากปัจจัยหลายด้านที่ทำงานร่วมกันและส่งผลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยภาพรวมพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้ของประชาชน ผู้นำท้องถิ่น และการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการมีส่วนร่วม ในขณะที่ทัศนคติในการพัฒนาท้องถิ่นเพียงอย่างเดียวไม่ได้มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อบต. มีผลต่อความเต็มใจและความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หากประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าถึงกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส จะเพิ่มความเต็มใจในการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับแนวคิด Theory of Reasoned Action (Ajzen & Fishbein, 2020) ที่ระบุว่าพฤติกรรมเกิดจากการรับรู้และความเข้าใจของบุคคลต่อสิ่งรอบตัว ในด้านผู้นำท้องถิ่น พบว่ามีความสัมพันธ์สูงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากผู้นำที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น ให้ทิศทางที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จะช่วยกระตุ้นความเต็มใจและสร้างแรงบันดาลใจในการเข้าร่วมกิจกรรมท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิด Transformational Leadership Theory (Bass & Avolio, 2018) นอกจากนี้ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานยังเป็นปัจจัยสำคัญระดับปานกลาง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใสช่วยให้ประชาชนรับข้อมูลอย่างถูกต้องและเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานได้ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ Public Communication Theory (Grunig et al., 2019) ที่เน้นว่าการสื่อสารคุณภาพสูงเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมและความเชื่อมั่นของประชาชน ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้ทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการตาม Civic Voluntarism Model (Verba, Scholzman, & Brady, 2021) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางสังคมและการเมืองของประชาชนไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการรวมกันของการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง ทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากผู้นำที่สามารถสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในภาพรวม งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างการสร้างความรับรู้ที่ถูกต้องของประชาชน การพัฒนาผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และการสื่อสารที่ชัดเจน โปร่งใส และเข้าถึงง่าย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่แท้จริงและยั่งยืนในชุมชนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิตกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจินตนา คุ่มภัย กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดิตตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำวิกรค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รัชชื้อ ผู้เื้ออูลทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกริชากรให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้เอกสาร แนวคิด ดิตตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด

สุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในตำบลกรุงชิง อำเภอหนองพิต้า จังหวัดนครศรีธรรมราช กรุณาให้ข้อมูลและบุคคลากรในทว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สนับสนุนข้อมูล จนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรธวัช ปทุมยา. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา พื้นที่ท้องคกรบริหารส่วนตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปาริชาติ มณี (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง. (2568). รายงานการดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงชิง.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2020). Theory of reasoned action: A review. *Behavioral Science*, 25(2), 121–138. <https://doi.org/10.1002/bs.383>
- Avolio, B. J. (2018). *Transformational leadership theory*. London, UK: Routledge.
- Bakker, R., & Riek, J. (2020). *Local governance and public participation*. Cham, Switzerland: Springer.
- Grunig, J., Grunig, L., & Dozier, D. (2019). *Public communication theory*. London, UK: Routledge.
- Hwang, S., & Lee, J. (2021). The role of citizen participation in local governance. *Local Government Studies*, 47(2), 180–198. <https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1854829>
- Kiran, S., & Kaur, P. (2021). *Citizen engagement in local administration*. London, UK: Routledge.
- Mayer, J., & Smith, A. (2021). The continuum of public participation in local governance: From decision-making to benefit sharing. *Public Administration Review*, 81(6), 1123–1135. <https://doi.org/10.1111/puar.13396>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (2021). *Civic voluntarism model*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Yang, T., & Chen, F. (2021). Citizen participation in local governance: An empirical study. *Journal of Local Government Studies*, 47(3), 210–225. <https://doi.org/10.1080/03003930.2020.1878210>
- Zhang, L., Chen, Y., & Wang, X. (2020). Public participation and local government transparency. *Journal of Public Administration Research*, 22(4), 45–59. <https://doi.org/10.1093/jopart/muz033>

การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านทองอ่าว
อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Participation in Village Fund Management: A Case Study of Ban Thong
Ao Community, Don Sak District, Surat Thani Province

ณัฐริดา ทวยเจริญ*

Nattida Thuaicharone*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านทองอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านทองอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านทองอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านทองอ่าว จำนวน 206 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านทองอ่าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, $s.d. = 0.260$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกองทุนมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการร่วมดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการได้รับประโยชน์จากกองทุนอย่างทั่วถึง

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านทองอ่าวเกิดจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทุกกระบวนการ ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และได้รับความเชื่อมั่นจากสมาชิกในชุมชน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางการดำเนินงานของกองทุนมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้านในระยะยาว

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การบริหาร, กองทุนหมู่บ้าน, ชุมชน

Abstract

This research entitled “Participation in Village Fund Administration: A Case Study of Thong Ao Community, Don Sak District, Surat Thani Province” aimed to: 1) examine the level of participation of village fund members in the administration of the Village Fund in Thong Ao Community, Don Sak District, Surat Thani Province; and 2) investigate problems and recommendations regarding village fund administration. This study employed a quantitative research approach. The population consisted of 206 participants, including 11 village fund committee members and 195 village fund members. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that the overall level of participation in village fund administration was at the highest level ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.260). When considering each aspect individually, all aspects were found to be at the highest level. Participation in operational activities had the highest mean score, followed by participation in receiving benefits, participation in evaluation, and participation in decision-making, respectively. These findings indicate that fund members highly value and actively engage in the management of the village fund, particularly in operational activities, monitoring and evaluation processes, and the equitable distribution of benefits.

The study also demonstrated that the success of the Thong Ao Community Village Fund was largely attributable to the active participation of its members throughout the administrative process. Such participation contributed to effective management, transparency, accountability, and trust among community members. Therefore, relevant agencies should continue to promote community participation, particularly by encouraging greater involvement in decision-making processes and policy formulation. Strengthening member participation will enhance the sustainability, effectiveness, and long-term development of village fund administration.

Keywords: Participation, Village Fund Administration, Village Fund, Thong Ao Community

บทนำ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก แก้ไขปัญหาความยากจน และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนในระดับชุมชน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนสามารถนำเงินทุนไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิดการพึ่งพาตนเองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุน

การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน ทั้งในด้านการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรม ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เนื่องจากการมีส่วนร่วมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารกองทุนเป็นไปอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในชุมชน

กองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นกองทุนที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องมากกว่า 24 ปี และได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับดี สามารถเป็นต้นแบบในการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ อย่างไรก็ตามความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุน เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

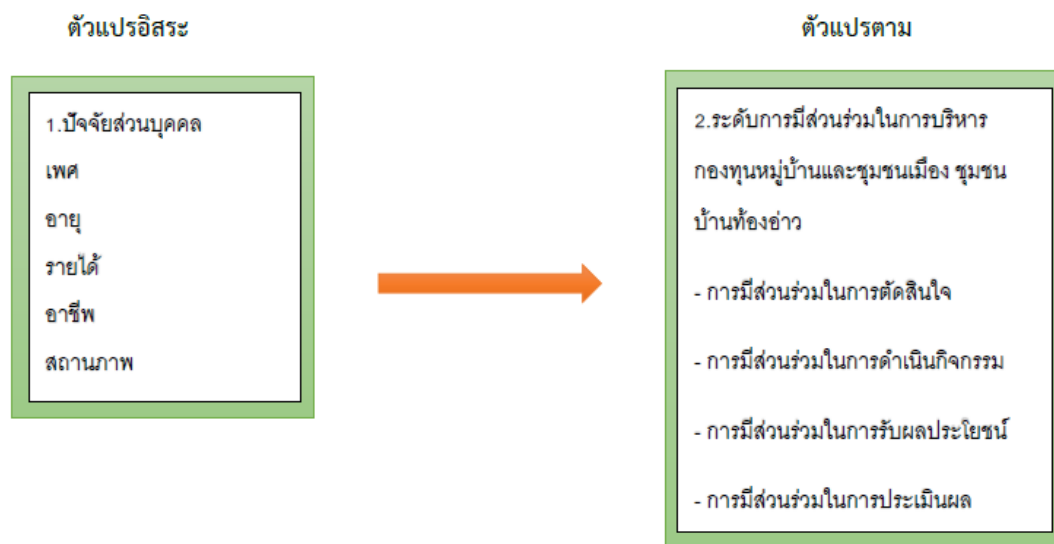
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff เป็นกรอบในการศึกษา โดยอธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถพิจารณาได้จาก 4 มิติสำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 11 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 195 คน รวมทั้งสิ้น 206 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมดโดยไม่มี การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ระดับการมีส่วนร่วม และข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกกองทุนมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรมในระดับสูงมาก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมและกิจกรรมของกองทุนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอด้านการรับผลประโยชน์ สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่ากองทุนสามารถช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพ การลดภาระค่าใช้จ่าย และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของกองทุนด้านการประเมินผล พบว่าสมาชิกมีการติดตามตรวจสอบ และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของกองทุนในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความโปร่งใสในการบริหารจัดการและความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41–50 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกร และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และสถานภาพสมรสโดยส่วนใหญ่

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านของประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านการดำเนินกิจกรรม	4.56	.300	มากที่สุด	1
ด้านการรับผลประโยชน์	4.52	.290	มากที่สุด	2
ด้านการประเมินผล	4.51	.220	มากที่สุด	3
ด้านการตัดสินใจ	4.48	.260	มาก	4
รวม	4.52	.260	มากที่สุด	

จากตาราง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านของประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .260) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า ด้านการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = .300) รองลงมา คือ ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .290) ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = .220) และด้านการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .260) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ชาย	45	4.52	0.17	มากที่สุด
หญิง	161	4.53	0.20	มากที่สุด
รวม	206	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองกลุ่ม โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงกว่าเพศชายเล็กน้อย ($\bar{x} = 4.53$ และ $\bar{x} = 4.52$ ตามลำดับ) ขณะที่ภาพรวมของประชาชนทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 30 ปี	15	4.41	0.23	มาก
30-39 ปี	49	4.51	0.21	มากที่สุด
40-49 ปี	77	4.54	0.19	มากที่สุด
50-59 ปี	52	4.52	0.16	มากที่สุด
60 ปีขึ้นไป	13	4.53	0.20	มากที่สุด
รวม	206	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตาราง พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มอายุ 40-49 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 60

ปีขึ้นไป ($\bar{x} = 4.53$) กลุ่มอายุ 50-59 ปี ($\bar{x} = 4.52$) และกลุ่มอายุ 30-39 ปี ($\bar{x} = 4.51$) ส่วนกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปีมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
สมรส	110	4.54	0.19	มากที่สุด
หม้าย	59	4.50	0.19	มาก
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	37	4.49	0.21	มาก
รวม	206	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยกลุ่มสถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมาคือ กลุ่มสถานภาพหม้าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) และกลุ่มหย่าร้าง/แยกกันอยู่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) ขณะที่ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
เกษตรกร/ประมง	80	4.52	0.19	มากที่สุด
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	61	4.49	0.19	มาก
รับจ้างทั่วไป	43	4.54	0.22	มากที่สุด
พนักงานบริษัท/เอกชน	10	4.59	0.16	มากที่สุด
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	12	4.49	0.16	มาก
รวม	206	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/เอกชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) รองลงมาคือ กลุ่มรับจ้างทั่วไป ($\bar{x} = 4.54$) และกลุ่มเกษตรกร/ประมง ($\bar{x} = 4.52$) ส่วนกลุ่มรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) ขณะที่ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	N	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	37	4.54	0.18	มากที่สุด
5,001-10,000 บาท	92	4.54	0.19	มากที่สุด
10,001-15,000 บาท	60	4.47	0.20	มาก
15,001-20,000 บาท	9	4.53	0.22	มากที่สุด
มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป	8	4.56	0.19	มากที่สุด
รวม	206	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยกลุ่มรายได้มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) รองลงมาคือ กลุ่มรายได้ 5,001–10,000 บาท ($\bar{x} = 4.54$) และกลุ่มรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ($\bar{x} = 4.54$) ส่วนกลุ่มรายได้ 10,001–15,000 บาท มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) ขณะที่ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนในระดับใกล้เคียงกัน และกองทุนสามารถเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกกองทุนมีบทบาทสำคัญในทุกกระบวนการของการบริหารกองทุน ทั้งด้านการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนและความร่วมมือของสมาชิกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกองทุนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนควรเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การได้รับผลประโยชน์ และการประเมินผล รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของสหประชาชาติที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและการได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธียา ดอกไม้ (2565) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินกิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกกองทุนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ และปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานของกองทุนอย่างต่อเนื่อง ผลดังกล่าวสะท้อนถึงความเข้มแข็งของการรวมกลุ่มในชุมชนและสอดคล้องกับแนวคิดของสุธี วรประดิษฐ์ ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อประชาชนมีความสนใจและเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิศักดิ์ วงศ์อ้ายตาล (2564) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการปฏิบัติตามแผนงานเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน

ด้านการตัดสินใจพบว่า สมาชิกกองทุนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยสมาชิกมีโอกาสดูแลความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุน ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่ากองทุนเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีอำนาจและบทบาทในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรหรือชุมชน

ด้านการรับผลประโยชน์พบว่า สมาชิกได้รับประโยชน์จากกองทุนในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การสนับสนุนการประกอบอาชีพ การเพิ่มรายได้ และการลดภาระการพึ่งพาแหล่งเงินกู้ยืมในระบบ สะท้อนให้เห็นว่ากองทุนหมู่บ้านสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของกองทุนหมู่บ้านที่มุ่งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ด้านการประเมินผลพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกองทุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารงานมีความโปร่งใสและสามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด PDCA โดยเฉพาะขั้นตอนการตรวจสอบ และการปรับปรุงการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและ

ยั่งยืน

นอกจากนี้ จากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในวัยทำงาน มีอาชีพด้านเกษตรกรรมและประมง และมีรายได้ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนถึงบริบทของชุมชนบ้านท้องอ่าวที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับเศรษฐกิจฐานรากและการใช้เงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ แม้ว่าการวิจัยครั้งนี้จะไม่ได้ทดสอบความแตกต่างทางสถิติของปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับการมีส่วนร่วมโดยตรง แต่สามารถอภิปรายในเชิงบริบทได้ว่า การที่ประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับกองทุนในฐานะแหล่งทุนสำคัญของชุมชน อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าวเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทุกขั้นตอนของการบริหารกองทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็ง ความโปร่งใส และความยั่งยืนให้กับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41–50 ปี มีสถานภาพสมรส ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระดับที่สามารถดำรงชีพได้ตามสภาพเศรษฐกิจของชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะประชากรของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่เป็นประชาชนในพื้นที่ที่มีความผูกพันกับชุมชนและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่า โดยภาพรวมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าวมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.260) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ไม่มีผลต่อความแตกต่างของระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนในระดับใกล้เคียงกัน และกองทุนสามารถเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียม

โดยสรุป การบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว ประสบความสำเร็จจากการส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินงาน ทั้งด้านการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ส่งผลให้กองทุนมีความเข้มแข็ง โปร่งใส และได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกในชุมชน อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.ด้านการตัดสินใจ แม้ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมากขึ้น โดยเฉพาะการพิจารณาปัญหาและความต้องการของสมาชิก การพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมที่ใช้เงินกองทุน และการกำหนดแนวทางการบริหารกองทุน เพื่อให้การบริหารกองทุนสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกและชุมชนอย่างแท้จริง

2.ด้านการดำเนินกิจกรรมผลการวิจัยพบว่าด้านการดำเนินกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงควรรักษาระดับการมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ โดยส่งเสริมให้สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนบทบาทของสมาชิกในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน ทั้งนี้ควรพัฒนาช่องทางการประสานงานระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการให้มีความรวดเร็วและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.ด้านการรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่าการรับประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ข้อที่เกี่ยวข้องกับความเป็นธรรมในการให้บริการและการได้รับข้อมูลสิทธิประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนควรจัดทำระบบการประชาสัมพันธ์สิทธิประโยชน์ หลักเกณฑ์การกู้ยืม การเข้าร่วมกิจกรรม และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้สมาชิกทุกกลุ่มได้รับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความเข้าใจ ลดความคลาดเคลื่อน และเพิ่มความรู้สึกเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการของกองทุน

4.ด้านการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่าการประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด แต่การรับทราบผลการดำเนินงานของกองทุนยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนควรจัดทำมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมรายไตรมาส การติดประกาศผลการดำเนินงาน การรายงานรายรับรายจ่าย และการเปิดโอกาสให้สมาชิกสอบถามหรือตรวจสอบข้อมูลได้ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจต่อการบริหารกองทุน

ด้านการพัฒนาระบบบริหารกองทุน ควรส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ความเสมอภาค และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนบ้านท้องอ่าวได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล อำเภอ หรือสำนักงานกองทุนหมู่บ้าน ควรสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหาร การบัญชี การติดตามประเมินผล และกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องแก่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนอย่างต่อเนื่อง

2.ควรพัฒนาระบบข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้ เช่น ข้อมูลสมาชิก ข้อมูลการกู้ยืม ข้อมูลโครงการ และข้อมูลผลการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหาร

3.ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่อาจยังเข้าร่วมกิจกรรมไม่มาก เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุ หรือสมาชิกที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการ เพื่อให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านมีความครอบคลุมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

4.ควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ ในพื้นที่อำเภอดอนสักหรือจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล ซึ่งเป็นจุดแข็งของกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เช่น t-test และ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันหรือไม่

2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของสมาชิกกับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้สถิติ เช่น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือการวิเคราะห์การถดถอย เพื่อให้ทราบว่ามีส่วนร่วมด้านใดส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนมากที่สุด

4. ควรศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน เช่น ระบบฐานข้อมูลสมาชิก ระบบรายงานผลออนไลน์ หรือช่องทางสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการเข้าถึงข้อมูลของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้มีชื่อเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาชุมชนบ้านท้องอ่าว อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ฉบับนี้ เป็นอีกหนึ่งช่วงเวลาสำคัญของการเรียนรู้ ความพยายาม และประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับผู้วิจัย ซึ่งกว่าจะดำเนินงานสำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์นั้น ล้วนเกิดจากความเมตตา ความช่วยเหลือ และกำลังใจจากหลายๆ ท่านที่อยู่เคียงข้างผู้วิจัยตลอดเส้นทางของการศึกษา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนียา บริพิศ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งคอยให้คำแนะนำ ให้ข้อคิด และชี้แนะแนวทางในการศึกษาวิจัยด้วยความเอาใจใส่เสมอมา ท่านไม่เพียงช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้วิจัยในวันที่รู้สึกเหนื่อยล้าและกังวล จนทำให้ผู้วิจัยสามารถก้าวผ่านทุกขั้นตอนของการทำวิจัยมาได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณในความเมตตาของท่านจากใจจริง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้มอบทั้งความรู้ แนวคิด และประสบการณ์อันทรงคุณค่า ซึ่งกลายเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนามุมมองทางวิชาการและนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ บทความ และผลงานวิชาการทุกชิ้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและใช้อ้างอิงในการเรียบเรียงงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกองทุนหมู่บ้านชุมชนบ้านท้องอ่าว คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนบ้านท้องอ่าวทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้ข้อมูล และให้การต้อนรับผู้วิจัยด้วยความเป็นกันเอง ความร่วมมือจากทุกท่านไม่เพียงทำให้งานวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แต่ยังสะท้อนถึงพลังของชุมชนและความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสัมผัสได้ตลอดระยะเวลาของการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

รวมถึงขอขอบคุณครอบครัว เพื่อน และผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้ทุกคน ที่คอยรับฟัง ให้กำลังใจ สนับสนุน และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมาไม่ว่าจะเป็นในวันที่ท้อแท้หรือวันที่ประสบความสำเร็จ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้เกิดความเข้มแข็ง โปร่งใส และสร้างประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป.

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนหมู่บ้านท้องอ่าว. (2569). รายงานกิจการประจำปี 2568 ก.ท.บ.ชุมชนบ้านท้องอ่าว.
- กระทรวงมหาดไทย. (2562). แนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2564). แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยกองทุนหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- ธนภัทร พิทักษ์ชัย. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สุชาติ พันธ์ศรี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- กัญญารัตน์ สุวรรณ. (2563). การพัฒนากองทุนหมู่บ้านเพื่อเศรษฐกิจชุมชน. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พนินยา ดอกไม้. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร.

- ชุติมนพน์ วงษ์คำหาร.(2559). *ความสำเร็จในการนำนโยบายการยกระดับกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชนไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ*.
- จิราภรณ์ ศรีทอง. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารกองทุนหมู่บ้าน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ฝนทิพย์ พรหมแก้ว. (2560). *การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านวัดพระศรีอารย. มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร*.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2564). *คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร*.
- อดิศักดิ์ วงศ์อ้ายตาล. (2564). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของประชาชนชน ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุโขทัย*.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. World Development, 8(3), 213–235.*
- Pretty, J. (1995). *Participatory learning for sustainable agriculture. World Development, 23(8), 1247–1263.*
- Oakley, P. (1991). *Projects with People: The Practice of Participation in Rural Development. Geneva: International Labour Organization.*
- Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management. London: Pitman Publishing.*
- Gulick, L., & Urwick, L. (1973). *Papers on the Science of Administration. New York: Institute of Public Administration.*
- World Bank. (2004). *Community Driven Development. Washington DC: World Bank.*
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis. New York: Harper and Row.*
- Narayan, D. (1995). *The Contribution of People's Participation: Evidence from 121 Rural Water Supply Projects. Washington DC: World Bank.*
- Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy. Princeton: Princeton University Press.*
- Chambers, R. (1997). *Whose Reality Counts? Putting the First Last. London: Intermediate Technology Publications.*
- Korten, D. (1980). *Community organization and rural development. Public Administration Review, 40(5), 480–511.*
- Uphoff, N. (1992). *Learning from Gal Oya: Possibilities for Participatory Development and Post-Newtonian Social Science. Ithaca: Cornell University Press.*

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

ห้องที่ 2

คุณภาพบริการและการบริหารองค์การภาครัฐ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผศ.ดร.รัชฎาธิพย์ อุปถัมภ์ประชา และ ผศ.ดร.อนุมาน จันทวงศ์

ลำดับ	รหัสนักศึกษา	ชื่อ - สกุล	ชื่อเรื่อง
1	67290155	นายสถาพร ประพันธ์ เวลา : 09.30 – 10.00 น.	คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2	67290536	ว่าที่ร้อยตรีหญิง รวงทอง พลรัตน์ เวลา : 10.00 – 10.30 น.	ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3	67290148	นายเกริกไกร ไชยเจริญ เวลา : 10.30 – 11.00 น.	การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อน พัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึง ข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Quality Assessment Of The Services Provided By The Administrative Division, Nabon
District Office, Nakhon Si Thammarat Province

สถาพร ประพันธ์*

Sataporn Praphan*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน 2) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน และ 3) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่รับบริการของฝ่ายบริหารงานปกครอง ที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ที่มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การวัดคุณภาพบริการประยุกต์จากการวัดคุณภาพการบริการของ Parasuraman คำนวณหาค่าคะแนนเครื่องมือ SERVQUAL GAP ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมแล้วค่า Gap ระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่ากับ 0.09 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ, ฝ่ายบริหารงานปกครอง

Abstract

This study aims to 1) examine the level of expectations regarding the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, 2) investigate the level of perception of the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, and 3) study the actual quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office. The population for this research consisted of citizens receiving services from the administrative division of the Nabon District Office, Nakhon Si Thammarat Province. A sample size of 400 was obtained using Taro Yamane's sampling method with a 5 % margin of error, employing random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data analysis employed statistical methods including frequency, percentage, mean, standard deviation, and a service quality measurement criterion adapted from Parasuraman's service quality measurement model, with the SERVQUAL GAP score calculated. The research findings revealed that: 1) Overall expectations regarding the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, Nakhon Si Thammarat Province, were at the highest level; 2) Overall perceptions of the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, Nakhon Si Thammarat Province, were also at the highest level; and 3) The analysis of the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, Nakhon Si Thammarat Province, showed that the overall gap between expectations and perceptions of the quality of service provided by the administrative division of the Nabon District Office, Nakhon Si Thammarat Province, was 0.09, which is considered low.

Keywords : Service quality, Administrative Division

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายการปฏิรูประบบบริหารภาครัฐอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาครัฐให้เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนเป็นเป้าหมายหลัก ซึ่งต้องมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังต้องสามารถปรับตัวและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนในปัจจุบันมีความใกล้ชิดมากขึ้น โดยประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ง่ายขึ้นผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการเรียกร้องให้ภาครัฐมีความโปร่งใสและรับผิดชอบต่อประชาชนยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้มีผลกระทบต่อการบริหารงานของภาครัฐที่ต้องทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและเสถียรภาพของรัฐบาลในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2550)

ฝ่ายบริหารงานปกครองมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองครอบคลุมหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการและการบริหารจัดการต่างๆ ตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกฎหมาย หน้าที่หลักของฝ่ายบริหารงานปกครองคือการบริหารจัดการปกครองท้องที่ ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนที่การปกครอง การจัดทำทะเบียนทะเบียน และการดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์ภายใต้การดูแลของนายอำเภอ อีกทั้งยังมีภารกิจในการบริหารจัดการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารงานปกครองยังมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการเลือกตั้งในทุกระดับ โดยการจัดเตรียมข้อมูลและสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมถึงการดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานบริการ โรงแรม โรงรับจำนำ อาวุธปืน การค้าของเก่า และขายทอดตลาด ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐ (กรมการปกครอง, 2559)

จากข้อมูลสถิติที่แสดงถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้รับบริการจากฝ่ายบริหารงานปกครองอย่างต่อเนื่อง (กรมการปกครอง, 2567) การดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ของฝ่ายบริหารงานปกครองยังคงขาดการปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้กระบวนการให้บริการไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ โดยในช่วงที่ผ่านมา มีประชาชนบางกลุ่มแนะนำการให้บริการของเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและไม่ตรงตามมาตรฐานที่คาดหวัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560) ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างชัดเจนและไม่มีแนวทางที่เป็นระบบในการปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การที่การบริการไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณาและปรับปรุงในกระบวนการบริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการในอนาคต

จึงเห็นความสำคัญในการทำการศึกษาคูณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อทราบความคาดหวังของการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ รวมถึงคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของฝ่ายบริหารงานปกครองและเสริมสร้างคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาคูณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่รับบริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จำนวน 26,101 คน (ที่ว่าการอำเภอนาบอน, 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

ประชาชนที่รับบริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จำนวน 394 คน ใช้การคำนวณของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการเลือกโดยบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดจะเป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิดจะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคาดหวังของประชาชนที่รับบริการ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดจะเป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การสร้างเครื่องมือตามกำหนดกรอบแนวคิด และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 5) การประเมินคุณภาพการให้บริการ (SERVQUAL) ตามแนวคิดของ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988) ซึ่งคำนวณผลลัพธ์ความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนการรับรู้ที่เกิดขึ้นจริง (P) และความคาดหวังก่อนใช้บริการ (E)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 57.61 มีอายุ 40 - 49 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.95 สถานภาพสมรส จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.47 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 167 คิดเป็นร้อยละ 42.39 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.72

ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

รายการ	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.37	0.81	มากที่สุด	3
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	4.41	0.72	มากที่สุด	1
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.33	0.85	มากที่สุด	4
4. การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ	4.30	0.91	มากที่สุด	5
5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.40	0.90	มากที่สุด	2
รวม	4.36	0.84	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, $SD = 0.84$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ($\bar{X} = 4.41$, $SD = 0.72$) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.90$) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.37$, $SD = 0.81$) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.33$, $SD = 0.85$) และการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.91$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ نابอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

รายการ	ระดับคะแนนความคาดหวังของผู้ใช้บริการ			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.44	0.90	มากที่สุด	4
ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	4.47	0.91	มากที่สุด	2
การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.43	0.89	มากที่สุด	5
การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ	4.45	0.95	มากที่สุด	3
การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.48	0.88	มากที่สุด	1
รวม	4.45	0.91	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ Nabอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.91$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.88$) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ($\bar{X} = 4.47$, $SD = 0.91$) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.95$) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = 0.90$) และการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.89$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ Nabอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ Nabอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

รายการ	ระดับคุณภาพการให้บริการ			
	ความคาดหวัง (E)	การรับรู้ (P)	Gap	การแปลผล
1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.37	4.44	0.07	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	4.41	4.47	0.06	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.33	4.43	0.10	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ
4. การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ	4.30	4.45	0.15	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ
5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ	4.40	4.48	0.08	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ
รวม	4.36	4.45	0.09	ประทับใจคุณภาพในการให้บริการ

การวิเคราะห์

จากตารางที่ 3 พบว่าโดยรวมแล้วค่า Gap ระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ Nabอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่ากับ 0.09 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ และแสดงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอ Nabอน จังหวัด

นครศรีธรรมราช เนื่องจากค่า Gap ที่ต่ำบ่งชี้ว่า การให้บริการโดยรวมตรงตามความคาดหวังของผู้รับบริการและยังคงมีคุณภาพที่สูง

1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ค่า Gap = 0.07 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความพึงพอใจในการบริการ โดยการบริการเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและสามารถมองเห็นได้
2. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ค่า Gap = 0.06 ซึ่งแสดงถึงการบริการที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถพึ่งพาได้ ผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจในความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการบริการ
3. การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ค่า Gap = 0.10 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการที่เจ้าหน้าที่มีการตอบสนองได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้รับบริการรู้สึกพึงพอใจในการรับการบริการที่รวดเร็วและทันเวลา
4. การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ค่า Gap = 0.15 ซึ่งเป็นช่องว่างที่สูงที่สุดในตาราง แม้ว่าผู้รับบริการจะประทับใจในความเชื่อมั่นที่ได้รับจากการบริการ แต่ก็มีพื้นที่ในการปรับปรุงเพื่อให้การบริการมีความมั่นคงและแน่นอนมากยิ่งขึ้น
5. การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ค่า Gap = 0.08 ซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่มีความสามารถในการเข้าใจและใส่ใจในผู้รับบริการได้ดี แม้ว่าความรู้สึกนี้จะดี แต่ก็ยังมีช่องว่างเล็กน้อยในการเพิ่มความเข้าใจ

แนวทางการปรับปรุง

จากการวิเคราะห์โดยรวมแล้วมีแนวทางการปรับปรุงที่สามารถทำได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจให้สูงขึ้น ดังนี้

1. เพิ่มความมั่นคงในการให้บริการ ในด้านการให้ความเชื่อมั่น ควรเสริมสร้างกระบวนการให้บริการที่มีมาตรฐานสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ เช่น การพัฒนาความโปร่งใสในการทำงานและกระบวนการที่สามารถตรวจสอบได้
2. การเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและการตอบสนอง การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการรับฟังและการตอบสนองในทุกระดับของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ดีขึ้นและตรงจุด
2. การพัฒนาการให้บริการแบบดิจิทัล การใช้เทคโนโลยีช่วยในการให้บริการ เช่น การใช้แอปพลิเคชัน หรือเว็บไซต์ที่สามารถให้บริการและข้อมูลที่สะดวกและรวดเร็วแก่ผู้รับบริการ ช่วยลดขั้นตอนและทำให้บริการมีความรวดเร็วและสะดวกมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ
2. การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ เป็นรูปธรรมของการบริการ และการตอบสนองต่อผู้รับบริการ
3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมแล้วค่า Gap ระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่ากับ 0.09 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ และแสดงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากค่า Gap ที่ต่ำบ่งชี้ว่า การให้บริการโดยรวมตรงตามความคาดหวังของผู้รับบริการและยังคงมีคุณภาพที่สูง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ตามลำดับ พฤติกรรมการให้คะแนนของผู้รับบริการในส่วนของความคาดหวังนี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้รับบริการมีความต้องการในการได้รับบริการที่ ชัดเจน

ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และยุติธรรม มากที่สุด ตามแนวคิดของ Parasuraman, Zeithaml & Berry (2020) เกี่ยวกับ SERVQUAL Model ได้กล่าวว่า "การบริการที่มีคุณภาพจะต้องมีความน่าเชื่อถือและถูกต้องตามมาตรฐาน ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ" แนวคิดนี้เน้นให้เห็นว่าการที่ฝ่ายบริหารงานปกครองมีความน่าเชื่อถือและสามารถเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการจะช่วยให้ผู้รับบริการรู้สึกมั่นใจในการได้รับบริการที่มีคุณภาพ ในยุคปัจจุบัน แนวคิด Grönroos (2021) กล่าวถึงการบริการที่ต้องสามารถเข้าใจบริบทและความต้องการเฉพาะของผู้รับบริการในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งทำให้การบริการมีประสิทธิภาพและตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละบุคคล การบริการที่ประสบความสำเร็จจึงไม่ใช่เพียงแค่การปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังต้องมีการตอบสนองอย่างมีมนุษยสัมพันธ์และการเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญณ์พัชร เหมือนจินดา (2563) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของจุดชำระเงินงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการ ของจุดชำระเงิน งานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ เป็นรูปธรรมของการบริการ และการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ตามลำดับ ผู้รับบริการรับรู้คุณภาพได้ มากที่สุดจากการที่เจ้าหน้าที่ใส่ใจ เข้าใจ และตอบสนองต่อบริบทของผู้รับบริการเป็นรายบุคคล มากกว่าแค่มาตรฐานบริการทั่วไป เพราะผู้รับบริการในยุคปัจจุบันไม่ได้ประเมินบริการแค่ “ผลลัพธ์สุดท้าย” เท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการที่เจ้าหน้าที่เข้าใจ พร้อมช่วยเหลือและให้ความสำคัญกับความแตกต่างของคนแต่ละคนด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Nguyen & Simkin (2022) ที่เสนอว่า “การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้รับบริการในบริบทงานบริการสาธารณะ ขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจและการตอบสนองแบบเฉพาะบุคคล (personalized responsiveness) มากกว่าการให้บริการแบบเดียวกันทุกคน เพราะผู้รับบริการสมัยใหม่คาดหวังการดูแลที่ตรงกับสถานการณ์และบริบทของตนเอง” แนวคิดนี้ชี้ว่า ผู้รับบริการจะรับรู้ถึงคุณภาพและรู้สึกว่าการบริการดีจริงเมื่อประชาชนเห็นว่าเจ้าหน้าที่ เข้าใจปัญหาที่แตกต่างกันของแต่ละคน ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับสถานการณ์เฉพาะหน้า และทำให้รู้สึกว่าไม่ได้ถูกปฏิบัติแบบเป็นรายการงานทั่วไปเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ จึงมีการรับรู้คุณภาพสูงที่สุด เพราะเชื่อมโยงกับความรู้สึกว่า “ฉันถูกเข้าใจและได้รับสิ่งที่เหมาะกับฉันจริง ๆ” มากกว่าการบริการที่เป็นเพียงมาตรฐานเดียวสำหรับทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญณ์พัชร เหมือนจินดา (2563) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการของจุดชำระเงินงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการ ของจุดชำระเงิน งานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมแล้วค่า Gap ระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เท่ากับ 0.09 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำ และแสดงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากค่า Gap ที่ต่ำบ่งชี้ว่า การให้บริการโดยรวมตรงตามความคาดหวังของผู้รับบริการและยังคงมีคุณภาพที่สูง จากหลายปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่และระบบการให้บริการสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสมในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการใส่ใจ ความเป็นธรรม ความเชื่อถือได้ ความครบถ้วนของข้อมูล และการแสดงออกเชิงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของงานบริการสาธารณะที่ต้องคำนึงถึง ผลลัพธ์เชิงคุณภาพและกระบวนการในการให้บริการ ผลที่ได้สะท้อนแนวคิดของ Brodie, Ambrosini & Brookes (2021) ที่กล่าวว่า “การรับรู้คุณภาพการบริการที่มีช่องว่างระหว่างการคาดหวังและการรับรู้ในระดับต่ำ เป็นสัญญาณว่าหน่วยงานบริการสาธารณะสามารถสร้างประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้รับบริการคาดหวังความเป็นธรรม โปร่งใส และการตอบสนองเชิงบริบทมากกว่าการบริการแบบขั้นตอนเดียวเหมือนกันทุกคน” แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อหน่วยงานสามารถบริหารจัดการทั้ง กระบวนการ การสื่อสาร ความโปร่งใส และการดูแลในระดับบุคคล ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ ผู้รับบริการก็จะรับรู้ว่าการบริการนั้น “ดีพอ” หรือ “ดีมาก” โดยไม่รู้สึกว่ามีความช่องว่างอันเป็นปัญหา ทำให้ค่า Gap อยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งงานวิจัยของ Wong & Tran (2022) ยังชี้ว่า “ในบริบทสาธารณะสมัยใหม่ ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังและการรับรู้มีผลโดยตรงต่อความพึงพอใจและความไว้วางใจของผู้รับบริการ เพราะผู้รับบริการจะประเมินบริการจากทั้งสิ่งที่พวกเขาคาดหวังไว้ตั้งแต่แรกและสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์จริง ทำให้ความแตกต่างระหว่างสองสิ่งนี้เป็นตัวสะท้อน

คุณภาพที่สำคัญ” สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล ขยายเสียง (2566) คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก ตามการรับรู้ จริ่งและตามความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับสูงในหลาย ๆ ด้าน แต่ยังมีบางมิติที่สามารถปรับปรุงได้เพื่อยกระดับบริการให้ดียิ่งขึ้น โดยข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงมีดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ควรมีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความสามารถในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างเต็มที่ และเป็นการยกระดับคุณภาพการให้บริการในระยะยาว
2. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ควรส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการให้บริการที่ว่าการอำเภอนาบอน รวมถึงการจัดตั้งช่องทางออนไลน์เพื่อให้บริการประชาชนในการสอบถามข้อมูล การยื่นเอกสาร หรือการทำธุรกรรมต่างๆ เพื่อลดระยะเวลาในการดำเนินการและเพิ่มความสะดวกสบายให้แก่ผู้รับบริการ
3. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ควรมีการพัฒนาและเสริมสร้างระบบการประเมินผลการให้บริการในทุกระดับ โดยการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอและนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงการให้บริการ นอกจากนี้ ควรมีการติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการเพื่อให้มั่นใจว่าได้ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามเป้าหมายและความคาดหวังของผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การเสริมสร้างทักษะการฟังและการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการฟังและการสื่อสารให้แก่เจ้าหน้าที่จะช่วยให้สามารถเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถแก้ไขปัญหาของผู้รับบริการได้ตรงจุดและทันท่วงที ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น
2. การเพิ่มการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยสนับสนุนการให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลและบริการออนไลน์ จะช่วยให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการได้อย่างรวดเร็วและสะดวกขึ้น ลดความยุ่งยากในการติดต่อสอบถามและเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้งาน
3. การเสริมสร้างความมั่นใจและความโปร่งใสในการดำเนินงาน การสร้างความมั่นใจในกระบวนการทำงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผ่านการเผยแพร่ข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ เช่น ขั้นตอนการดำเนินการและผลการดำเนินงาน จะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจให้กับผู้รับบริการ ทำให้ผู้รับบริการมั่นใจว่ากระบวนการทุกขั้นตอนมีความเป็นธรรมและโปร่งใส

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการให้ความกรุณาช่วยเหลือของบุคคลจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิติกุล ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจินตนา คุ่มภัย กรรมการ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดูตามตามหาความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รุ้ชื่อ ผู้เกื้อหนุนทั้งแนวคิด แนวทางการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิก วิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสาร แนวคิด ติดตามถามหาว่า กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณแม่ และขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวที่คอยกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดกำลังใจที่จะมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ

สุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช กรุณาให้ข้อมูล และบุคลากรในที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สนับสนุนข้อมูล จนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2559). *อำนาจหน้าที่และภารกิจกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- กรมการปกครอง. (2567). *ข้อมูล/สถิติการให้บริการของกรมการปกครอง ประจำปี 2567*. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- กัญญณ์พัชร เหมือนจินดา. (2563). *คุณภาพการให้บริการของจุดชำระเงิน งานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม* [รายงานการวิจัย]. งานการเงินและบัญชีกองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ณัฐพล ขยายเสียง. (2566). *คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก จังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ที่ว่าการอำเภอนาบอน. (2567). *ข้อมูลจำนวนประชาชนผู้รับบริการของฝ่ายบริหารงานปกครองที่ว่าการอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ที่ว่าการอำเภอนาบอน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *คู่มือการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *รายงานการพัฒนาระบบราชการไทย ประจำปี พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- Brodie, R., Ambrosini, V., & Brookes, R. (2021). Service quality gap in public service. *Public Administration Review*, 81(2), 250–264. <https://doi.org/10.1111/puar.13335>
- Grönroos, C. (2021). Co-creation of value in service marketing: An approach relevant to managerial decision making. In B. B. Schlegelmilch & R. S. Winer (Eds.), *The Routledge companion to strategic marketing* (pp. 261–274). London, UK: Routledge.
- Nguyen, N., & Simkin, L. (2022). Service quality / personalized responsiveness in public service. *Journal of Service Theory and Practice*, 32(4), 455–472. <https://doi.org/10.1108/JSTP-09-2021-0245>
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12–40. [https://doi.org/10.1016/S0022-4359\(99\)00084-3](https://doi.org/10.1016/S0022-4359(99)00084-3)
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (2020). *SERVQUAL model / service quality concept* (Revised ed.). New York, NY: Free Press.
- Wong, C., & Tran, L. (2022). Public service quality, expectations, perceptions, satisfaction and trust. *International Journal of Public Sector Management*, 35(3), 210–230. <https://doi.org/10.1108/IJPSM-06-2021-0123>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.

ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Opinions toward the Medical Service Quality of Walailak University Medical Center

Hospital, Thaiburi Subdistrict, Tha Sala District,

NakhonSi Thammarat Province

ว่าที่ร้อยตรีหญิง รวงทอง พลรัตน์*

Acting Sub.Lt. Ruangthong Ponrat*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการเข้ารับบริการที่มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้กรอบแนวคิด SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml และ Berry เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One-Way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ด้านความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ และด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ ได้แก่ คลินิกที่เข้ารับบริการ และความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพและสามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ,โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์,SERVQUAL,ผู้รับบริการ

Abstract

This study aimed to: (1) examine the level of medical service quality at Walailak University Medical Center Hospital; (2) investigate the influence of personal factors on service recipients' perceptions of the quality of medical services provided by Walailak University Medical Center Hospital; and (3) examine the influence of service utilization factors on service recipients' perceptions of medical service quality at Walailak University Medical Center Hospital, Thaiburi Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province. The SERVQUAL model developed by Parasuraman, Zeithaml, and Berry was employed as the conceptual framework for this study. This research adopted a quantitative approach. The sample consisted of 400 service recipients. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire and analyzed through frequency, percentage, mean, standard deviation, and One-Way Analysis of Variance (One-Way

ANOVA). The findings revealed that the overall perception of medical service quality among service recipients was at the highest level, with an overall mean score of 4.62. When considering each dimension separately, the assurance dimension received the highest mean score, followed by tangibles, empathy, reliability, and responsiveness, respectively. The results of hypothesis testing indicated that personal factors, including gender, age, marital status, occupation, and educational level, did not significantly affect perceptions of medical service quality at the .05 level of significance. Furthermore, service utilization factors, including the clinic attended and the frequency of hospital visits per year, also showed no statistically significant differences in perceptions of medical service quality at the .05 level. This study reflects that Walailak University Medical Center Hospital maintains high standards of service quality and is able to effectively build confidence and trust among its service recipients.

keywords: Service Quality, Walailak University Medical Center Hospital, SERVQUAL, Service Recipients

บทนำ

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีถือเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาระบบราชการไทย โดยมุ่งเน้นให้หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยของประชาชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบราชการให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะ “ศูนย์กลางของการบริการ” พร้อมทั้งส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการให้บริการให้มีมาตรฐาน รวดเร็ว และเกิดความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้รับบริการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2562)

ปัจจุบันระบบบริการสุขภาพของประเทศไทยมุ่งเน้นการให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ส่งผลให้ความต้องการด้านบริการสุขภาพเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัยจึงมีบทบาทสำคัญในการรองรับผู้รับบริการ ทั้งด้านการรักษาพยาบาล การวิจัย และการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ การประเมินคุณภาพการให้บริการจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการสะท้อนประสิทธิภาพการดำเนินงาน และช่วยให้หน่วยงานสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงบริการให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในฐานะโรงพยาบาลระดับตติยภูมิขั้นสูงของภาคใต้ตอนบน มีบทบาทสำคัญด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา และการวิจัยทางการแพทย์ โดยมีจำนวนผู้รับบริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 42,001 คน ในปีงบประมาณ 2564 เป็น 301,912 คน ในปีงบประมาณ 2568 สะท้อนถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อศักยภาพและคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาล นอกจากนี้ยังมีระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 93.33 อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้รับบริการก่อให้เกิดความท้าทายด้านการบริหารจัดการ เช่น ความแออัด ระยะเวลารอคอย ความเพียงพอของบุคลากร และการเข้าถึงข้อมูลบริการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของผู้รับบริการในอนาคต

ดังนั้น การศึกษาคุณภาพการให้บริการด้านสาธารณสุขของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์จากมุมมองของผู้รับบริการจึงมีความสำคัญ เพื่อประเมินระดับคุณภาพการให้บริการ ค้นหาประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา และนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการบริการสุขภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้าง ความพึงพอใจ ความเชื่อมั่น และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากข้อมูลสถิติ พ.ศ. 2568 พบว่า โรงพยาบาลมีจำนวนผู้รับบริการรวมทั้งสิ้นประมาณ 301,912 คน ต่อปี การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญร่วมกับการกำหนดโควตา (Accidental Sampling with Quota Sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และสมัครใจตอบแบบสอบถาม เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลรายชื่อผู้รับบริการของโรงพยาบาลได้โดยตรง จึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่สามารถเข้าถึงได้และยินยอมให้ข้อมูลในการวิจัย ในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตรของทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane) (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ 0.05 ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนประชากรผู้รับบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นผู้วิจัยกำหนดโควตากลุ่มตัวอย่างตามคลินิกที่เข้ารับบริการ จำนวน 16 คลินิก โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างคลินิกละ 25 คน เท่ากันทุกคลินิก ซึ่งได้จากการนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดหารด้วยจำนวนคลินิก ($400 \div 16 = 25$) เพื่อให้ทุกคลินิกมีตัวแทนในการศึกษาอย่างเหมาะสม และสามารถสะท้อนความคิดเห็นของผู้รับบริการจากทุกหน่วยบริการได้อย่างครอบคลุม ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนต้องเป็นผู้ที่เคยเข้ารับบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงระดับมากที่สุด และแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งทุกข้อมีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 30 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการเข้ารับบริการของผู้รับบริการ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม หากพบว่าค่า Sig. (p-value) น้อยกว่า 0.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 20–29 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี ผู้เข้ารับบริการในแต่ละคลินิกจำนวนเท่ากัน คือคลินิกละ 25 คน และมีความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี 1–2 ครั้งต่อปี

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในภาพรวม

ระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของ โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.70	0.47	มากที่สุด	2
ด้านความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ	4.58	0.61	มากที่สุด	4
ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.41	0.72	มากที่สุด	5
ด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ	4.73	0.48	มากที่สุด	1
ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ	4.67	0.53	มากที่สุด	3
รวม	4.62	0.56	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมาคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ตามลำดับ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
2. ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
3. ผู้รับบริการที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
4. ผู้รับบริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
5. มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
6. ผู้รับบริการที่เคยรับบริการในคลินิกที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
7. ผู้รับบริการที่มีความถี่ในการใช้บริการต่อปีที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการให้ทางการแพทย์แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการประเมินคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการเข้ารับ

บริการ ได้แก่ คลินิกที่เข้ารับบริการ และความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี ก็ไม่มีผลต่อการประเมินคุณภาพการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน

โดยสรุปผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์สามารถให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพแก่ผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานการบริการที่สร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการในทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 และกลุ่ม LGBTQ+ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20–29 ปี จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 รองลงมาคือช่วงอายุ 30–39 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.80 ขณะที่ช่วงอายุ 40–49 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนเท่ากัน คือร้อยละ 17.00 ด้านสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 46.30 รองลงมาคือสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 35.50 ส่วนด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.50 รองลงมาคือข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 16.50 และพ่อค้าแม่ค้า คิดเป็นร้อยละ 15.50 ตามลำดับ ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 38.80 รองลงมาคือระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 22.30 และระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.50 สำหรับข้อมูลด้านการเข้ารับบริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเข้ารับบริการในแต่ละคลินิกจำนวนเท่ากัน คือคลินิกละ 25 คน เนื่องจากผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา ในการกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง และเมื่อพิจารณาความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี พบว่า ส่วนใหญ่เข้ารับบริการ 1–2 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาคือ 3–5 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.80

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.56 แสดงให้เห็นว่า ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาล และมีความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 รองลงมาคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ตามลำดับ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์มีความทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการ รวมถึงอาคารสถานที่มีความสะอาด เป็นระเบียบ และเหมาะสมต่อการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการให้บริการอย่างถูกต้อง รอบคอบ และสามารถสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการรักษาแก่ผู้รับบริการได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าโรงพยาบาลยังสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี แม้อาจมีข้อจำกัดบางประการด้านระยะเวลาหรือปริมาณผู้เข้ารับบริการในบางช่วงเวลา ด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาล ส่วนด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรของโรงพยาบาลให้ความสำคัญกับการดูแลผู้รับบริการอย่างเหมาะสมและทั่วถึง

สำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ ได้แก่ คลินิกที่เข้ารับบริการ และความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี ก็ไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยเช่นเดียวกัน ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้รับบริการที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน รวมถึงมีรูปแบบการเข้ารับบริการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ผู้รับบริการส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาลอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกัน โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะส่วนบุคคลหรือประสบการณ์ในการเข้ารับบริการ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลมีการพัฒนาระบบบริการทางการแพทย์อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านบุคลากร เทคโนโลยีทางการแพทย์ ระบบสารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการรักษาและการให้บริการ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพการบริการของ Parasuraman, Zeithaml และ Berry (1988) ที่อธิบายว่า คุณภาพการบริการเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของผู้รับบริการกับการรับรู้ภายหลังได้รับบริการ หากผู้รับบริการรับรู้ว่าการที่ได้รับสามารถตอบสนองหรือสูงกว่าความคาดหวัง จะส่งผลให้เกิดการประเมินคุณภาพบริการในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิด SERVQUAL ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติ ได้แก่ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความน่าเชื่อถือได้ของการบริการ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ ความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ และความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ โดยผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกมิติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างครอบคลุม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการให้ความสำคัญกับความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้าน Assurance ของ Parasuraman et al. (1988) ที่ระบุว่า ความรู้ ความสามารถ ความสุภาพ และความน่าเชื่อถือของผู้ให้บริการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความไว้วางใจแก่ผู้รับบริการ โดยเฉพาะในบริบทของสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ป่วย รองลงมาคือด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความสะอาด ความทันสมัยของเครื่องมือทางการแพทย์ และความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งนี้สอดคล้องกับมิติ Tangibles ของ SERVQUAL ที่อธิบายว่าองค์ประกอบทางกายภาพขององค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการบริการ ส่วนด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการแม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากปริมาณผู้เข้ารับบริการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดด้านระยะเวลาการรอคอยในบางช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินที่ยังอยู่ในระดับสูงสะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการยังคงรับรู้ถึงความเต็มใจและความพร้อมในการให้บริการของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้าน Responsiveness ที่ให้ความสำคัญกับความรวดเร็ว ความกระตือรือร้น และความพร้อมในการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดการดูแลผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง (Patient-Centered Care) ซึ่งมุ่งเน้นการเคารพความต้องการของผู้ป่วย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของผู้ป่วยในกระบวนการดูแลรักษา ส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ ความเชื่อมั่น และรับรู้ถึงคุณภาพการบริการในระดับสูง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการที่มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอนาทวี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นคุณภาพ

การให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีระบบและมาตรฐานการให้บริการที่ชัดเจน รวมทั้งมีแนวทางการให้บริการที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมและการเข้าถึงบริการของประชาชนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค ส่งผลให้ผู้รับบริการที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการในทิศทางใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ โรงพยาบาลเป็นหน่วยบริการทางการแพทย์ของรัฐที่ให้บริการแก่ประชาชนอย่างครอบคลุม โดยยึดหลักการให้บริการสาธารณะที่มุ่งตอบสนองต่อประชาชนอย่างทั่วถึง จึงทำให้ผู้รับบริการส่วนใหญ่ได้รับประสบการณ์ในการรับบริการที่มีมาตรฐานเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากรทางการแพทย์ ระบบบริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงพยาบาล ผลการศึกษาค้นคว้ายังสะท้อนให้เห็นว่าโรงพยาบาลสามารถสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการได้ในระดับใกล้เคียงกันทุกกลุ่ม ซึ่งถือเป็นผลเชิงบวกต่อการบริหารจัดการบริการสาธารณสุข เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคในการให้บริการและการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี ERG ของ Alderfer (Alderfer's Existence Relatedness Growth Theory) Alderfer (1972) ได้พัฒนาทฤษฎี ERG โดยยึดทฤษฎีความต้องการของ Maslow เป็นพื้นฐาน โดยสรุปและสร้างรูปแบบความต้องการของมนุษย์จาก 5 ข้อ เป็น 3 ข้อ ได้แก่ 1.ความต้องการในการดำรงอยู่ (Existence Needs: E) รวมถึงความต้องการวัสดุ และ สรีรวิทยา เทียบได้กับระดับที่ 1 และ 2 ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow 2.ความต้องการทางด้านความสัมพันธ์ (Relatedness Needs: R) รวมถึงความ ภาคภูมิใจในสังคมและความยอมรับนับถือจากสังคมภายนอก ความสัมพันธ์กับผู้อื่น อย่างมีนัยสำคัญ เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงานและนายจ้าง นอกจากนี้ยังหมายถึงการได้รับการยอมรับและรู้สึก ปลอดภัยเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือครอบครัว เทียบได้กับระดับที่ 3 และ 4 ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow 3. ความต้องการด้านความเจริญเติบโตก้าวหน้า (Growth Needs: G) รวมถึงความ เคารพในตัวเองและการทำให้สิ่งที่ตนต้องการ ให้เป็นจริง สิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้บุคคลสร้างผลงานที่มี คุณภาพและต้องการพัฒนาความสามารถของตนเพื่อให้งานมีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เทียบได้กับระดับที่ 4 และ 5 ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (Alderfer, 1972) นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของชุมพร ฉ่ำแสง (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์ การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการ พยาบาลส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้านพบว่า ด้านร่างกายส่วนใหญ่มีอาการ เจ็บป่วยที่แสดงออกทาง ร่างกาย ด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าบุคลากรปฏิบัติงานหนักโดยมีโอกาสดำรงพักผ่อนคลายเครียดน้อยและมี ปัญหาด้านการเงินที่ใช้จ่ายตามความจำเป็น ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม บุคลากรรู้สึกพึงพอใจ ต่อการอยู่ร่วมกันและการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านจิตใจพบว่า บุคลากรมีความรู้สึกที่ชีวิตมีคุณค่าและมีความหมายอยู่ ในระดับดี

3. ปัจจัยด้านการเข้ารับบริการที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการเข้ารับบริการ ได้แก่ คลินิกที่เข้ารับบริการ และความถี่ในการเข้ารับบริการต่อปี ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อ คุณภาพการให้บริการทางการแพทย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากโรงพยาบาลมีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการที่เป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกคลินิก รวมถึงมีแนว ทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน ส่งผลให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มได้รับบริการที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ทั้งในด้านกระบวนการ รักษา การให้บริการของบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงพยาบาล นอกจากนี้ แม้ผู้รับบริการจะมีความถี่ในการ เข้ารับบริการแตกต่างกัน แต่ยังคงมีการรับรู้ต่อคุณภาพบริการในทิศทางเดียวกัน สะท้อนถึงความสามารถขององค์กรในการ รักษามาตรฐานการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความพึงพอใจต่อระบบบริการโดยรวม ผล การศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดคุณภาพการบริการของ SERVQUAL ซึ่งอธิบายว่าการรับรู้คุณภาพบริการเกิดจากการ เปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จริงของผู้รับบริการ โดยหากองค์กรสามารถให้บริการได้ตามมาตรฐานอย่าง สม่าเสมอในทุกหน่วยบริการ ผู้รับบริการจะเกิดการรับรู้คุณภาพที่ไม่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ Barry, 1986 ที่ระบุว่าคุณภาพการบริการที่ดีต้องประกอบด้วยความเชื่อถือได้ (Reliability) และความสม่ำเสมอ ของการให้บริการ (Consistency) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดการรับรู้คุณภาพในระดับใกล้เคียงกัน แม้จะมี

ความแตกต่างด้านประเภทบริการหรือความถี่ในการใช้บริการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Service Quality Theory และงานของ Goetsch and Davis ที่อธิบายว่าคุณภาพการบริการมีความซับซ้อนและขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของผู้ใช้บริการ ซึ่งมักได้รับอิทธิพลจากมาตรฐานองค์กรและภาพรวมของประสบการณ์บริการมากกว่าปัจจัยด้านลักษณะการเข้ารับบริการรายย่อย

โดยสรุปผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาล ศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.41-4.73 และผลการทดสอบสมมติฐานไม่พบความแตกต่างของความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการระหว่างกลุ่มตัวอย่าง อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “Ceiling Effect” กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีแนวโน้มให้คะแนนในระดับสูงใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ความแปรปรวนของข้อมูลค่อนข้างต่ำ และอาจทำให้การทดสอบทางสถิติไม่สามารถตรวจพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจเกิดจากลักษณะของการเก็บข้อมูลโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งผู้ที่มีความพึงพอใจหรือมีประสบการณ์เชิงบวกต่อการรับบริการ อาจมีแนวโน้มให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมากกว่าผู้ที่ไม่พึงพอใจ อีกทั้งการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาให้แต่ละคลินิกมีจำนวนเท่ากัน อาจส่งผลให้ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีความใกล้เคียงกันมากขึ้น จึงทำให้ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการในบริบทของสถานพยาบาล ยังอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความเกรงใจต่อบุคลากรทางการแพทย์ หรือความคาดหวังต่อหน่วยบริการของรัฐ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบระดับสูงได้เช่นกัน ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงควรพิจารณาพร้อมกับข้อจำกัดด้านการเก็บข้อมูลและลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประกอบการตีความผลการวิจัย อย่างไรก็ตาม แม้ผลการทดสอบสมมติฐานจะไม่พบความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่าโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์สามารถรักษามาตรฐานการให้บริการอย่างทั่วถึงและค่อนข้างสม่ำเสมอในทุกกลุ่มผู้รับบริการ ทั้งในด้านบุคลากร กระบวนการให้บริการและสภาพแวดล้อมของการให้บริการ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 โรงพยาบาลควรรักษามาตรฐานคุณภาพการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านความมั่นใจในบุคลากรผู้ให้บริการ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้รับบริการมีความเชื่อมั่นต่อบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาล
- 1.2 โรงพยาบาลควรพัฒนาระบบบริหารจัดการการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ เช่น การลดระยะเวลาการคอย การจัดระบบคิว และการเพิ่มช่องทางการให้ข้อมูลแก่ผู้รับบริการ
- 1.3 โรงพยาบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการในการสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1 บุคลากรทางการแพทย์ควรรักษามาตรฐานการให้บริการด้วยความสุภาพ เอาใจใส่ และให้ข้อมูลแก่ผู้รับบริการอย่างชัดเจน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 2.2 เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่ส่วนสนับสนุนควรเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้เข้ารับบริการจำนวนมาก เพื่อลดความแออัดและเพิ่มความสะดวกในการเข้ารับบริการ

2.3 จากผลการทดสอบสมมติฐานที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการเข้ารับบริการที่แตกต่างกัน ไม่ผลต่อการประเมินคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่า โรงพยาบาลสามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการทุกกลุ่มได้อย่างเท่าเทียม ดังนั้น บุคลากรทุกฝ่ายควรรักษามาตรฐานการให้บริการที่เป็นธรรมและทั่วถึงต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการระหว่างโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลของรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของรูปแบบและมาตรฐานการให้บริการในแต่ละประเภทของหน่วยบริการสาธารณสุข

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงปัญหา ความต้องการ และประสบการณ์ของผู้รับบริการอย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น

3.3 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพิ่มเติม เช่น ระยะเวลารอคอย ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ หรือประสิทธิภาพของระบบนัดหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3.4 ควรมีการติดตามผลในระยะยาวเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของโรงพยาบาล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงระบบบริการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สืบเนื่องจากการประเมินคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ ความอนุเคราะห์ และความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนียา บริพิศ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางในการศึกษา ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการดำเนินการศึกษา จนทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอด วิชาความรู้ แนวคิด และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย รวมถึงเจ้าของผลงานทางวิชาการ หนังสือ วารสาร และบทความต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาใช้อ้างอิงในการเรียบเรียงวิจัยฉบับนี้ รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัว เพื่อน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ และสำเร็จการศึกษาได้ตามความมุ่งหวัง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

รวงทอง พลัดน์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2561). แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านสาธารณสุข. กระทรวงสาธารณสุข.
- ชุมพร ฉ่ำแสง. (2555). ปัจจัยที่มีคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก [รายงานวิจัย]. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2564). รายงานประจำปี 2564 (น. 77-83). มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2569, จาก [AnnualReport-2021THA.pdf](#)
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2568). รายงานประจำปี 2568 (น. 90-94). มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษภาคม 2569, จาก [รายงานประจำปี 2568 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ | PDF to Flipbook](#)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). การพัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2568). ข้อมูลทั่วไปโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2569, จาก <https://hospital.wu.ac.th>
- Alderfer, C. P. (1972). Existence, relatedness, and growth: Human needs in organizational settings. Free Press.
- Barry, V. E. (1986). Moral issues in business. Wadsworth Publishing.
- Goetsch, D. L., & Davis, S. B. (1994). Introduction to total quality: Quality, productivity, competitiveness. Macmillan College Publishing Company.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. Journal of Retailing, 64(1), 12-40.

การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูล
สุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

Public Communication through Digital Media to Promote the Development of an Age-
Friendly City in Enhancing Access to Health Information in Tha Sala Subdistrict, Tha

Sala District, Nakhon

Si Thammarat Province

เกริกไกร ไชยเจริญ*

Krerkkrai Chaicharenn*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของผู้สูงอายุ 2) วิเคราะห์บทบาทของการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลต่อการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการสื่อสารสาธารณะที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า หน่วยงานในพื้นที่ใช้สื่อดิจิทัล เช่น เพจบุ๊ก เว็บไซต์ เป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ข้อมูลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ โดยเนื้อหาเน้นการดูแลสุขภาพ การป้องกันโรค ข่าวด้านสุขภาพ และกิจกรรมชุมชน ซึ่งช่วยเพิ่มความรวดเร็วและความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดด้านทักษะดิจิทัล ความรอบรู้สุขภาพ และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุบางกลุ่ม ซึ่งการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างการรับรู้ด้านสุขภาพ การส่งเสริมพฤติกรรมดูแลสุขภาพ ทั้งนี้แนวทางการพัฒนาควรมุ่งออกแบบเนื้อหาเข้าใจง่าย ใช้สื่อภาพและวิดีโอพัฒนาทักษะดิจิทัลแก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐ ชุมชน และประชาชน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การสื่อสารสาธารณะ, สื่อดิจิทัล, เมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ, การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ

*เกริกไกร ไชยเจริญ

E-mail: krerkkrai.chaicharenn@gmail.com

Abstract

The research entitled “Public Communication through Digital Media to Promote the Development of an Age-Friendly City in Terms of Health Information Accessibility in Tha Sala Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province” aimed to 1) examine the process of public communication through digital media to enhance older adults’ access to health information, 2) analyze the role of digital public communication in promoting access to health information, and 3) propose appropriate guidelines for developing public communication for older adults in Tha Sala Subdistrict, Tha Sala District, Nakhon Si Thammarat Province.

This study employed a qualitative research approach using in-depth interviews, observation, and document analysis. The data were analyzed through descriptive content analysis. The findings revealed that local agencies used digital media platforms such as Facebook and websites as the main channels for disseminating health information to older adults. The communication content primarily focused on healthcare, disease prevention, public health news, and community activities, which helped improve the speed and convenience of information access. However, limitations were found in terms of digital skills, health literacy, and internet accessibility among some groups of older adults. The study also found that

public communication through digital media played a significant role in enhancing health awareness and promoting health-related behaviors among older adults. Therefore, communication development guidelines should focus on creating easy-to-understand content, utilizing visual and video media, improving digital literacy among older adults, and encouraging participatory communication among government agencies, communities, and citizens to support the sustainable development of an age-friendly city.

Keywords : public communication, digital media, age-friendly city, access to health Information

บทนำ

การพัฒนาเมืองในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจดิจิทัล และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้เป้าหมายการพัฒนาเมืองขยายจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความมั่นคงทางสังคม โดยอาศัยการกำกับดูแลที่โปร่งใส การใช้ข้อมูล เทคโนโลยีดิจิทัล และการสื่อสารสาธารณะเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน (National Research Council, 2003; Singleton & Spielman, 2021)

ในสังคมสูงวัย การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพชีวิต โดยแนวคิดเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลกให้ความสำคัญกับการสื่อสารและข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงได้ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับความเป็นธรรมทางสุขภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (WHO, 2021; Pedell et al., 2021) ขณะที่เทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสังคมได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารสาธารณะ ช่วยเพิ่มความรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมของประชาชน (Gerli et al., 2021) อย่างไรก็ตาม การสื่อสารของภาครัฐยังคงเน้นการเผยแพร่ข้อมูลแบบทางเดียวมากกว่าการสื่อสารเชิงมีส่วนร่วม โดยเฉพาะต่อกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ (Shin et al., 2024)

สำหรับประเทศไทย แม้จะมีการส่งเสริมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเมือง แต่พื้นที่กึ่งเมือง-กึ่งชนบทยังคงเผชิญข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ทักษะการใช้เทคโนโลยี และรูปแบบการสื่อสารที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลและบริการสาธารณะ (OECD, 2023; World Bank, 2021) โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยังมีข้อจำกัดด้านทักษะดิจิทัล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และสภาพร่างกาย ซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสุขภาพดิจิทัล (WHO, 2021; Jung et al., 2022; Zhang & Lamat, 2025)

สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่กำลังขยายตัวด้านการศึกษา การค้า และบริการ ควบคู่กับการเข้าสู่สังคมสูงวัย หน่วยงานท้องถิ่นจึงนำสื่อดิจิทัล เช่น Facebook และเว็บไซต์ มาใช้เป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะและข้อมูลสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งยังประสบปัญหาด้านการเข้าถึงข้อมูล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และทักษะการใช้เทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (WHO, 2021; OECD, 2023; Jung et al., 2022; Zhang & Lamat, 2025)

นอกจากนี้ แนวคิด eHealth Literacy ชี้ให้เห็นว่าการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยทั้งทักษะดิจิทัล การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการออกแบบสื่อที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้งาน (Jung et al., 2022; Zhang & Lamat, 2025) ขณะที่แนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาเน้นว่าการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต้องอาศัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนา มากกว่าการสื่อสารทางเดียวจากภาครัฐ (Servaes, 2016)

การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลจึงเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลสุขภาพระหว่างภาครัฐกับประชาชน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงข้อมูล การตัดสินใจด้านสุขภาพ และการมีส่วนร่วมของชุมชน (Sun & Wang, 2022; Qiu et al., 2022) อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการสื่อสารจะเกิดขึ้นได้สูงสุดเมื่อมีการออกแบบเนื้อหาและช่องทางให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ควบคู่กับการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” จึงมุ่งศึกษากระบวนการ บทบาท และ

แนวทางการพัฒนาการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศาสตร์การสื่อสารสำหรับผู้สูงอายุ และสนับสนุนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเสนอแนวทางการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และงานศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบวิเคราะห์ การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Document Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบ กลไก และประสบการณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้ปฏิบัติงานด้านการสื่อสารสุขภาพ 10 คน (2) ผู้สูงอายุ 12 คน และ (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและนโยบาย 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ภาคสนาม และการติดตามพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนบริบทจริงอย่างรอบด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลจาก 3 แหล่งหลัก ได้แก่ (1) การศึกษาเอกสาร เช่น งานวิจัย รายงาน และสื่อดิจิทัลของหน่วยงาน (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่การลงพื้นที่ โดยใช้การบันทึกเสียง การจดบันทึกภาคสนาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ (3) การสังเกตการณ์พฤติกรรมสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลและการตอบสนองของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนบริบทจริงอย่างรอบด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการวิจัย ความสำเร็จอุปมา และสังเคราะห์ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร บทบาทของสื่อดิจิทัล และแนวทางการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย

1) กระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า กระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลของตำบลท่าศาลา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) การกำหนดสาร (2) การเลือกช่องทางการสื่อสาร (3) การเผยแพร่สาร (4) การรับข้อสะท้อนกลับ และ (5) การประเมินผลการสื่อสาร โดยเนื้อหาสุขภาพถูกออกแบบให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีภาพประกอบและสื่อดิจิทัลที่ช่วยเสริมความเข้าใจ ช่องทางหลักที่ใช้คือ Facebook และเว็บไซต์ ควบคู่กับการสื่อสารในชุมชน เช่น เสียงตามสาย หอกระจายข่าว และการเยี่ยมบ้านของ อสม. ทั้งนี้ หน่วยงานเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสะท้อนความคิดเห็นและนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง พร้อมประเมินผลทั้งด้านการเข้าถึง ความเข้าใจ และการนำข้อมูลไปใช้ในการดูแลสุขภาพ

2) บทบาทของการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ โดยช่วยส่งเสริมทั้งด้านความรู้ ความตระหนักรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงเทคโนโลยี ความแตกต่างด้านศักยภาพในการเรียนรู้ และบริบททางสังคมของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม ดังนั้น การพัฒนาระบบการสื่อสารสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุจึงควรใช้สื่อดิจิทัลควบคู่กับการสื่อสารในระดับชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ เข้าใจข้อมูล และนำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุในระยะยาว

3) แนวทางการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนการสื่อสารและการสื่อสารสุขภาพ พบว่า แนวทางการสื่อสารควรมุ่งพัฒนาระบบการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบเนื้อหา การเลือกช่องทางที่เหมาะสม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงการเข้าถึง ความเข้าใจ และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้จริงของผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ สามารถสังเคราะห์เป็น 2 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ (1) กลยุทธ์การสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจด้านสุขภาพ โดยเผยแพร่ข้อมูลจากหน่วยงานและบุคลากรสาธารณสุขที่น่าเชื่อถือ พร้อมนำเสนอข้อมูลด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และ (2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายสุขภาพ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสาธารณสุข อสม. ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และประชาชน เพื่อร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลและสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1) กระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการศึกษาที่พบว่า กระบวนการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลของตำบลท่าศาลามีลักษณะเป็นการสื่อสารสุขภาพแบบผสมผสาน (Integrated Digital Health Communication) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดสาร การเลือกช่องทาง การเผยแพร่สาร การรับข้อสะท้อนกลับ และการประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารสาธารณะของ McQuail and Deuze (2020)

ในด้านการกำหนดสาร หน่วยงานออกแบบเนื้อหาให้เหมาะกับผู้สูงอายุ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสื่อประกอบที่หลากหลาย เช่น ภาพ อินโฟกราฟิก และวิดีโอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Papacharissi (2015) ; Fuchs (2017) รวมถึงแนวคิดสื่อดิจิทัลของ Sakariassen (2020) ที่ชี้ว่าสื่อดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเข้าถึงและการเรียนรู้ข้อมูลของประชาชน

ด้านการเลือกช่องทาง พบว่ามีการใช้ Facebook เป็นช่องทางหลักร่วมกับเว็บไซต์และสื่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Sakariassen (2020) ; Waisbord (2018) ที่เห็นว่าสื่อดิจิทัลช่วยขยายการเข้าถึงข้อมูลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการเผยแพร่สาร มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ Jesse and Bin (2023) ; Dan et al. (2024) ที่เน้นประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของการบริการสาธารณะ

ด้านการรับข้อสะท้อนกลับ เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสอบถามและแสดงความคิดเห็นผ่าน Facebook และการสื่อสารโดยตรงผ่าน อสม. สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และแนวคิดของ Waisbord (2018) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้รับสารในยุคดิจิทัล

ด้านการประเมินผล มีการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งวัดความรู้ ความเข้าใจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ของ Jesse and Bin (2023)

2) บทบาทของการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ การสร้างความรู้ ความตระหนักรู้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ และการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดสื่อดิจิทัลของ Chaffey and Ellis-Chadwick (2019) ; Flew (2021) ที่มองว่าสื่อดิจิทัลเป็นช่องทางการสื่อสารแบบสองทางที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้ใช้

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาชี้ว่าการใช้สื่อดิจิทัลเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับการสื่อสารระดับชุมชนผ่านครอบครัว อสม. และการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลสุขภาพได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน

3) แนวทางการสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากผลการศึกษาที่ควรพัฒนาเนื้อหาสุขภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ และอินโฟกราฟิก ซึ่งสอดคล้องกับ Brantner et al. (2021) รวมถึง Papacharissi (2015) ; Fuchs (2017) ที่เน้นการเข้าถึงข้อมูลอย่างเท่าเทียม

นอกจากนี้ ควรพัฒนาช่องทางดิจิทัล เช่น Facebook เว็บไซต์ และ Line ให้ใช้งานง่ายและเหมาะสมกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิดสื่อดิจิทัลของ Lunt and Livingstone (2013) และแนวคิดเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุของ WHO (2020, 2021)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Reuter, Liddle and Scharf (2020) ที่พบว่าการใช้สื่อดิจิทัลของผู้สูงอายุจะมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว อาสาสมัคร และบุคลากรในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของตำบลท่าศาลาที่ครอบครัว และ อสม. มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสุขภาพ

ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งยังขาดทักษะดิจิทัลและการรู้เท่าทันข้อมูลสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Flew (2021) ; Chaffey and Ellis-Chadwick (2019) รวมถึง Bruns (2023) และ Macnamara (2019) ที่ชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงของข้อมูลผิดพลาดในสื่อดิจิทัล ดังนั้น การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลสุขภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Waisbord (2018) และ Servaes (2020) ที่เน้นการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการสื่อสาร

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ความแตกต่างด้านทักษะดิจิทัล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ข้อจำกัดทางกายภาพ การเข้าถึงอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ต รวมถึงความเสี่ยงจากข้อมูลสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมีความแตกต่างกันทั้งด้านศักยภาพและการเข้าถึงเทคโนโลยี จึงไม่ควรออกแบบการสื่อสารโดยมองผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเดียวกัน

สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบสื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ บทบาทของครอบครัว อสม. และชุมชนในการสนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัล ตลอดจนผลของการพัฒนาทักษะดิจิทัลและความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในระยะยาว รวมทั้งเปรียบเทียบบริบทระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท

จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพต้องอาศัยการสื่อสารสาธารณะที่ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับเครือข่ายทางสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างระบบการสื่อสารสุขภาพที่เข้าถึงได้ เท่าเทียม และยั่งยืนสำหรับผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า สื่อดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงผู้สูงอายุกับข้อมูลสุขภาพ โดย Facebook และเว็บไซต์ของหน่วยงานช่วยเพิ่มความรวดเร็ว ความสะดวก และความต่อเนื่องในการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ ข่าวสารสาธารณสุข และกิจกรรมชุมชน

กระบวนการสื่อสารของหน่วยงานดำเนินในรูปแบบผสมผสาน ประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์ การเลือกช่องทาง การเผยแพร่สาร การรับข้อเสนอแนะ และการประเมินผล โดยมีการออกแบบเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุผ่านการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ภาพประกอบ อินโฟกราฟิก คลิปวิดีโอ และตัวอักษรขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุบางส่วนยังมีข้อจำกัดด้าน

ทักษะดิจิทัล ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และการเข้าถึงอุปกรณ์หรืออินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่สามารถพึ่งพาสื่อดิจิทัลเพียงอย่างเดียวได้

ผลการวิจัยยังพบว่า การสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ การดูแลสุขภาพตนเอง และการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ แต่ความสำเร็จของการสื่อสารขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนจากครอบครัว ลูกหลาน อสม. และหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งความไว้วางใจและความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม

ดังนั้น การพัฒนาการสื่อสารสาธารณะควรออกแบบเนื้อหาและช่องทางที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ควบคู่กับการสื่อสารในระดับชุมชน และการส่งเสริมทักษะดิจิทัลและความรอบรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การสื่อสารสาธารณะผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพของตำบลท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริพิฑิตกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทิดา จันทร์ศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จสมบูรณ์ รวมถึงขอขอบพระคุณคณาจารย์สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อันทรงคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจจนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Brantner, C., Rodriguez-Amat, J. R., & Belinskaya, Y. (2021). Structures of the public sphere: Contested spaces as assembled interfaces. *Media and Communication*, 9(3), 16–27.
<https://doi.org/10.17645/mac.v9i3.3932>
- Bruns, A. (2023). From “the” public sphere to a network of publics: Towards an empirically grounded model of public communication spaces. *Communication Theory*, 33(2–3), 70–94.
<https://doi.org/10.1093/ct/qtad007>
- Chaffey, D., & Ellis-Chadwick, F. (2019). *Digital marketing* (7th ed.). Pearson. <https://www.pearson.com/en-gb/subject-catalog/p/digital-marketing/P200000003911/9781292241623>
- Dan, S., Lægreid, P., & Špaček, D. (2024). NPM reconsidered: Towards the study of enduring forms of New Public Management. *Public Management Review*, 26(9), 2531–2541.
<https://doi.org/10.1080/14719037.2024.2375561>
- Flew, T. (2021). *New media: An introduction* (5th ed.). Oxford University Press.
- Fuchs, C. (2017). *Social media: A critical introduction* (2nd ed.). SAGE Publications.
<https://fuchsc.net/books/2nd-edition-social-media-a-critical-introduction/>
- Gerli, P., Arakpogun, E. O., Elshahn, Z., Olan, F., & Prime, K. S. (2021). Beyond contact-tracing: The public value of eHealth application in a pandemic. *Government Information Quarterly*, 38(3), 101581.
<https://doi.org/10.1016/j.giq.2021.101581>
- Jesse, H., & Bin, C. (2024). New public management marketizers versus Neo-Weberian state modernizers? Institutional configurations of social impact bond utilization among 18 OECD countries. *Public Management Review*, 26(9), 2653–2679. <https://doi.org/10.1080/14719037.2024.2369789>

- Jung, S. O., Son, Y. H., & Choi, E. (2022). E-health literacy in older adults: An evolutionary concept analysis. *BMC Medical Informatics and Decision Making*, 22, 1–13. <https://doi.org/10.1186/s12911-022-01761-5>
- Lunt, P., & Livingstone, S. (2013). *Media regulation: Governance and the interests of citizens and consumers*. SAGE Publications. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/media-regulation/book235674>
- Macnamara, J. (2019). Explicating listening in organization–public communication: Theory, practices, technologies. *International Journal of Communication*, 13, 3790–3810. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/11996>
- McQuail, D., & Deuze, M. (2020). *McQuail's media and mass communication theory* (7th ed.). SAGE Publications. <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/mcquail%E2%80%99s-media-and-mass-communication-theory/book243524>
- OECD. (2023). *OECD economic surveys: Thailand 2023*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/4815cb4b-en>
- OECD. (2023). *Smart city data governance: Challenges and the way forward*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/smart-city-data-governance_e57ce301-en.html
- Papacharissi, Z. (2015). *Affective publics: Sentiment, technology, and politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199999736.001.0001>
- Pedell, S., Borda, A., Keirnan, A., & Aimers, N. (2021). Combining the digital, social and physical layer to create age-friendly cities and communities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), Article 325. <https://doi.org/10.3390/ijerph18010325>
- Qiu, J., Liu, B., & Li, J. (2022). Real-time digital communication and public service delivery in smart cities. *Information Polity*, 27(3), 345–360.
- Reuter, A., Liddle, J., & Scharf, T. (2020). Digitalising the age-friendly city: Insights from participatory action research. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), Article 8281. <https://doi.org/10.3390/ijerph17218281>
- Sakariassen, H. (2020). A digital public sphere: Just in theory or a perceived reality for users of social network sites? *MedieKultur*, 36(68), 127–142. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v36i68.118440>
- Satumanpan, S., & Chuenpagdee, R. (2022). Interactive governance for the sustainability of marine and coastal resources in Thailand. *Environment and Natural Resources Journal*, 20(6), 543–552. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/ennrj/article/view/247284>
- Servaes, J. (2016). Sustainable development goals and communication for development. *Journal of Multicultural Discourses*, 11(3), 281–297.
- Servaes, J. (Ed.). (2020). *Handbook of communication for development and social change*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2014-3>
- Shin, D., Park, Y. J., & Kim, H. (2024). Participatory digital governance and vulnerable groups in smart cities. *Government Information Quarterly*, 41(1), 101825.
- Singleton, A. D., & Spielman, S. E. (2021). Urban governance. In W. Shi, M. F. Goodchild, M. Batty, M.-P. Kwan, & A. Zhang (Eds.), *Urban informatics* (pp. 1–19). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-15-8983-6_15
- Sun, Y., & Wang, S. (2022). Digital public communication and health information dissemination during crises. *Journal of Health Communication*, 27(4), 312–324.
- Waisbord, S. (2018). *Communication: A post-discipline*. Polity Press. <https://www.wiley.com/en-us/Communication%3A%2BA%2BPost-Discipline-p-9781509520084>

- World Bank. (2021). *World development report 2021: Data for better lives*. World Bank. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2569, จาก <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2021>
- World Health Organization. (2020). *Decade of healthy ageing: Baseline report*. World Health Organization. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2569, จาก <https://www.who.int/publications/i/item/9789240017900>
- World Health Organization. (2021). *Decade of healthy ageing: Baseline report*. World Health Organization. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2569, จาก <https://www.who.int/publications/i/item/9789240017900>
- World Health Organization. (2021). *Global report on ageism*. World Health Organization. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2569, จาก <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>
- Zhang, W., & Lamat, M. B. (2025). Digital media-enhanced cultural brand development: Creative strategies for urban identity construction. *Future Technology*, 4(4), 72–84.
<https://futurepublishingllc.com/?tag=digital-cultural-branding>

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

ห้องที่ 3

การพัฒนาชุมชน การศึกษา และนวัตกรรมสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผศ.ดร.จินตนิย์ ฐีเชื้อ และ ผศ.ดร.ชูบาร์ม ปาทัก

ลำดับ	รหัสนักศึกษา	ชื่อ - สกุล	ชื่อเรื่อง
1	67290171	นายธนบดี รัตนานุกุล เวลา : 09.30 – 10.00 น.	การบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2	67290197	นายปิยะวัฒน์ เลิศล้ำ เวลา : 10.00 – 10.30 น.	การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด เทศบาลเมืองท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3	67290221	นายพิชพงศ์ ผิวมณี เวลา : 10.30 – 11.00 น.	การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนานวัตกรรม สังคมในการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
4	67290247	นายเฉลียว ไวยรัตน์ เวลา : 11.00 – 11.30 น.	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง
อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Management of Public Policy with Community Participation in Chang Klang
Subdistrict, Chang Klang District, Nakhon Si Thammarat Province

ธนบดี รัตนานุกูล*

Thanabodi Rattananukul*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 385 คน จากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1967) โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลช้างกลางในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชาชนที่มีรายได้สูงและการศึกษาสูงมักมีส่วนร่วมมากกว่า ส่วนประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกันพบว่าไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใส และประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การบริหารงาน, นโยบายสาธารณะ, แบบมีส่วนร่วมในชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) study the level of public participation in the administration of the Krung Ching Subdistrict Administrative Organization, Nob Phitam District, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) compare public participation in the administration of the Krung Ching Subdistrict Administrative Organization, Nob Phitam District, Nakhon Si Thammarat Province, classified by personal factors. The population and sample consisted of 385 residents of Chang Klang Subdistrict, Chang Klang District, Nakhon Si Thammarat Province, selected using Taro Yamane's (1967) sample calculation formula. The research instrument was a questionnaire. The results showed that the overall level of participatory public policy administration in Chang Klang Subdistrict was high. A comparison of participation based on personal factors revealed that people with different genders, ages, education levels, occupations, and incomes had significantly different levels of participation at the .05 statistical significance level, consistent with the hypothesis. People with higher incomes and higher education levels tended to participate more. However, there was no statistically significant difference in the length of time they had resided in the community. This research demonstrates that public participation in public policy administration in the community plays a crucial role in enhancing transparency and efficiency in administration. The research findings can be applied to develop and improve participatory processes in other communities effectively.

Keywords: The Management, Public Policy, Community Participation

บทนำ

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาและปรับใช้ในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งหวังให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ของพวกเขา การให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรและบริการต่าง ๆ จะทำให้การบริหารงานมีความยืดหยุ่นและตรงกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น การกระจายอำนาจยังช่วยให้การพัฒนาในพื้นที่ต่าง ๆ มีความเหมาะสมและยั่งยืน เนื่องจากท้องถิ่นสามารถวางแผนและดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ดีกว่า (ภิรมย์พร ไชยยนต์, 2557)

การกระจายอำนาจการปกครองในประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่การมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติให้ท้องถิ่นมีการปกครองตนเองอย่างชัดเจน โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีบทบัญญัติที่รองรับการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระและสามารถจัดการกิจการในท้องถิ่นของตนเองได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมถึงองค์กรในรูปแบบพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร มีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การให้บริการต่าง ๆ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การกระจายอำนาจนี้ช่วยเสริมสร้างระบบการปกครองที่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของชุมชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540)

การกำหนดนโยบายในการบริหารงานและพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่แท้จริง เป็นสิ่งที่รัฐบาลในอดีตได้ดำเนินการด้วยตัวเองทั้งหมด ซึ่งทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงจุด ส่งผลให้การพัฒนาท้องถิ่นบางแห่งไม่สอดคล้องกับภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และทรัพยากรของท้องถิ่น การกระจายอำนาจจึงเป็นทางออกที่สำคัญ โดยเฉพาะในการพัฒนาชนบทและประชาชนในระดับฐานราก เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (วิไลดา อินฉัตร และอนันต์ ธรรมชาลัย, 2560) การกระจายอำนาจช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการตัดสินใจและการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาและการบริหารงานในตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ยังเผชิญกับความท้าทายในการบริหารงานนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การดำเนินงานนโยบายในชุมชนมักขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ทำให้ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับส่วนกลาง ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาและการดำเนินงานโครงการไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชนตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อคลี่คลายถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังที่จะปรับปรุงกระบวนการบริหารงานให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวัฒนธรรมของชุมชน พร้อมสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10,260 คน ((องค์การบริหารส่วนตำบลข้างกลาง, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยในตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 385 คน ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษานวนคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำปลายงาม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.27 มีอายุ 30 - 39 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.71 และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากกว่า 15 ปี จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 50.13

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำปลายงาม จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน	ระดับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.45	0.45	มาก	3
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.08	0.46	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.20	0.52	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.01	0.66	ปานกลาง	4
รวม	3.68			

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำปลายงาม จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$, $SD = 0.66$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.52$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.46$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.45$, $SD = 0.45$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.01$, $SD = 0.66$) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำปลายงาม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	df	t	p
ชาย	139	3.67	272.877	0.615	0.305
หญิง	256	3.69			
รวม	395				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ T-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.529	0.176	1.542	0.203
ภายในกลุ่ม	391	44.703	0.114		
รวม	394	45.232			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	*($p \leq .05$)
ระหว่างกลุ่ม	4	0.216	0.054	0.468	0.759	จากตารางที่ 4
ภายในกลุ่ม	390	45.016	0.115			ผลการวิเคราะห์
รวม	394	45.232				เปรียบเทียบการ

บริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	*($p \leq .05$)
ระหว่างกลุ่ม	4	0.783	0.196	1.717	0.145	จากตารางที่ 5
ภายในกลุ่ม	390	44.450	0.114			ผลการวิเคราะห์
รวม	394	45.232				เปรียบเทียบการ

บริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอลำทับ จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	1.335	0.334	2.965	0.020*
ภายในกลุ่ม	390	43.897	0.113		
รวม	394	45.232			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.011	0.004	0.031	0.993
ภายในกลุ่ม	391	45.221	0.116		
รวม	394	45.232			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัย โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ

2. ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี รายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และตำแหน่งทางสังคม ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชนมีการเน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในนโยบาย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเปิด

โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจนถึงการประเมินผลการดำเนินงาน การพัฒนาผู้นำชุมชน และการสร้างระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกระตุ้นความโปร่งใสและความเสมอภาคในกระบวนการพัฒนา โดยปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ การศึกษาความต้องการของชุมชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ ไปจนถึงการประเมินผล ได้สร้างผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงการบริหารงานที่โปร่งใสและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมที่สูงในระดับท้องถิ่น การศึกษานี้ได้ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลางนั้นมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใส และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Andrew & Stiefel (1980) ที่ได้เสนอถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินงาน โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับสูงโดยเฉพาะในด้านการรับผลประโยชน์และการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารงานที่โปร่งใสและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี (2566) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

2. เปรียบเทียบการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ และระดับการศึกษา มีอิทธิพลต่อความสามารถและโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินการในชุมชน ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันยังมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชนที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากประชาชนที่มีรายได้สูงมักจะมีเวลาว่างมากขึ้นและมีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากกว่า ขณะที่ประชาชนที่มีรายได้ต่ำอาจประสบปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ เนื่องจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนต่ำลง สอดคล้องกับแนวคิดของ Reeder (1963) ที่เห็นว่าปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจสามารถส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงหรือมีอาชีพที่มั่นคงมักจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากความเข้าใจในกระบวนการหรือโอกาสที่เปิดให้เข้าถึงข้อมูลและการตัดสินใจมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เตเบาะจาโก (2564) ที่พบว่า ความแตกต่างของอายุ การศึกษา และรายได้มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น โดยเฉพาะการศึกษาที่สูงและรายได้ที่มากกว่าทำให้ประชาชนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมมากขึ้น

3. แนวทางการบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การบริหารงานนโยบายสาธารณะในชุมชนมีการเน้นการมีส่วนร่วมจากประชาชนในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในนโยบาย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนจนถึงการประเมินผลการดำเนินงาน การพัฒนาผู้นำชุมชน และการสร้างระบบการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

พร้อมทั้งกระตุ้นความโปร่งใสและความเสมอภาคในกระบวนการพัฒนา โดยปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ การศึกษาความต้องการของชุมชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เนื่องจากการบริหารงานนโยบายสาธารณะในรูปแบบนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนที่มีความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ซึ่งเน้นให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการดำเนินงาน โดยมุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนในชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนการเสริมสร้างความรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลหรือการประเมินผลการดำเนินงาน การสร้างความโปร่งใส และการส่งเสริมความยั่งยืนในด้านต่าง ๆ ของการพัฒนา ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ พบว่า มุมมองที่ต้องการให้ภาคประชาชนมีโอกาสได้มีข้อเสนอ ความต้องการในฐานะพลเมืองของประเทศหรือผู้เสียภาษีให้กับประเทศย่อมจะมีสิทธิ และเสรีภาพ ในการร่วมกันเสนอความคิดเห็นเพื่อการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการ ประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้น ๆ รวมถึงของโครงการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักการที่เห็นได้เด่นชัดมากที่สุดก็คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมี ความสามารถ และการมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมรับฟังปัญหาต่าง ๆ ทั้งสามอย่างนี้เป็นจุดชนวน หลักในการส่งเสริมภาคประชาชนในการออกความคิดเห็นต่อระบบการบริหารกิจการนโยบายสาธารณะ ปรับปรุงภาระงานต่าง ๆ ให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารงานนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งในภาพรวม อยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ จากผลการวิจัยพบว่า การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจตั้งแต่ต้นจะช่วยเพิ่มความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของโครงการ ดังนั้นการจัดประชุมหรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องการตัดสินใจด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่
2. การสร้างช่องทางที่ประชาชนสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างโปร่งใส การเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมกับการรับผลประโยชน์ไม่เพียงแต่ให้ประชาชนเสนอความคิดเห็นในขั้นตอนแรก แต่ยังต้องมีการติดตามผลลัพธ์จากการดำเนินงาน โดยการใช้สื่อออนไลน์และช่องทางต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถติดตามข้อมูลการดำเนินงานได้ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลโครงการในเว็บไซต์ของชุมชน การจัดประชุมสรุปผลการดำเนินงาน หรือการให้ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ การทำเช่นนี้จะช่วยสร้างความโปร่งใสและเสริมความมั่นใจในกระบวนการดำเนินงาน
3. การประเมินผลการดำเนินงานจากมุมมองของประชาชน อีกหนึ่งแนวทางที่สำคัญคือการมีการประเมินผลการดำเนินงานจากประชาชนในทุก ๆ ขั้นตอน โดยการจัดสัมมนาหรือการสำรวจความคิดเห็นในช่วงท้ายของโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบผลลัพธ์และการตอบรับจากประชาชน อีกทั้งยังสามารถนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในอนาคตได้
4. การสร้างระบบการประสานงานที่โปร่งใส เพื่อให้กระบวนการเหล่านี้มีความสมบูรณ์ การประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชนต้องมีความโปร่งใสและเข้าใจง่าย โดยการสร้างคณะทำงานร่วมที่ประกอบด้วยทั้งตัวแทนภาครัฐและประชาชน รวมถึงการพัฒนากระบวนการสื่อสารที่ทำให้ทุกฝ่ายสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและติดตามการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การสร้างช่องทางการสื่อสารและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาและใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ ที่ให้ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นและติดตามผลการดำเนินงานของนโยบายสาธารณะได้ง่าย

และสะดวก นอกจากนี้ยังควรจัดประชุมชุมชนและกิจกรรมภาคสนามเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้อย่างจริงจัง

2. การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะผู้นำชุมชน ควรจัดการอบรมและพัฒนาผู้นำชุมชนเพื่อเสริมสร้างทักษะในการจัดการและขับเคลื่อนโครงการ รวมถึงการสื่อสารและการสร้างเครือข่ายในชุมชน โดยการฝึกอบรมนี้จะช่วยให้ผู้นำชุมชนสามารถประสานงานและร่วมมือกับภาครัฐและประชาชนในการพัฒนานโยบายสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยการให้ความกรุณาช่วยเหลือของบุคคลจำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิตติกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิดา จันทร์ศิริ กรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดิตตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำรายการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รัชชื้อ ผู้เฝ้าอุลทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสารแนวคิด ติดตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้งคุณอาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอดขอกราบขอบพระคุณแม่ และขอบคุณทุกๆ คนในครอบครัวที่คอยกระตุ้นเสริมแรงให้เกิดกำลังใจที่จะมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ

สุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในตำบลช้างกลาง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราชกรุณาให้ข้อมูล และบุคคลากรในที่ว่ากล่าวอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่สนับสนุนข้อมูล จนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- บดินทร์ เตเบาะจำโก. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์].
- ภิรมย์พร ไชยยนต์. (2557). การกระจายอำนาจการปกครองในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย. *วิจัยรัฐศาสตร์*, 3(1), 45–60.
- ลปวิญญ์ น้อยสมมิตร. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 101–116.
- วิลดา อินฉัตร, & อนันต์ ธรรมชาลย์. (2560). การกระจายอำนาจในระบบการปกครองท้องถิ่น: ความท้าทายและโอกาส. *การศึกษารับบริหาร*, 14(2), 38–49.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2540). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี. (2566). การบริหารนโยบายสาธารณะท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสระแก้ว. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 15(1), 37–52.
- องค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลาง. (2568). *รายงานผลการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลช้างกลาง. นครศรีธรรมราช: องค์การบริหารส่วนตำบลช้างกลาง.*
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1997). Participation in development: New approaches and challenges. *Journal of Development Studies*, 33(2), 219–222. <https://doi.org/10.1080/00220389708422517>
- Pearse, A., & Stiefel, M. (1980). Debaters' comments on "Inquiry into participation: A research approach". *United Nations Research Institute for Social Development*.
- Reeder, J. (1963). Factors affecting citizen participation in local governance. *American Political Science Review*, 57(2), 45–60. <https://doi.org/10.2307/1952953>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York, NY: Harper & Row.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลา

Parental Participation in Educational Management for Child Development Centers under Tha Sala Town Municipality

ปิยะวัฒน์ เลิศล้ำ*

Piyawat Loetlam*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลา เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 7 แห่ง จำนวน 213 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะสำคัญคือควรส่งเสริมช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การจัดการศึกษา, เทศบาลเมืองท่าศาลา

Abstract

This research aimed to examine the level of parental participation in educational management at child development centers under Tha Sala Town Municipality, compare participation based on personal factors, and propose guidelines for enhancing parental involvement. The sample consisted of 213 parents from seven child development centers. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The findings revealed that the overall parental participation was at a high level. The highest mean score was found in communication and public relations, followed by environmental and safety participation, while administrative participation received the lowest mean score. Hypothesis testing indicated that educational level, occupation, and income significantly affected parental participation. The study recommends enhancing communication channels, encouraging parental involvement in decision-making, and strengthening collaboration among families, schools, and communities for sustainable early childhood development.

Keywords : parental participation, child development center, educational management, Tha Sala Municipality

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาสูงสุดถึงร้อยละ 80 และเป็นรากฐานของบุคลิกภาพ การเรียนรู้ และพฤติกรรมในอนาคต โดยเน้นการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองเพื่อให้เด็กมีความพร้อมในทุกด้าน ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น (Froebel, 1826) ที่เปรียบเด็กเป็นต้นไม้เล็กๆ และผู้ปกครองเป็นชาวสวนที่ต้องเตรียมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม (Piaget, 1952) ที่ระบุว่าเด็กวัยนี้เรียนรู้ผ่านสัญลักษณ์และการเล่นจึงต้องอาศัยคนรอบข้างช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม และ (Maslow, 1970) ที่อธิบายว่าก่อนการเรียนรู้ทางสติปัญญา เด็กต้องได้รับการตอบสนองทางกายภาพและความรู้สึกปลอดภัยจากที่บ้านเสียก่อน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ดีจึงต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการความพร้อมจากที่บ้านควบคู่ไปกับสถานศึกษาอย่างเป็นเอกภาพ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ภูมิคุ้มกันและนโยบายของประเทศได้กำหนดกรอบการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้อย่างชัดเจน โดยเน้นย้ำถึงสิทธิของเด็กในการได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และครอบครัว ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้อปท. มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กในพื้นที่ อีกทั้งพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจร่วมกันในการดำเนินการตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดี โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีประสิทธิภาพ

Bronfenbrenner (1979) และ Epstein (2001) ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กสูงที่สุด ตามทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner พัฒนาการของเด็กเกิดจากปฏิสัมพันธ์ในระบบไมโครซิสเต็ม ซึ่งครอบครัวและโรงเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Vygotsky, 1978) ที่มองว่าผู้ปกครองคือ "ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากกว่า" (MKO) คนแรก ที่คอยเสริมแรงและประคับประคอง (Scaffolding) ให้เด็กก้าวข้ามพื้นที่รอยต่อแห่งพัฒนาการ (ZPD) นอกจากนี้ (Epstein, 2001) ยังได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วม 6 ด้าน ตั้งแต่การเลี้ยงดู การสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ และการร่วมมือกับชุมชน เพื่อเน้นย้ำว่าความสำเร็จของเด็กเกิดจากแรงผลักดันที่สอดคล้องกันของทุกฝ่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านบริบท
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานหลัก

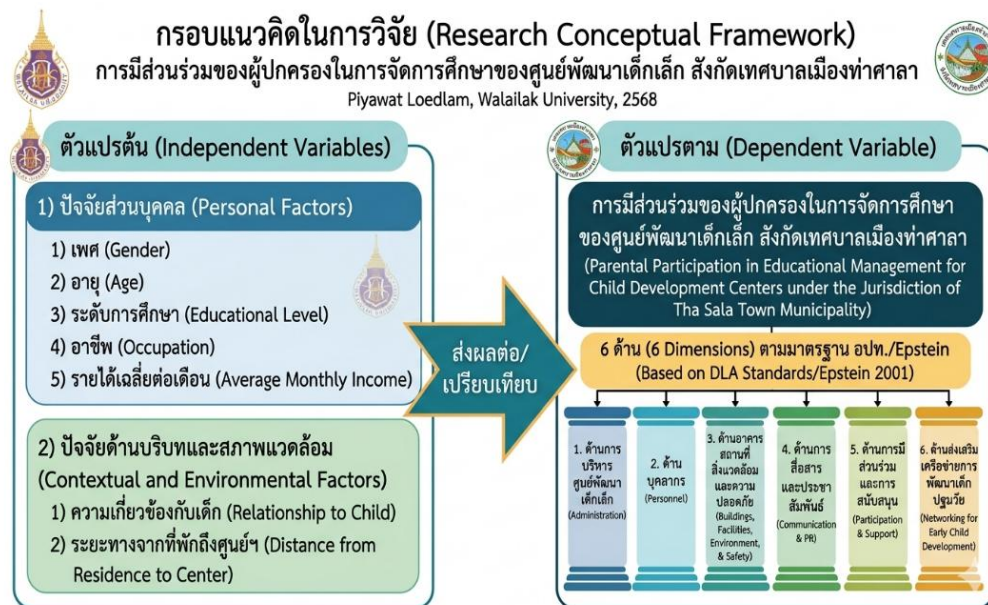
ผู้ปกครองที่มีปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านบริบทและสภาพแวดล้อม แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลา แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อย

1. ผู้ปกครองที่มี เพศ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มี อายุ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

4. ผู้ปกครองที่มี อาชีพ แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
5. ผู้ปกครองที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกันปัจจัยด้านบริบทและสภาพแวดล้อม
6. ผู้ปกครองที่มี ความเกี่ยวข้องกับเด็ก (บิดา/มารดา/ญาติ) แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน
7. ผู้ปกครองที่มี ระยะทางจากที่พักถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 7 แห่ง จำนวน 453 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวน 213 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25-35 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เพื่อให้หลักฐานเชิงสถิติชัดเจนตามข้อกำหนดของแบบฟอร์ม ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแยกรายด้านตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจำแนกรายด้าน

รายการการมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์	4.25	0.45	มากที่สุด
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.12	0.51	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสนับสนุนที่บ้าน	3.85	0.58	มาก
4. ด้านอาสาสมัครและการสนับสนุนของชุมชน	3.68	0.62	มาก
5. ด้านการสร้างเครือข่ายและการสร้างความร่วมมือ	3.52	0.65	มาก
6. ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.14	0.72	ปานกลาง
ภาพรวม	3.76	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าโดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.25) รองลงมาคือด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.12) ส่วนด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 3.14) ผลการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคลด้วยสถิติ t-test และ One-way ANOVA สรุปผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ปัจจัยส่วนบุคคล / บริบท	สถิติที่ใช้ตรวจสอบ	มูลค่าทางสถิติ (t / F)	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. เพศ	t-test	1.14	.254	ไม่แตกต่างกัน
2. อายุ	One-way ANOVA	2.03	.112	ไม่แตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษา	One-way ANOVA	5.42	.001*	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ปัจจัยส่วนบุคคล / บริบท	สถิติที่ใช้ ตรวจสอบ	มูลค่าทางสถิติ (t / F)	p-value	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
4. อาชีพ	One-way ANOVA	4.89	.003*	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	One-way ANOVA	6.12	.000*	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
6. ความเกี่ยวข้องกับเด็ก	One-way ANOVA	1.85	.141	ไม่แตกต่างกัน
7. ระยะทางจากที่พักถึงศูนย์ฯ	One-way ANOVA	3.98	.015*	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 2 พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะทางจากที่พักถึงศูนย์ฯ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่เพศ อายุ และความเกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านการสื่อสารในระดับสูง สอดคล้องกับแนวคิดของ Epstein (2001) ที่ระบุว่า การสื่อสารระหว่างบ้านและสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เนื่องจากปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชัน Line ในการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปกครองสามารถติดตามพัฒนาการและกิจกรรมของเด็กได้สะดวกมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีระดับการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมองว่าการบริหารเป็นหน้าที่ของครูและหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นักวิชาการหลายท่านที่พบว่าผู้ปกครองมักมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั่วไปมากกว่าการร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสะท้อนว่าปัจจัยด้านรายได้และระดับการศึกษามีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมเนื่องจากผู้ปกครองที่มีรายได้และการศึกษาสูงกว่ามักมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษามากกว่า

สวัสดิภาพและความปลอดภัยคือสิ่งสูงสุด ด้านที่มีการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความปลอดภัยเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Safety Needs) ตามแนวคิดของ Maslow กิจกรรมในด้านนี้มักเป็นรูปธรรมที่ผู้ปกครองทุกระดับการศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่าย เช่น การร่วมทำความสะอาด (Big Cleaning Day) หรือการร่วมบริจาคสิ่งของ

ข้อจำกัดทางอาชีพและต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost): ปัจจัยด้านอาชีพส่งผลกระทบโดยตรงต่อเวลาว่างและความยืดหยุ่นในการเข้าร่วมกิจกรรม (Time Flexibility Constraints) ผู้ปกครองที่รับราชการหรือเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีเวลาหยุดที่แน่นอน ทำให้มีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า ในขณะที่ผู้ประกอบการหรือฟรีแลนซ์ที่ทำงานไม่ประจำหรือกะดึก หากต้องหยุดงานเพื่อมาร่วมกิจกรรมในวันธรรมดาจะหมายถึงการขาดรายได้รายวันของครอบครัว ส่งผลให้การมีส่วนร่วมเชิงกายภาพ (Physical Involvement) ลดลง

ระยะทางกับความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและต้นทุนแฝง (Hidden Costs): ระยะทางจากที่พักถึงศูนย์ฯ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ที่พักอาศัยห่างจากศูนย์ฯ น้อยกว่า 3 กิโลเมตร จะมีส่วนร่วมสูงกว่า เนื่องจากช่วยลดภาระต้นทุนแฝง เช่น ค่าเดินทางและเวลา นอกจากนี้ ระยะทางที่ใกล้ยังช่วยให้ผู้ปกครองเข้าไปดูแลบุตรหลานได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน สร้างความรู้สึกผูกพันและไว้วางใจต่อสถานศึกษา ทำให้ผู้ปกครองอยากเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ความท้าทายเชิงพื้นที่และการใช้เทคโนโลยี: จากข้อจำกัดเรื่องระยะทาง ชี้ให้เห็นว่า "ความใกล้-ไกล" เป็นกำแพงขวางกั้นการมีส่วนร่วมในรูปแบบการมาปรากฏตัว สถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องใช้ช่องทางแบบคู่ขนาน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัล (เช่น Line Official Account และ Google Forms) มาช่วยขจัดเขยเพื่อให้ผู้ปกครองที่อยู่ไกลยังคงมีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นได้ ความมั่นใจในศักยภาพทางวิชาการ (Academic Efficacy): สาเหตุที่การมีส่วนร่วมด้านการบริหารและด้านส่งเสริมเครือข่ายมีระดับต่ำนั้น อภิปรายได้ว่าผู้ปกครอง (โดยเฉพาะกลุ่มที่ระดับการศึกษาไม่สูง) มักมีความรู้สึกขาดความมั่นใจในความรู้ด้านวิชาการของตนเอง (Lack of Academic Efficacy) จึงเลือกที่จะให้ความเคารพและมอบอำนาจการตัดสินใจให้เป็นหน้าที่ของครูหรือผู้บริหารสถานศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลาอยู่ในระดับมาก โดยการสื่อสารและการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นด้านที่มีความโดดเด่นมากที่สุด ขณะที่การมีส่วนร่วมด้านการบริหารยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ปัจจัยด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจและความร่วมมือที่ดี

ด้านที่มีความโดดเด่น ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมสูงสุดในด้าน การสื่อสาร และ การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ต้องได้รับการพัฒนา การมีส่วนร่วมในด้าน การบริหาร ยังคงเป็นส่วนที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางส่งเสริมเพิ่มเติม

ตัวแปรที่มีอิทธิพล ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยตรง ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ ของครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงง่าย
2. ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจด้านการบริหารมากขึ้น
3. ควรจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
4. ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทด้านเวลาและอาชีพของผู้ปกครองในพื้นที่

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ในสังกัดเทศบาลเมืองท่าศาลา ตลอดจนคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 7 แห่ง ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามอย่างดียิ่ง เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยจำนวน 213 ท่าน ที่ได้สละเวลาตอบแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนครอบครัวที่คอยสนับสนุนอยู่เบื้องหลังเสมอมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอันพึงมีจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเครื่องบูชาพระคุณแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปิยะวัฒน์ เลิศล้ำ

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2562). ระเบียบว่าด้วยรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการศึกษา.
กระทรวงมหาดไทย. <http://www.dla.go.th/>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร. <https://www.obec.go.th/>
- ชนาธิป พรกุล. (2562). การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <https://www.chulapress.com/>
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. (2562, 30 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 5-21. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/>
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, 11 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/>
- วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร. (2566). แนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามรูปแบบของ Epstein. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร, 18(1), 45-58. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnujr/>
- สิริมา ญาณอนันตพงษ์. (2560). การวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <http://edu.swu.ac.th/>
- สิริมา ญาณอนันตพงษ์. (2562). แนวคิดนิเวศวิทยาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. ยูเนี่ยนอุลตรา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2560 - 2564. พรึกหวานกราฟฟิค. <http://www.onec.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย. 21 เซ็นจูรี. <http://www.onec.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2567. สำนักนโยบายและแผนการศึกษา. <http://www.onec.go.th/>
- Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1kz4ggh>
- Epstein, J. L. (2001). School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. Westview Press. <https://doi.org/10.4324/9780429494673>
- Froebel, F. (1826). The Education of Man (Die Menschenerziehung). Leipzig. <https://archive.org/details/educationofman00froel>
- Maslow, A. H. (1970). Motivation and Personality (2nd ed.). Harper & Row. <https://archive.org/details/motivationperson00masl>
- Piaget, J. (1952). The Origins of Intelligence in Children. International Universities Press. <https://doi.org/10.1037/11194-000>

Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9vz4>

การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนานวัตกรรมสังคมในการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน:
กรณีศึกษาตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
Community-Based Learning Management for Developing Social Innovation to Enhance
the Community Economy: A Case Study of Nam Tok Subdistrict, Thung Song District,
Nakhon Si Thammarat Province

พิชพงศ์ ผิวฉวี*

Phitchapong Pewmanee*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและทุนชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมในพื้นที่ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมทางสังคมด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน และ 3) ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานผ่าน 4 ขั้นตอน ได้แก่ การสำรวจและวิเคราะห์บริบท การวางแผนและออกแบบนวัตกรรม การลงมือปฏิบัติ และการสะท้อนผล กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ วิชาท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า ทุนชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมด้านผ้าหมัดย้อมของชุมชน ประกอบด้วย ทุนมนุษย์ด้านทักษะฝีมือและภูมิปัญญาการย้อมผ้า ทุนทรัพยากรด้านวัตถุดิบธรรมชาติในพื้นที่ เช่น ใบมั่งคุด ขมิ้น อัญชัน และลูกมะเดื่อ และทุนทางสังคมด้านการรวมกลุ่ม ความร่วมมือ และเครือข่ายสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น กระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานช่วยให้ชุมชนสามารถปรับการผลิตผ้าหมัดย้อมจากรูปแบบดั้งเดิมสู่ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่มีอัตลักษณ์ของพื้นที่ ทั้งด้านลวดลาย สี สัน รูปแบบสินค้า เรื่องเล่า และกิจกรรม Workshop สำหรับนักท่องเที่ยว ผลการพัฒนาดังกล่าวสะท้อนว่านวัตกรรมผ้าหมัดย้อมเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบหนึ่ง และเป็นนวัตกรรมสังคมที่เชื่อมโยงภูมิปัญญา เศรษฐกิจฐานราก การเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน นวัตกรรมสังคม ผ้าหมัดย้อม เศรษฐกิจชุมชน

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) นันธิดา จันทรศิริ

E-mail: jansi.nantida@gmail.com

Abstract

This study aimed to: 1) examine the community context and community capital that support the development of social innovation in Nam Tok Subdistrict, Thung Song District, Nakhon Si Thammarat Province; 2) design and develop social innovation through a community-based learning process aligned with the local context; and 3) design online public relations media to promote community tourism. This research employed a qualitative research methodology combined with participatory action research. The community-based learning process was applied through four stages: exploration and contextual analysis, planning and innovation design, action, and reflection. The key informants included local administrators, community leaders, local wisdom experts, occupational groups, community enterprises, entrepreneurs, and

household representatives in the area. Data were collected through in-depth interviews, focus group discussions, participant observation, and field notes. The data were analyzed using content analysis and validated through data triangulation.

The findings revealed that the community capital supporting the development of tie-dye textile innovation consisted of human capital, particularly craftsmanship and local wisdom in textile dyeing; resource capital, including natural dye materials available in the area, such as mangosteen leaves, turmeric, butterfly pea, and fig; and social capital, reflected in community organization, cooperation, and support networks from local agencies. The community-based learning process enabled the community to transform traditional tie-dye production into contemporary products with a distinct local identity, including patterns, colors, product forms, storytelling, and workshop activities for tourists. These developments indicate that tie-dye textile innovation is not only a form of product development, but also a social innovation that connects local wisdom, the grassroots economy, collective learning, and creative tourism experiences for the community.

Keywords: Community-Based Learning, Social Innovation, Tie-Dye Textile, Community Economy

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในบริบทปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงมิติของการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนหรือการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าในชุมชนเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างคุณค่าใหม่จากทุนที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะทุนชุมชนที่ประกอบด้วยทุนมนุษย์ ทุนภูมิปัญญา ทุนวัฒนธรรม ทุนทรัพยากรธรรมชาติ และทุนทางสังคม ซึ่งล้วนเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ศักยภาพ และวิถีชีวิตของชุมชน (หทัยชนก คตะสมบุญ, 2569) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ยั่งยืนจึงไม่ควรตั้งอยู่บนแนวทางการผลิตเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นการแปลงทุนชุมชนให้เป็นผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรม มีความแตกต่างจากสินค้าเชิงพาณิชย์ทั่วไป และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดร่วมสมัยได้ (สุนทร คุณชัยมั่ง และธัชกร ธิติลักษณ์, 2567)

อย่างไรก็ตาม ชุมชนชนบทจำนวนมากแม้จะมีทุนทางวัฒนธรรมและทุนทรัพยากรที่หลากหลาย แต่ยังไม่สามารถนำทุนเหล่านั้นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างเต็มศักยภาพ ปัญหาดังกล่าวมักสัมพันธ์กับข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ การขาดความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การขาดกลไกการพัฒนาสินค้าให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภค การสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์ยังไม่ชัดเจน การเข้าถึงช่องทางการตลาดสมัยใหม่ยังมีข้อจำกัด และที่สำคัญคือการขาดกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมทดลอง ร่วมตัดสินใจ และร่วมประเมินผลการพัฒนาด้วยตนเอง ส่งผลให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในหลายพื้นที่ยังคงอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถยกระดับจากภูมิปัญญาเดิมไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ (United Nations Development Programme, 2020)

ผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติเป็นตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคน ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจน กระบวนการผลิตผ้ามัดย้อมมิได้เป็นเพียงกระบวนการทางหัตถกรรม หากแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ของคนในชุมชน ตั้งแต่การคัดเลือกชนิดผ้า การเตรียมวัตถุดิบจากธรรมชาติ การสกัดสีจากพืชท้องถิ่น การออกแบบลวดลาย การควบคุมระดับความเข้มของสี การย้อม การล้าง การตาก และการดูแลรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความรู้เหล่านี้เป็นภูมิปัญญาที่เกิดจากการทดลอง การถ่ายทอด และการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ จึงมีคุณค่าทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมของชุมชนจำนวนมากยังคงมีข้อจำกัดด้านรูปแบบและการนำเสนอ โดยเฉพาะลวดลาย สี สัน ประเภทผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และเรื่องราวที่เชื่อมโยงผลิตภัณฑ์กับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์บางส่วนยังอยู่

ในรูปแบบดั้งเดิมซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ กลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน และกลุ่มตลาดที่ต้องการสินค้าที่มีเรื่องราวเฉพาะถิ่น ดังนั้นการพัฒนาผ่านมัยย่อมจึงไม่ควรมุ่งเพียงการเพิ่มจำนวนสินค้าเพื่อจำหน่าย แต่ควรเป็นกระบวนการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่นวัตกรรมสังคมที่สามารถสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ชุมชน ทั้งในด้านการสร้างรายได้ การอนุรักษ์ภูมิปัญญา การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า และการสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของพื้นที่

แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Learning: CBL) จึงเป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดชุมชนเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ใช้ปัญหาและศักยภาพของชุมชนเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรม และเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนา กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (2015) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนผล และการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในบริบทของการพัฒนาผ่านมัย การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานช่วยให้สมาชิกชุมชนสามารถร่วมกันวิเคราะห์ทุนที่มีอยู่ สำรวจข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์เดิม ทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ และประเมินความเป็นไปได้ของการต่อยอดสู่ตลาดหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานยังช่วยเปลี่ยนบทบาทของประชาชนในพื้นที่จากการเป็นเพียงผู้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้และเจ้าของกระบวนการพัฒนา ชุมชนจึงไม่ได้เป็นเพียงแหล่งข้อมูลของนักวิจัยหรือหน่วยงานภายนอก แต่เป็นผู้มีบทบาทในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย ออกแบบแนวทางทดลองใช้ และสะท้อนผลการพัฒนาด้วยตนเอง ลักษณะดังกล่าวทำให้ผลลัพธ์ของการพัฒนามีโอกาสสอดคล้องกับบริบทจริงของพื้นที่มากขึ้น และยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความร่วมมือ และความต่อเนื่องของการพัฒนาหลังสิ้นสุดกระบวนการวิจัย

ในอีกด้านหนึ่ง แนวคิดนวัตกรรมสังคม (Social Innovation) สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการนำวิคิด รูปแบบการดำเนินงาน หรือกระบวนการจัดการใหม่มาใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม นวัตกรรมสังคมมิได้หมายถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ทุนเดิมของชุมชนให้เกิดคุณค่าใหม่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อบริบทสังคมและตลาด การสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน และการออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่กัน (Murray et al., 2010; Cajas-Santana, 2014) ดังนั้น เมื่อพิจารณาผ่านมัยจากสี่ธรรมชาติในฐานะนวัตกรรมสังคม จึงมิได้หมายถึงผลิตภัณฑ์ผ่านมัยชิ้นหนึ่ง แต่หมายถึงกระบวนการที่ชุมชนนำภูมิปัญญาการย้อมสีธรรมชาติ ทักษะหัตถกรรม และทรัพยากรท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้พร้อมกัน

ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลาย โดยเฉพาะหมู่ที่ 5 ซึ่งมีจุดเด่นด้านการทำผ่านมัยจากสี่ธรรมชาติ อันเกิดจากทักษะฝีมือของชาวบ้านและการใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เช่น ใบมังคุด ลูกมะเดื่อ ขมิ้น และอัญชัน วัตถุดิบเหล่านี้มิได้มีคุณค่าเพียงในฐานะทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังเป็นฐานของการสร้างเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงกับภูมิทัศน์ วิถีชีวิต และความรู้ท้องถิ่นของชุมชน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาภาคสนามสะท้อนว่า แม้ผลิตภัณฑ์ผ่านมัยของหมู่ที่ 5 จะมีศักยภาพสูง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการพัฒนาตลาดให้มีความร่วมสมัย การเลือกใช้โทนสีให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภค การออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้หลากหลาย การสร้างเรื่องราวของสินค้า และการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับตลาดหรือนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ประเด็นดังกล่าวสะท้อนช่องว่างสำคัญระหว่าง “ทุนภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชน” กับ “ความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างร่วมสมัย” กล่าวคือ ชุมชนมีองค์ความรู้ วัตถุดิบ และทักษะพื้นฐานที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าได้ แต่ยังขาดกระบวนการเชิงระบบที่จะช่วยเชื่อมโยงทุนเหล่านั้นเข้ากับการออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างอัตลักษณ์ การสื่อสารคุณค่า และการพัฒนาช่องทางตลาดที่เหมาะสม ช่องว่างนี้จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้การพัฒนาผ่านมัยจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้คนในชุมชนได้ร่วมกันค้นหาศักยภาพของตนเอง ทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยนี้จึงมุ่งนำเสนอการพัฒนาผ่านมัยนวัตกรรมสังคมด้านผ่านมัยร่วมสมัยจากสี่ธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานภายใต้แนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์บริบทและทุนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับผ่านมัย การ

ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น ตลอดจนการพิจารณาแนวทางการต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาคาดว่าจะช่วยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในฐานนวัตกรรมสังคม และสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับชุมชนอื่นที่ต้องการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทและทุน ชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมในพื้นที่ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการผลิตด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนในพื้นที่ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อให้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมสังคมเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้วิจัย แนวทางดังกล่าวมีความเหมาะสมกับการศึกษาที่มุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติในระดับพื้นที่ เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์ทุนและศักยภาพของชุมชน การออกแบบแนวทางพัฒนา การทดลองปฏิบัติ ตลอดจนการสะท้อนผลและสรุปบทเรียนร่วมกัน กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเชื่อมโยงความรู้กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในพื้นที่ (Lewin, 1946; Kemmis et al., 2014)

พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาในโครงการวิจัยหลัก คือ ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างไรก็ตาม บทความนี้มุ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เฉพาะกรณีนวัตกรรมผ้ามีด้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่สะท้อนให้เห็นการเชื่อมโยงทุนชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมชาติ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์อย่างชัดเจน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ และตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่ รวมถึงผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการทำผ้ามีด้อม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และการส่งเสริมกิจกรรมเศรษฐกิจฐานรากของหมู่บ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรอบด้านและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการบันทึกภาคสนาม เครื่องมือวิจัยได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งศึกษาในประเด็นสำคัญ ได้แก่ บริบทของชุมชน ทุนชุมชน ภูมิปัญญาด้านผ้ามีด้อม วัตถุดิบสีธรรมชาติ ทักษะการผลิต ปัญหาและข้อจำกัดด้านผลิตภัณฑ์และตลาด แนวทางการออกแบบนวัตกรรม การทดลองใช้ต้นแบบ และการสะท้อนผลของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

กระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยดำเนินไปตามลำดับของการเรียนรู้และการปฏิบัติร่วมกัน โดยเริ่มจากระยะการสำรวจและวิเคราะห์บริบท ซึ่งผู้วิจัยและชุมชนร่วมกันศึกษาทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาการย้อมผ้า แหล่งวัตถุดิบสีธรรมชาติ กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้อง และข้อจำกัดด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้ามีด้อมเดิม ผลจากระยะนี้ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทุนชุมชนและปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผ้ามีด้อมของหมู่ที่ 5 ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และโอกาสในการยกระดับสู่ตลาดร่วมสมัย

หลังจากนั้นเป็นระยะการวางแผนและออกแบบนวัตกรรม โดยใช้การระดมความคิดเห็นร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาตลาด สีธรรมชาติ รูปแบบผลิตภัณฑ์ เรื่องเล่าของสินค้า และกิจกรรม Workshop ที่

สามารถเชื่อมโยงผ่านมัลติมีเดียเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กระบวนการในระยะนี้ทำให้เกิดแนวคิดต้นแบบนวัตกรรมผ่านมัลติมีเดียร่วมสมัยจากสื่อธรรมชาติ ซึ่งยังคงตั้งอยู่บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ได้รับการปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมากขึ้น

ระยะต่อมาเป็นการทดลองพัฒนาและสังเกตการเรียนรู้ร่วมกัน โดยชุมชนได้ทดลองปรับสี ลวดลาย รูปแบบสินค้า และแนวทางการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การลงมือปฏิบัติในระยะนี้ช่วยให้ผู้ผลิตในชุมชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เห็นความเป็นไปได้ของการพัฒนาผ่านมัลติมีเดียให้แตกต่างจากรูปแบบเดิม และสามารถสะท้อนข้อจำกัดของการผลิต สื่อธรรมชาติ คุณภาพสินค้า และความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากระยะนี้ ได้แก่ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ่านมัลติมีเดียและแนวทางกิจกรรมเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยว

ในระยะสุดท้าย เป็นการสะท้อนผลและสรุปบทเรียนร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ จุดแข็ง ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาต่อเนื่องของนวัตกรรมผ่านมัลติมีเดีย ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ คุณภาพสื่อธรรมชาติ การออกแบบลวดลาย การพัฒนารูปแบบสินค้า การจัดกิจกรรม Workshop และการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ การสะท้อนผลดังกล่าวนำไปสู่ข้อเสนอเชิงปฏิบัติสำหรับการยกระดับผลิตภัณฑ์ผ่านมัลติมีเดียให้เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสามารถสื่อสารคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และบันทึกภาคสนามมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ จากนั้นจึงตีความข้อมูลโดยเชื่อมโยงกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน แนวคิดนวัตกรรมสังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่ออธิบายว่ากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถนำไปสู่การพัฒนาผ่านมัลติมีเดียจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่นวัตกรรมสังคมได้อย่างไร เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ทั้งด้านแหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผลร่วมกับผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ การตีความผลการวิจัยจึงมิได้อาศัยข้อมูลจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม บันทึกภาคสนาม และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนานวัตกรรม วิธีการดังกล่าวช่วยให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสะท้อนบริบทจริงของพื้นที่ได้อย่างรอบด้าน

ผลการวิจัย

1. บริบทและทุนชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม

ผลการศึกษาพบว่า ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีฐานทุนชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมผ่านมัลติมีเดียร่วมสมัยจากสื่อธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยทุนสำคัญที่ปรากฏจากข้อมูลภาคสนามสามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทุนภูมิปัญญา ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากร และทุนทางสังคม ทุนเหล่านี้มิได้ดำรงอยู่อย่างแยกส่วน หากแต่มีความเชื่อมโยงกันและสามารถนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณค่าและความร่วมสมัยมากขึ้น

ประการแรก ทุนภูมิปัญญาเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาผ่านมัลติมีเดียในพื้นที่ โดยปรากฏผ่านความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านเกี่ยวกับการคัดเลือกผ้า การเตรียมวัตถุดิบ การมัดลาย การย้อมผ้า และการใช้สีธรรมชาติจากพืชท้องถิ่น ความรู้ดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและการถ่ายทอดภายในชุมชน จึงมีคุณค่าในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การนำทุนภูมิปัญญานี้มาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมผ่านมัลติมีเดียจึงช่วยให้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นยังคงมีอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น ไม่กลายเป็นสินค้าเชิงพาณิชย์ทั่วไปที่ขาดความเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน

ประการที่สอง ทุนมนุษย์ปรากฏผ่านทักษะฝีมือของชาวบ้านและความพร้อมของสมาชิกกลุ่มอาชีพในการเรียนรู้และปรับตัวต่อแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ผู้ผลิตในชุมชนมิได้มีบทบาทเพียงในฐานะผู้ปฏิบัติงานตามขั้นตอนเดิมเท่านั้น แต่ยังมีศักยภาพในการเป็นผู้ร่วมคิด ผู้ร่วมทดลอง และผู้ร่วมออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคร่วมสมัย ความพร้อมในการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างมีส่วนร่วม และช่วยเปลี่ยนบทบาทของชาวบ้านจาก “ผู้ผลิตงานฝีมือ” ไปสู่ “ผู้สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน” ที่มีความเข้าใจทั้งคุณค่าของภูมิปัญญาเดิมและแนวโน้มของตลาดปัจจุบัน

ประการที่สาม ทุนทรัพยากร มีความสำคัญต่อการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ผ่านมัลติมีเดีย โดยเฉพาะการมีวัตถุดิบสื่อธรรมชาติในพื้นที่ เช่น ใบมังคุด ลูกมะเดื่อ ขมิ้น และอัญชัน วัตถุดิบเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งสื่อธรรมชาติใน

การย้อมผ้า และยังช่วยสร้างเรื่องเล่าให้กับผลิตภัณฑ์ในมิติของความเป็นธรรมชาติ ความปลอดภัย ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความเชื่อมโยงกับทรัพยากรของชุมชน การใช้สีธรรมชาติจากวัตถุดิบท้องถิ่นจึงมิได้เป็นเพียงเทคนิคการผลิต แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างอัตลักษณ์สินค้าและเพิ่มคุณค่าทางวัฒนธรรมให้แก่ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม

ประการที่สี่ ทูทางสังคมปรากฏผ่านความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ ชาวบ้าน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ความสัมพันธ์และความร่วมมือดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้การพัฒนาด้านมัดย้อมไม่จำกัดอยู่เพียงการผลิตในระดับครัวเรือน แต่สามารถยกระดับไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดกิจกรรมเรียนรู้ และการเชื่อมโยงกับโอกาสทางการตลาด เช่น การพัฒนาเป็นสินค้า OTOP หรือของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ทูทางสังคมจึงทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความรู้ และการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนจะมีฐานทุนชุมชนที่เข้มแข็ง แต่ผลการศึกษายังพบข้อจำกัดสำคัญของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมเดิมหลายประการ ได้แก่ ลวดลายและสีสันยังไม่หลากหลาย รูปแบบผลิตภัณฑ์ยังไม่แตกต่างจากสินค้าผ้ามัดย้อมทั่วไปในตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าแฟชั่นหรือของที่ระลึกยังไม่มีความชัดเจน อีกทั้งยังขาดการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ผ้ามัดย้อมของชุมชนยังไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างเต็มศักยภาพ แม้ว่าชุมชนจะมีภูมิปัญญา ทักษะฝีมือ และวัตถุดิบธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดได้ก็ตาม กล่าวได้ว่า บริบทของชุมชน สะท้อนให้เห็นทั้ง “ศักยภาพ” และ “ช่องว่างของการพัฒนา” ในเวลาเดียวกัน ด้านหนึ่งชุมชนมีทุนภูมิปัญญา ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากร และทุนทางสังคมที่สามารถใช้เป็นฐานในการสร้างนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยได้ แต่อีกด้านหนึ่ง ชุมชนยังต้องการกระบวนการเรียนรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างอัตลักษณ์สินค้า การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ตลาด และการสื่อสารคุณค่าของผ้ามัดย้อมให้เข้าถึงผู้บริโภคยุคใหม่ ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมผ้ามัดย้อมจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน เพื่อเปิดพื้นที่ให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์ทุนที่มีอยู่ ทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ และสะท้อนผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การยกระดับผ้ามัดย้อมจากผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น

2. การออกแบบต้นแบบนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติ

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการออกแบบต้นแบบนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตก ไม่ได้เริ่มต้นจากการนำรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภายนอกเข้าไปกำหนดให้ชุมชนโดยตรง หากแต่เริ่มจากการเปิดพื้นที่ให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันทบทวนทุนเดิม ปัญหา ข้อจำกัด และศักยภาพของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาเดิม ขณะเดียวกันก็สามารถระบุประเด็นที่จำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความร่วมสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดปัจจุบันได้ชัดเจนมากขึ้น แนวคิดหลักของการออกแบบนวัตกรรมในครั้งนี้ คือ การยกระดับผ้ามัดย้อมจาก “ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านแบบเดิม” ไปสู่ “ผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่มีเรื่องราว” โดยยังคงรักษารากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นและการใช้สีธรรมชาติเป็นแกนกลางของการพัฒนา กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมไม่ได้ถูกมองเพียงในฐานะสินค้าหัตถกรรมสำหรับจำหน่ายเท่านั้น แต่ถูกพัฒนาให้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากรธรรมชาติ และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในพื้นที่ การออกแบบในลักษณะนี้ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่ามากกว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจ เพราะสามารถสะท้อนเรื่องราว ความทรงจำ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ต้นแบบนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้านที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ด้านภูมิปัญญาและทักษะฝีมือ ด้านการออกแบบร่วมสมัย ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม และด้านอัตลักษณ์กับความยั่งยืน องค์ประกอบแรก คือ ภูมิปัญญาและทักษะฝีมือ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมผ้ามัดย้อม ชุมชนได้นำความรู้เดิมเกี่ยวกับการย้อมผ้า การมัดลาย การเลือกชนิดผ้า และการใช้สีธรรมชาติจากวัตถุดิบในพื้นที่มาเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา ความรู้เหล่านี้มีความสำคัญในฐานะทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนประสบการณ์และความชำนาญของคนในชุมชน การนำภูมิปัญญาดังกล่าวมาใช้เป็นฐานจึงช่วยให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม่แยกขาดจากอัตลักษณ์ของพื้นที่ และยังเอื้อต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ในชุมชน องค์ประกอบที่สอง คือ การออกแบบร่วมสมัย ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้ผ้ามัดย้อมสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมได้ ชุมชนได้ร่วมกันพิจารณาการปรับลวดลาย สีสัน และรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับรสนิยมของผู้บริโภคปัจจุบัน และสามารถใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น การออกแบบร่วมสมัยได้หมายถึงการละทิ้งภูมิปัญญาดั้งเดิม แต่เป็นการตีความภูมิปัญญาเดิมใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทตลาดและสังคมร่วมสมัย เช่น การเลือกโทนสีที่ดูเป็นธรรมชาติ การออกแบบลวดลายที่เรียบง่ายแต่มีเอกลักษณ์ การปรับรูปแบบสินค้าให้เป็นของ

ใช้ ของที่ระลึก หรือผลิตภัณฑ์แฟชั่นที่ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น องค์ประกอบที่สาม คือ การสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับผ้าผ้ามัดย้อมให้เป็นนวัตกรรมสังคมในมิติเศรษฐกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ผ้าผ้ามัดย้อมสามารถต่อยอดได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งในฐานะสินค้า OTOP ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์แฟชั่น และกิจกรรม Workshop สำหรับนักท่องเที่ยว การต่อยอดดังกล่าวช่วยขยายบทบาทของผ้าผ้ามัดย้อมจากการเป็นเพียง “สินค้า” ไปสู่การเป็น “กิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์” ที่ผู้มาเยือนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยตรง เช่น การเรียนรู้การมัดลาย การทดลองย้อมสีธรรมชาติ และการรับรู้เรื่องราวของวัตถุดิบในพื้นที่ แนวทางนี้ช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนทั้งจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และจากการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่สี่ คือ อัตลักษณ์และความยั่งยืน ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้วัตถุดิบสีธรรมชาติและการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์เข้ากับเรื่องเล่าของชุมชน การใช้สีจากใบมังคุด ลูกมะเดื่อ ขมิ้น อัญชัน หรือพืชท้องถิ่นอื่น ๆ ไม่เพียงช่วยลดการพึ่งพาสีเคมี แต่ยังเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ เนื่องจากสีธรรมชาติแต่ละชนิดมีที่มา กระบวนการผลิต และความหมายที่สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารคุณค่าของสินค้าได้ การออกแบบผลิตภัณฑ์บนฐานอัตลักษณ์และความยั่งยืนจึงช่วยให้ผ้าผ้ามัดย้อมของชุมชนมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในตลาด และสามารถตอบสนองต่อแนวโน้มของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

นอกจากนี้ ผลจากการระดมความคิดเห็นยังสะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนมิได้ต้องการเพียงเพิ่มจำนวนผ้าผ้ามัดย้อมที่ผลิตได้เท่านั้น แต่ต้องการพัฒนาความสามารถของผู้ผลิตในชุมชนให้สามารถออกแบบ คิดค้น ทดลอง และปรับปรุงผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ลักษณะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืนของนวัตกรรม เพราะทำให้ชุมชนไม่ต้องพึ่งพารูปแบบหรือคำแนะนำจากภายนอกเพียงฝ่ายเดียว หากแต่สามารถใช้ประสบการณ์ของตนเองในการพัฒนาตลาด ทดลองสีธรรมชาติ และปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างต่อเนื่อง กล่าวได้ว่า กระบวนการออกแบบต้นแบบนวัตกรรมผ้าผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติได้เปลี่ยนบทบาทของชุมชนจาก “ผู้ผลิตตามรูปแบบเดิม” ไปสู่ “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม” ที่มีความเป็นเจ้าของร่วมในกระบวนการพัฒนา ชุมชนได้เรียนรู้ว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์มิใช่เพียงการเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะภายนอกของสินค้าเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความหมายใหม่ให้แก่ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่ และการออกแบบแนวทางเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ ผลลัพธ์ดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า ผ้าผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติสามารถทำหน้าที่เป็นนวัตกรรมสังคมที่เชื่อมโยงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรม

ผลการทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรมผ้าผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตก พบว่า กระบวนการทดลองมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแนวคิดของชุมชนจากการผลิตผ้าผ้ามัดย้อมในรูปแบบเดิมไปสู่การมองเห็นศักยภาพของผ้าผ้ามัดย้อมในฐานะผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถพัฒนาให้มีความร่วมสมัย มีอัตลักษณ์ และตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้มากขึ้น การทดลองดังกล่าวเกิดขึ้นจากการนำเสนอและแนวคิดที่ได้จากเวทีระดมความคิดเห็นมาปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับชาวบ้านผู้มีส่วนร่วมด้านการทำผ้าผ้ามัดย้อม โดยเน้นการปรับตลาด สี สัน รูปแบบผลิตภัณฑ์ และแนวทางการนำเสนอคุณค่าของสินค้าให้แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในตลาด

ในระหว่างกระบวนการทดลอง ชาวบ้านได้ร่วมกันพิจารณาว่าผ้าผ้ามัดย้อมของชุมชนไม่ควรถูกจำกัดอยู่เพียงการผลิตผ้าผืนหรือสินค้าพื้นฐานเท่านั้น แต่สามารถพัฒนาไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับการใช้งานของผู้บริโภคยุคใหม่ได้มากขึ้น เช่น เสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ กระเป๋าผ้า ของที่ระลึก และของตกแต่ง การขยายรูปแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวช่วยให้ชุมชนเห็นความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงผ้าผ้ามัดย้อมกับกลุ่มตลาดที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มผู้บริโภคที่สนใจสินค้าธรรมชาติ กลุ่มผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับงานหัตถกรรม และกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างและมีเรื่องราวเฉพาะถิ่น

ในด้านการออกแบบตลาดและสี สัน ผลการทดลองสะท้อนให้เห็นว่า ชาวบ้านเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตลาดให้มีความร่วมสมัยและมีความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ผ้าผ้ามัดย้อมทั่วไป การทดลองตลาดใหม่ทำให้ผู้ผลิตเห็นว่า ตลาดของผ้าผ้ามัดย้อมสามารถเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของตำบลน้ำตกได้ เช่น ธรรมชาติ ป่าไม้ แหล่งน้ำ พืชท้องถิ่น หรือวิถีชีวิตของชุมชน ขณะที่การทดลองใช้สีธรรมชาติช่วยให้ชุมชนเข้าใจข้อดีและข้อจำกัดของวัตถุดิบแต่ละชนิด ทั้งในด้านความเข้มของสี ความคงทน ความสม่ำเสมอของเฉดสี และความเหมาะสมกับประเภทของผลิตภัณฑ์ ผลการเรียนรู้ดังกล่าวจึงเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาลตลาดและโทสนีของชุมชนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะมากขึ้นในอนาคต

ในระดับการเรียนรู้ของชุมชน การทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรมช่วยให้ผู้ผลิตเกิดความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และการเพิ่มมูลค่าจากทักษะฝีมือเดิม ชาวบ้านได้เรียนรู้ว่าการพัฒนาผ้ามัดย้อมไม่ได้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์เพียงด้านรูปลักษณะ แต่รวมถึงการคิดเชิงออกแบบ การเลือกใช้วัตถุดิบให้เหมาะสม การสร้างความแตกต่างของสินค้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ กระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้ผลิตในชุมชนเปลี่ยนบทบาทจากผู้ผลิตตามรูปแบบเดิมไปสู่ผู้ร่วมสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่สามารถวิเคราะห์ทดลอง และปรับปรุงงานของตนเองได้

ผลการทดลองยังสะท้อนให้เห็นว่า หมู่ที่ 5 มีความพร้อมในด้านความร่วมมือของชุมชนและมีแรงสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการผลักดันให้ผ้ามัดย้อมเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาสู่สินค้า OTOP หรือผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประจำหมู่บ้าน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นปัจจัยเอื้อสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนานวัตกรรมไม่หยุดอยู่เพียงการทดลองระดับกลุ่มย่อย แต่สามารถต่อยอดไปสู่การยกระดับผลิตภัณฑ์ในเชิงเศรษฐกิจชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนานวัตกรรมผ้ามัดย้อมยังจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านความทันสมัยของลวดลาย มาตรฐานของสี ธรรมชาติ ความคงทนของสี คุณภาพของผลิตภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ การสร้างตราสินค้า การเล่าเรื่องผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ ในเชิงผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม นวัตกรรมผ้ามัดย้อมช่วยให้ชาวบ้านเห็นแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์จากทักษะดั้งเดิมไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์และตอบโจทย์ตลาดมากขึ้น ผ้ามัดย้อมจึงมิได้เป็นเพียงผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ผลิตเพื่อจำหน่าย แต่สามารถพัฒนาเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ การสร้างอาชีพเสริม และการเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ครัวเรือนในชุมชนได้ นอกจากนี้ การพัฒนาผ้ามัดย้อมยังช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากสมาชิกชุมชนสามารถมองเห็นคุณค่าของความรู้เดิมที่มีอยู่ และสามารถนำความรู้นั้นมาต่อยอดให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจและสังคมร่วมสมัย อีกประเด็นสำคัญที่ปรากฏจากการทดลอง คือ ความเป็นไปได้ในการต่อยอดผ้ามัดย้อมเป็นกิจกรรม Workshop สำหรับนักท่องเที่ยว กิจกรรมดังกล่าวสามารถออกแบบให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้กระบวนการทำสีธรรมชาติ การเลือกวัตถุดิบ การมัดลาย การย้อมผ้า และการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง การต่อยอดในลักษณะนี้ทำให้ผ้ามัดย้อมเปลี่ยนจาก “สินค้า” ไปสู่ “ประสบการณ์การเรียนรู้” ที่เชื่อมโยงนักท่องเที่ยวกับชุมชนโดยตรง นักท่องเที่ยวไม่ได้เป็นเพียงผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน เข้าใจคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีประสบการณ์ร่วมกับกระบวนการผลิตอย่างใกล้ชิด

ผลการทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถสร้างผลลัพธ์ได้หลายมิติ ทั้งมิติการพัฒนาทักษะของผู้ผลิต มิติการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ มิติการสร้างอัตลักษณ์สินค้า มิติการเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว และมิติการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างไรก็ตาม การพัฒนานวัตกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มาตรฐานสีธรรมชาติ บรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า การสื่อสารเรื่องราว และการตลาดออนไลน์ เพื่อให้ผ้ามัดย้อมของหมู่ที่ 5 สามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่มีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

4. การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์สำหรับนวัตกรรมผ้ามัดย้อม

การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์สำหรับนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตกมีเป้าหมายสำคัญในการสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน โดยมีได้มุ่งเน้นเพียงการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวของตำบลโดยรวมเท่านั้น หากแต่ให้ความสำคัญกับการนำเสนอผ้ามัดย้อมในฐานะ “ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีเรื่องราว” และ “กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” ที่สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนได้โดยตรง การสื่อสารในลักษณะนี้จะช่วยยกระดับผ้ามัดย้อมจากสินค้าหัตถกรรมทั่วไปไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์ มีคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีศักยภาพเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น

การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์สำหรับนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 มุ่งนำเสนอผ่านสื่อวีดิทัศน์ประชาสัมพันธ์ หรือ VTR เพื่อให้สามารถถ่ายทอดคุณค่าของผลิตภัณฑ์ควบคู่กับบรรยากาศการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม การใช้ VTR เป็นเครื่องมือสื่อสารมีความเหมาะสม เนื่องจากสามารถผสมผสานภาพ เสียง เรื่องเล่า บรรยากาศ และการเคลื่อนไหวของผู้แสดงเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้ชมมองเห็นทั้งความงามของผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อม กระบวนการผลิตจากสีธรรมชาติ และศักยภาพของชุมชนในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แนวทางการนำเสนอ VTR เริ่มจากการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของตำบลน้ำตกผ่านภาพบรรยากาศของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตของคนในพื้นที่ และกิจกรรมที่สะท้อนความเรียบง่ายของชุมชน จากนั้นจึงเชื่อมโยงเข้าสู่ต้นแบบนวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติ โดยให้เห็น

กระบวนการคัดเลือกวัตถุดิบในพื้นที่ เช่น ใบมังคุด ขมิ้น อัญชัน และลูกมะเดื่อ การเตรียมสีธรรมชาติ การมัดลาย การย้อมผ้า และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบร่วมสมัย การนำเสนอในลักษณะนี้ช่วยให้ผู้ชมเข้าใจว่าผ้ามัดย้อมไม่ได้เป็นเพียงสินค้าหัตถกรรม แต่เป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน

องค์ประกอบสำคัญของ VTR อยู่ที่ใช้ผู้แสดงหรือนักแสดงสวมใส่ชุดที่ผลิตจากผ้ามัดย้อมที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้ผู้ชมเห็นการใช้งานจริงของผลิตภัณฑ์ในบริบทที่หลากหลาย เช่น การเดินชมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรม Workshop การเรียนรู้กระบวนการย้อมสีธรรมชาติ หรือการใช้ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมในชีวิตประจำวัน ภาพของนักแสดงที่สวมใส่ชุดผ้ามัดย้อมจะช่วยสร้างภาพจำให้แก่ผลิตภัณฑ์ และทำให้ผู้ชมเห็นว่าผ้ามัดย้อมของชุมชนสามารถพัฒนาเป็นเครื่องแต่งกายร่วมสมัยที่มีความสวยงาม ใช้งานได้จริง และเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ VTR ควรนำเสนอผ้ามัดย้อมในฐานะส่วนหนึ่งของประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนได้ผ่านกิจกรรม Workshop เช่น การเรียนรู้ที่มาของสีธรรมชาติ การทดลองมัดลาย การย้อมผ้าด้วยตนเอง และการนำผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้นกลับไปเป็นของที่ระลึก การนำเสนอเช่นนี้ช่วยเปลี่ยนภาพลักษณ์ของผ้ามัดย้อมจากสินค้าเพื่อจำหน่ายไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ผู้ชมจึงไม่ได้รับรู้เพียงความสวยงามของผลิตภัณฑ์ แต่ยังเข้าใจถึงกระบวนการผลิต คุณค่าของภูมิปัญญา และความหมายของการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน ในเชิงกลยุทธ์การสื่อสาร VTR มีเรื่องเล่าที่ช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่ามากกว่าการเป็นสินค้า เพราะสามารถสื่อสารถึงความตั้งใจของผู้ผลิต ความงามของธรรมชาติ และอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกัน การใช้ภาพนักแสดงสวมใส่ชุดผ้ามัดย้อมในสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชนยังช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผลิตภัณฑ์กับการท่องเที่ยว ทำให้ผู้ชมสามารถจินตนาการถึงประสบการณ์ที่ตนเองจะได้รับหากเดินทางมาเยือนพื้นที่จริง

รูปแบบของ VTR เหมาะสมกับการเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok, YouTube หรือช่องทางประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานท้องถิ่น โดยเนื้อหาควรประกอบด้วยภาพเปิดที่ดึงดูดความสนใจ ภาพผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมที่ชัดเจน ภาพนักแสดงสวมใส่ผลิตภัณฑ์ในบริบทการท่องเที่ยว ภาพกระบวนการผลิตจากสีธรรมชาติ ภาพกิจกรรม Workshop การจัดวางข้อมูลเหล่านี้สร้างความน่าสนใจของผู้ชมให้กลายเป็นการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้มากขึ้น การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ผ่าน VTR สำหรับนวัตกรรมผ้ามัดย้อมของหมู่ที่ 5 จึงเป็นการสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ควบคู่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้ภาพนักแสดงที่สวมใส่ชุดจากผ้ามัดย้อมที่พัฒนาขึ้นเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างภาพจำและแสดงศักยภาพของผลิตภัณฑ์ในบริบทการใช้งานจริง การนำเสนอผ่าน VTR จะช่วยให้ผู้ชมเห็นความเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น วัตถุวัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย และประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การสร้างการรับรู้ เพิ่มความน่าเชื่อถือ กระตุ้นความสนใจ และขยายโอกาสทางการตลาดให้กับผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของชุมชนได้อย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติของหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนฐานทุนเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน กล่าวคือ ชุมชนมิได้เริ่มต้นการพัฒนาจากการนำองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีจากภายนอกเข้ามาแทนที่ภูมิปัญญาดั้งเดิม หากแต่เป็นการนำทุนที่มีอยู่ในพื้นที่ได้แก่ ภูมิปัญญาการย้อมผ้า ทักษะฝีมือของชาวบ้าน วัตถุดิบสีธรรมชาติ และความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน มาใช้เป็นฐานในการสร้างคุณค่าใหม่อย่างเป็นระบบ ลักษณะดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมสังคมในบริบทชุมชนมิได้หมายถึงสิ่งใหม่ที่แยกขาดจากรากฐานเดิมของพื้นที่ แต่เป็นกระบวนการทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของทุนที่ตนมีอยู่ และสามารถแปลงทุนดังกล่าวให้เป็นผลิตภัณฑ์ กิจกรรม หรือรูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และตลาดร่วมสมัย

ในกรณีของหมู่ที่ 5 การพัฒนาผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติจึงสะท้อนคุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมสังคมในหลายมิติ กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ชุมชนใช้ความรู้เดิมและทรัพยากรท้องถิ่นในการแก้ไขข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม พร้อมทั้งสร้างรูปแบบใหม่ของการผลิต การออกแบบ การเรียนรู้ และการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมิได้จำกัดอยู่เพียงระดับของสินค้าเท่านั้น แต่ยังขยายไปสู่ระดับความสัมพันธ์ทางสังคมภายในชุมชน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาทำให้ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ ราษฎรท้องถิ่น และหน่วยงานสนับสนุนมีพื้นที่ในการร่วมคิด ร่วมทดลอง และร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับแนวคิดนวัตกรรมสังคมที่ให้ความสำคัญ

กับการร่วมสร้างคุณค่า การตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ และการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง (Murray et al., 2010; Cajaiba-Santana, 2014)

นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนผ่านมัตย้อมจากผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไปสู่นวัตกรรมสังคมที่มีความร่วมสมัยมากขึ้น เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันสำรวจทุนเดิม วิเคราะห์ปัญหา ทดลองออกแบบผลิตภัณฑ์ และสะท้อนผลจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมิใช่การถ่ายทอดความรู้จากผู้เชี่ยวชาญไปสู่ชุมชนในลักษณะทางเดียว แต่เป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการที่ชุมชนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมสร้างความรู้และผู้ร่วมตัดสินใจในกระบวนการพัฒนา การเรียนรู้ลักษณะนี้ช่วยให้ผู้ผลิตในชุมชนเข้าใจข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์เดิม เห็นแนวทางการพัฒนาตลาด สีสัน รูปแบบสินค้า และเรื่องเล่าของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงมัตย้อมเข้ากับความต้องการของตลาดและนักท่องเที่ยวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาในเชิงทฤษฎี กระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb (2015) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด การสร้างแนวคิดใหม่ และการทดลองปฏิบัติซ้ำ ในกรณีของการพัฒนาผ้ามัตย้อม ชาวบ้านมิได้เรียนรู้จากการรับฟังข้อเสนอแนะเท่านั้น แต่เรียนรู้ผ่านการลงมือทดลองมัตย้อม ทดลองใช้สีธรรมชาติ ปรับรูปแบบผลิตภัณฑ์ และร่วมกันประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง กระบวนการดังกล่าวทำให้ภูมิปัญญาเดิมของชุมชนได้รับการต่อยอด ขณะเดียวกันยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ผลิตในการคิดค้น ปรับปรุง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างนวัตกรรมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีศักยภาพในระยะยาวจำเป็นต้องเชื่อมโยง “สินค้า” เข้ากับ “ประสบการณ์” กล่าวคือ ผ้ามัตย้อมไม่ควรถูกมองเพียงในฐานะวัตถุหรือของที่ระลึกสำหรับจำหน่ายเท่านั้น แต่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต เช่น การเรียนรู้แหล่งที่มาของสีธรรมชาติ การทดลองมัตย้อม การย้อมผ้า และการออกแบบลวดลายด้วยตนเอง การเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้เป็นประสบการณ์ดังกล่าวช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน และทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหมายทางวัฒนธรรมมากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวมิได้รับรู้เพียงรูปลักษณ์ภายนอกของสินค้า แต่ยังเข้าใจเรื่องราวของวัตถุดิบ ภูมิปัญญากระบวนการผลิต และวิถีชีวิตของชุมชนที่อยู่เบื้องหลังผลิตภัณฑ์นั้น การเชื่อมโยงผ้ามัตย้อมเข้ากับกิจกรรม Workshop ยังช่วยขยายบทบาทของผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการเป็นสินค้าปลายทางไปสู่การเป็นเครื่องมือในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับผู้มาเยือน นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และมีประสบการณ์ร่วมกับชุมชนโดยตรง ขณะที่ชาวบ้านมีโอกาสดำเนินการถ่ายทอดภูมิปัญญาสื่อสารอัตลักษณ์ของพื้นที่ และสร้างรายได้จากทั้งการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางดังกล่าวจึงช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นและเสริมสร้างการรับรู้คุณค่าของทรัพยากรในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังสะท้อนข้อท้าทายสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมผ้ามัตย้อมร่วมสมัยจากสีธรรมชาติหลายประการ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความคงทนและความสม่ำเสมอของสีธรรมชาติ การออกแบบลวดลายให้มีความร่วมสมัยโดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์ท้องถิ่น การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การบริหารต้นทุนการผลิต และการใช้สื่อออนไลน์เพื่อสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ข้อท้าทายเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า แม้ชุมชนจะมีทุนเดิมที่เข้มแข็ง แต่การยกระดับนวัตกรรมสังคมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในระยะยาวจำเป็นต้องอาศัยระบบสนับสนุนที่ต่อเนื่องและหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านการออกแบบ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาด การสร้างแบรนด์ และการจัดการเชิงธุรกิจชุมชน

ดังนั้น การพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมผ้ามัตย้อมให้สามารถขยายผลและใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ควรดำเนินการบนฐานความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น สถาบันการศึกษา ภาคีด้านการออกแบบ ภาคีด้านการตลาด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ การสนับสนุนดังกล่าวควรครอบคลุมทั้งการพัฒนาทักษะการออกแบบ การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของสีธรรมชาติ การสร้างตราสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การกำหนดเรื่องเล่าของผลิตภัณฑ์ และการขยายช่องทางการตลาดออนไลน์ หากสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง นวัตกรรมผ้ามัตย้อมของหมู่ที่ 5 จะมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่สร้างรายได้ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนานวัตกรรมผ่านคัมภีร์ร่วมสมัยจากสี่ธรรมชาติของหมู่ที่ 5 เกิดจากการเชื่อมโยงทุนชุมชนหลายมิติ ได้แก่ ทุนภูมิปัญญา ทุนมนุษย์ ทุนทรัพยากร และทุนทางสังคม ทุนภูมิปัญญาปรากฏผ่านความรู้ด้านการย้อมผ้า การมัดลาย และ การใช้สี่ธรรมชาติจากพืชท้องถิ่น ทุนมนุษย์สะท้อนผ่านทักษะฝีมือและความพร้อมของชาวบ้านในการเรียนรู้และปรับตัว ทุนทรัพยากรปรากฏผ่านวัตถุดิบธรรมชาติในพื้นที่ที่สามารถนำมาใช้เป็นสี่ธรรมชาติ ส่วนทุนทางสังคมแสดงให้เห็นผ่านความร่วมมือของผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้าน และหน่วยงานสนับสนุน ปัจจัยเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นฐานสำคัญในการยกระดับผ่านคัมภีร์จากผลิตภัณฑ์พื้นบ้านไปสู่ผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วมสมัยที่มีอัตลักษณ์และศักยภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐานร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนานวัตกรรมดังกล่าว เนื่องจากเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมกันสำรวจทุนเดิม วิเคราะห์ข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์ ออกแบบแนวทางพัฒนา ทดลองปรับปรุง และสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้ทำให้ชาวบ้านมิได้เป็นเพียงผู้ผลิตสินค้าตามรูปแบบเดิม แต่มีบทบาทเป็นผู้ร่วมคิด ผู้ร่วมออกแบบ และผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีความเป็นเจ้าของร่วม ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปรับปรุงลักษณะของผ้ามัดย้อมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความมั่นใจ และศักยภาพของชุมชนในการจัดการตนเอง

นวัตกรรมผ่านคัมภีร์ร่วมสมัยจากสี่ธรรมชาติที่พัฒนาขึ้นมีคุณค่าอย่างน้อย 4 มิติ มิติแรก คือ การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการย้อมผ้า การมัดลาย และ การใช้สี่ธรรมชาติให้สามารถดำรงอยู่และถ่ายทอดต่อไปได้ในบริบทปัจจุบัน มิติที่สอง คือ การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนผ่านการออกแบบลวดลาย สี สัน รูปแบบสินค้า และเรื่องเล่าผลิตภัณฑ์ให้มีความร่วมสมัย และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น มิติที่สาม คือ การต่อยอดผ้ามัดย้อมเป็นกิจกรรม Workshop หรือ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งช่วยเปลี่ยนผลิตภัณฑ์จากสินค้าเพื่อจำหน่ายไปสู่ประสบการณ์ที่ผู้มาเยือนสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนได้โดยตรง และมิติที่สี่ คือ การเสริมสร้างความร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน และความภาคภูมิใจของคนในชุมชนต่อภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นของตน

ดังนั้น ผ้ามัดย้อมร่วมสมัยจากสี่ธรรมชาติของหมู่ที่ 5 จึงมิใช่เพียงผลิตภัณฑ์ OTOP หรือสินค้าหัตถกรรมของชุมชนเท่านั้น หากแต่เป็นนวัตกรรมสังคมที่สะท้อนความสามารถของชุมชนในการนำทุนภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ และความร่วมมือของคนในพื้นที่มาสร้างคุณค่าใหม่อย่างมีส่วนร่วม นวัตกรรมดังกล่าวสามารถเชื่อมโยงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน โดยมีศักยภาพในการสร้างรายได้ เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของตลาดและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในปัจจุบัน การพัฒนานวัตกรรมผ่านคัมภีร์ของหมู่ที่ 5 แสดงให้เห็นว่า การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนควรเริ่มจากการมองเห็นคุณค่าของทุนที่มีอยู่ในพื้นที่ และใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกในการแปลงทุนดังกล่าวให้เกิดคุณค่าใหม่ การศึกษาครั้งนี้จึงสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับชุมชนอื่นที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นนวัตกรรมสังคมที่เชื่อมโยงภูมิปัญญา อัตลักษณ์ชุมชน และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ที่สนับสนุนการจัดทำวิจัยเรื่องนี้ รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำตก ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการ และชาวบ้านหมู่ที่ 5 ตำบลน้ำตก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการร่วมพัฒนาต้นแบบนวัตกรรมผ่านคัมภีร์ร่วมสมัยจากสี่ธรรมชาติ ให้งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

เอกสารอ้างอิง

- สุนทร คุณชัยมั่ง, และ ธัชกร จิตติลักษณ์. (2567). นวัตกรรมสังคมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของไทย. วารสารพัฒนศาสตร์ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 7(2), 64–94.
- หทัยชนก คตะสมบูรณ์. (2569). การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ตำบลเขาหิน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 11(1), 40–62.
- Cajaiba-Santana, G. (2014). Social innovation: Moving the field forward. A conceptual framework. *Technological Forecasting and Social Change*, 82, 42–51.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2013.05.008>
- Kemmis, S., McTaggart, R., & Nixon, R. (2014). The action research planner: Doing critical participatory action research. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-4560-67-2>
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education.
- Lewin, K. (1946). Action research and minority problems. *Journal of Social Issues*, 2(4), 34–46.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1946.tb02295.x>
- Murray, R., Caulier-Grice, J., & Mulgan, G. (2010). The open book of social innovation. The Young Foundation. <https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/The-Open-Book-of-Social-Innovationg.pdf>
- United Nations Development Programme. (2020). *Human development report 2020: The next frontier—Human development and the Anthropocene*. United Nations Development Programme.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมือง
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Public Participation in the Management of Ecotourism in
Pak Phanang Municipality, Nakhon Si Thammarat Province.

เจลิเยว ไสยรัตน์*

Chaliew Sairat*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุระหว่าง 18 – 60 ปี จำนวนทั้งสิ้น 10,926 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน คำนวณตามหลักการของทาโรยามาเน (Taro Yamane, 1973: 1088) ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยการเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการท่องเที่ยว, ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Abstract

This research aims to 1) study the level of public participation in ecotourism management in Pak Phanang Municipality, Nakhon Si Thammarat Province, and 2) compare the level of public participation in ecotourism management in Pak Phanang Municipality, Nakhon Si Thammarat Province, classified by personal factors. The sample used in this research consisted of 10,926 people aged 18-60 years. The sample size was 386 people, calculated using Taro Yamane's principle (Taro Yamane, 1973: 1088) at a 95% reliability level. The data collection instrument was a questionnaire. The content was reviewed by the advisor, then submitted to three experts for content validity testing, and a pilot test was conducted. The reliability of the questionnaire was then determined using Cronbach's Alpha. The researcher used statistical analysis to analyze the data. The research results showed that 1) the level of public participation in ecotourism management in Pak Phanang Municipality... Overall, the level of public participation in ecotourism management in Nakhon Si Thammarat Province is moderate. 2) A comparison of the level of public participation in ecotourism management in Pak Phanang Municipality, Nakhon Si Thammarat Province, showed that there were no statistically significant differences ($p < .05$) in the participation of people in Pak Phanang Municipality, Nakhon Si Thammarat Province, based on gender, age, education level, occupation, income, length of residence, and access to tourism information, compared to the level of gender, age, education level, occupation, income, length of residence, and access to tourism information. This finding does not support the hypothesis.

Keywords: Participation, Tourism Management, Ecotourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (Bramwell & Lane, 2000) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความตระหนักในเรื่องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังเป็นวิธีการที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน และหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ (Honey, 2008) ในประเทศไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวเริ่มตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวมวลชน ที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสียหาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงกลายเป็นทางเลือกที่สำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ (จิรศักดิ์ ชิตวิทย์, 2019) โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ป่าชายเลน ทะเล และพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์หายากและมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลเมืองปากพองตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและสำคัญ โดยเฉพาะป่าชายเลนที่เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและสัตว์ป่าหายาก ซึ่งมีความสำคัญต่อระบบนิเวศอย่างมาก เพราะป่าชายเลนมีบทบาทในการป้องกันชายฝั่งจากการกัดเซาะ และยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญให้กับสัตว์ต่างๆ ทั้งในทะเลและบนบก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยยังมีปัญหาที่ต้องพิจารณา เช่น การขาดการควบคุมจำนวนผู้เข้าชมในบางพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ (สมศรี สุนทรี, 2563) การขาดการบริหารจัดการที่ดีและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในอำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช” (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2562) พบว่า การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ปากพอง ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่ โดยระดับการมีส่วนร่วมที่ประเมินในงานวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมที่มีอำนาจในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่อยู่ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมในระดับความเข้าใจที่อยู่ในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ขาดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดการควบคุมการขยายตัวของการท่องเที่ยว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยังขาดประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมุ่งหวังที่จะหาวิธีการที่ประชาชนในพื้นที่สามารถมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาอาจช่วยเสนอแนะนโยบายและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุระหว่าง 18 – 60 ปี จำนวน 10,926 คน (เทศบาลเมืองปากพอง, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุระหว่าง 18 – 60 ปี ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน คำนวณตามหลักการของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 1088) ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ ± 5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด

ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 58.42 อายุ 40 - 49 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 38.59 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 61.96 อาชีพเกษตรกร จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 47.55 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.07 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 42.12 และการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากโซเชียลมีเดียจากแหล่งอื่น ๆ จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 50.82

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง	ระดับการมีส่วนร่วม			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.20	0.75	ปานกลาง	3
2. การมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ	2.55	0.73	น้อย	4
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.29	0.63	ปานกลาง	1
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และ ประเมินผล	3.22	0.62	ปานกลาง	2
รวม	3.07	0.68	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$, $SD = 0.68$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.63$) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการติดตาม และ ประเมินผล ($\bar{X} = 3.22$, $SD = 0.62$) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.75$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 2.55$, $SD = 0.73$) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	df	t	p
ชาย	150	3.02	0.351	1.408	0.246
หญิง	236	3.17	0.387		
รวม	386	3.10			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ T-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.033	0.011	0.692	0.557
ภายในกลุ่ม	383	5.129	0.016		
รวม	386	5.162			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	*($p \leq .05$) จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมของ
ระหว่างกลุ่ม	3	0.146	0.029	1.852	0.102	
ภายในกลุ่ม	383	5.016	0.016			
รวม	386	5.162				

ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	*($p \leq .05$) จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมของ
ระหว่างกลุ่ม	6	0.029	0.006	0.356	0.878	
ภายในกลุ่ม	380	5.133	0.016			
รวม	386	5.162				

ประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	0.233	0.019	1.230	0.261
ภายในกลุ่ม	382	4.929	0.016		
รวม	386	5.162			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.035	0.009	0.544	0.704
ภายในกลุ่ม	383	5.127	0.016		
รวม	386	5.162			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	0.125	0.011	0.354	0.554
ภายในกลุ่ม	383	5.002	0.028		
รวม	386	5.162			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ ตามลำดับ เนื่องจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ความเข้าใจของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล หรืออุปสรรคในการจัดการต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินการร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Arnstein (1969) ที่กล่าวถึงลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมที่สูงสุดในด้านการรับผลประโยชน์ หรือ "Citizen Control" และในขณะเดียวกันยังพบข้อจำกัดในด้านการร่วมดำเนินการ ซึ่งสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมที่ยังไม่ถึงระดับสูงสุดหรือมีข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมที่แท้จริงตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับต่ำแสดงให้เห็นถึงอุปสรรคที่เกิดจากการขาดความร่วมมือหรือการไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเห็นว่า "การมีส่วนร่วม" ต้องไม่เพียงแค่การรับผลประโยชน์ แต่ต้องมีการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดสินใจไปจนถึงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2560) การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษา หมู่บ้านสามขา ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วมผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนมากกว่าเพศ เช่น ระดับการศึกษา สถานะทางเศรษฐกิจ หรือประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งอาจมีผลต่อการรับรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่เกี่ยวข้องกับเพศโดยตรง อีกทั้งอาจเกิดจากการที่ชุมชนในพื้นที่มีการตระหนักรู้และความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าเพศใดจะมีบทบาทในการจัดการหรือการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งกล่าวถึงความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ โดยไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะภายนอก เช่น เพศ หรือสถานะทางสังคม แต่เน้นที่การสร้างความสามารถในการตัดสินใจและการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ให้มีอุปสรรคจากเพศสภาพหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการพัฒนา อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ควรขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก เช่น เพศหรือสถานะ แต่ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมในกระบวนการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิจฐา ชัยบิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาหมื่น จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาหมื่น ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ขึ้นอยู่กับอายุ เช่น การเข้าถึงข้อมูลและการศึกษาที่เท่าเทียมกันในชุมชน หรือความสนใจที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับอายุจริง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการที่ทุก

กลุ่มอายุได้รับการส่งเสริมและมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งเน้นว่าความสามารถในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ไม่ควรขึ้นอยู่กับอายุ เพศ หรือปัจจัยภายนอกอื่น ๆ แต่ควรให้โอกาสแก่ทุกคนในการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา แนวคิดนี้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเชิงนิเวศควรจะเปิดกว้างและไม่จำกัดเพียงแค่กลุ่มอายุหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งเชื่อว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาควรเกิดขึ้นจากทุกภาคส่วนของสังคมโดยไม่จำกัดกลุ่มอายุหรือสถานะของบุคคล และทุกคนควรมีโอกาสในการเข้าถึงการตัดสินใจในกระบวนการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิจฐา ชัยบิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล อายุ ไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ความสนใจส่วนบุคคล การตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การให้ความรู้และการฝึกอบรมอาจทำให้ประชาชนทุกระดับการศึกษามีความเข้าใจและความสามารถในการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Pierre Bourdieu เกี่ยวกับ "Cultural Capital" ซึ่งเสนอว่า แม้การศึกษาจะมีผลต่อการเข้าถึงข้อมูลหรือทรัพยากร แต่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือการฝึกฝนจากประสบการณ์จริง ซึ่งไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งเน้นว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาควรจะไม่จำกัดเพียงแค่ระดับการศึกษา แต่ควรมองถึงความสามารถของประชาชนในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรในการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิจฐา ชัยบิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ระดับการศึกษา ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพโดยตรง เช่น ความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล หรือการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรต่าง ๆ ที่อาจช่วยให้ประชาชนทุกอาชีพมีโอกาสในการมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในภาคการเกษตร การค้าขาย หรืออาชีพอื่น ๆ การมีส่วนร่วมอาจไม่ได้รับผลกระทบจากอาชีพ แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความตระหนักรู้ของบุคคลในแต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งเน้นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ควรจำกัดอยู่แค่กลุ่มอาชีพใดกลุ่มอาชีพหนึ่ง แต่ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นทำอาชีพอะไร การพัฒนาและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ควรจะเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากรต่าง ๆ ควรไม่จำกัดด้วยอาชีพหรือสถานะทางสังคม และต้องสร้างโอกาสให้กับทุกคนในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนา ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิจฐา ชัยบิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล อาชีพ ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมี

ปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ของแต่ละบุคคลเพียงอย่างเดียว เช่น ความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเข้าใจในผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงข้อมูลหรือโอกาสในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทัวไปแล้วประชาชนในทุกระดับรายได้ อาจมีการตระหนักรู้และความสนใจในด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเท่าเทียมกัน หากมีการส่งเสริมโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสมจากภาครัฐหรือองค์กรต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งกล่าวถึงการให้โอกาสและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ ที่ไม่จำกัดอยู่แค่ระดับรายได้หรือสถานะทางเศรษฐกิจ แต่เน้นให้ทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยภายนอกเช่น รายได้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งเน้นว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาไม่ควรจำกัดแค่เฉพาะกลุ่มที่มีรายได้สูง แต่ควรเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มในสังคมได้มีส่วนร่วมและมีเสียงในกระบวนการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกจำกัดจากสถานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิจฐา ชัยบิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล รายได้ ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เพียงอย่างเดียว เช่น ความสนใจส่วนบุคคลในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การได้รับข้อมูลและการส่งเสริมจากภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง, หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน อาจทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่จำเป็นต้องแตกต่างกันตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งเน้นว่าความสามารถในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ไม่ควรจำกัดด้วยปัจจัยภายนอก เช่น ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือสถานะทางสังคม แต่ควรเน้นให้ทุกคนสามารถพัฒนาและมีส่วนร่วมได้อย่างเท่าเทียมกันตามความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสต่าง ๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการตัดสินใจควรเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้กับทุกคนในชุมชน ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่มานานหรือไม่นาน เพราะการพัฒนาที่ยั่งยืนควรได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

2.7 ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีการรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการรับข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างกันอาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างตรงไปตรงมา อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมากกว่า เช่น ความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับแนวคิดของ Robert Chambers ในเรื่องของ "Participatory Development" ซึ่งเน้นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาควรเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนไม่จำกัดการเข้าถึงข้อมูลมากหรือน้อย โดยการเข้าถึงข้อมูลไม่ได้เป็นตัวกำหนดความสามารถในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนได้รับโอกาสในการเข้ามามีบทบาทอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Amartya Sen ในเรื่องของ "Capability Approach" ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญของการให้โอกาสและความสามารถแก่บุคคลในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา โดยไม่จำกัดปัจจัยที่ภายนอก เช่น การเข้าถึงข้อมูล เพราะการมีส่วนร่วมไม่ควรจะขึ้นอยู่กับเพียงแค่การได้รับข้อมูล แต่ต้องมีโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสมในการใช้ข้อมูลเหล่านั้นในการตัดสินใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดูตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำวิการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รุ้ชื่อ ผู้เฝ้าทุกทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสาร แนวคิด ติดตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2560). การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนและมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(28), 85–97.
- ขนิษฐา ชัยปิล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 17(79), 158–170.
- จิรศักดิ์ ชิตวิทย์. (2562). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเทศไทย. *วารสารการท่องเที่ยวไทย*, 15(2), 75–90.
- สมศรี สุนทรี. (2563). *การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2562). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชนอย่างยั่งยืนในอำเภอบางพลี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), 216–224.
- Bramwell, B., & Lane, B. (2000). *Tourism and sustainability: Development and planning*. Routledge.

การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

ห้องที่ 4

สิ่งแวดล้อม นโยบายสาธารณะ และพฤติกรรมภาคประชาชน

ผู้ทรงคุณวุฒิ : ผศ.ดร. นันธิดา จันทร์ศิริ และ ผศ.ดร.สมใจ หนูผึ้ง

ลำดับ	รหัสนักศึกษา	ชื่อ - สกุล	ชื่อเรื่อง
1	67290239	นายขวัญชัย รอดมณี เวลา : 09.30 – 10.00 น.	ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเทศบาลเมืองปากพอง
2	67290411	นางสาวอัญชลี ชัยณรงค์ เวลา : 10.00 – 10.30 น.	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
3	67290429	นางสาวภัทรวดี ตรีตรง เวลา : 10.30 – 11.00 น.	พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในอำเภอเมือง เขต 2 จังหวัดนครราชสีมา
4	67290528	นางสาวกุลธิดา ทองมี เวลา : 11.00 – 11.30 น.	การชำระภาษีท้องถิ่น ของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครราชสีมา

**ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบ
กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง**

**Public Opinion on the Project to allow Private Sector Participation in the Construction and
Management of an Integrated Solid Waste Management System, Pak Phanang Municipality.**

ขวัญชัย รอดมณี*

Kwanchai Rodmanee*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเทศบาลเมืองปากพนังจำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย และใช้สถิติ T-Test และใช้สถิติ One – way ANOVA ผลการศึกษพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ประชาชนที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประชาชนที่มีรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, การดำเนินโครงการ, ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร

Abstract

This research aims to 1) study public opinion on the implementation of the private sector participation project for the construction and management of an integrated solid waste management system in Pak Phanang Municipality, and 2) compare public opinion on the implementation of the private sector participation project for the construction and management of an integrated solid waste management system in Pak Phanang Municipality. Data was collected from 385 residents of Pak Phanang Municipality using questionnaires. Statistical analysis included frequency, percentage, standard deviation, mean, T-test, and one-way ANOVA. The results showed that 1) overall public opinion on the private sector participation project for the construction and management of an integrated solid waste management system in Pak Phanang Municipality was at the highest level, and 2) there were no statistically significant differences in public opinion regarding the private sector participation project for the construction and management of an integrated solid waste management system in Pak Phanang Municipality across gender, age, education level, occupation, monthly income, and income related to the project at the .05 significance level, thus contradicting the hypothesis.

Keywords: Public opinion, Project implementation, integrated solid waste management system.

บทนำ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่เน้นการกำจัดขยะในขั้นตอนสุดท้าย แต่ยังรวมถึงกระบวนการที่ครอบคลุมตั้งแต่การลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ การใช้เชื้อเพลิง ไปจนถึงการกำจัดขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน (Scheinberg et al., 2013) ระบบการจัดการขยะแบบครบวงจรยังช่วยให้การดำเนินงานมีความเป็นระบบมากขึ้น และสามารถจัดการกับขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่เกิดการทิ้งขยะที่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้อง ซึ่งส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรง (Tchobanoglous et al., 1993)

เทศบาลเมืองปากพองได้ดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการขยะที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายในการลดปริมาณขยะที่ถูกทิ้งและป้องกันการเกิดปัญหามลพิษจากการจัดการขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ โครงการนี้ยังจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการลงทุนและการจัดการทรัพยากร โดยไม่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ซึ่งช่วยให้เทศบาลสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า (เทศบาลเมืองปากพอง, 2565) การร่วมมือกับภาคเอกชนในโครงการนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารจัดการขยะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ การศึกษาของ Bovens et al. (2008) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในโครงการและลดความตึงเครียดที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการที่ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการดำเนินโครงการจะช่วยให้โครงการมีความโปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น (Bovens et al., 2008)

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากจะช่วยให้เทศบาลเมืองปากพองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการขยะที่ยั่งยืนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง (Verba et al., 1995)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขต เทศบาลเมืองปากพอง ช่วงระหว่างอายุ 18 – 60 ปี จำนวนทั้งหมด 10,926 คน (เทศบาลเมืองปากพอง, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขต เทศบาลเมืองปากพอง ช่วงระหว่างอายุ 18 – 60 ปี จำนวน 385 คน ใช้ตาราง krejcie and morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach s Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 66.49 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 51.69 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.61 อาชีพเกษตรกร จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 27.79 รายได้ 10,001-20,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 43.12 และรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง ในภาพรวม

ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการ	ระดับความคิดเห็นของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านสภาวะแวดล้อม	4.16	0.43	มาก	2
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.19	0.33	มาก	1
3. ด้านกระบวนการ	4.15	0.38	มาก	3
4. ด้านผลผลิต	4.08	0.48	มาก	4
รวม	4.15	0.31	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.19$, $SD = 0.33$) ด้านสภาวะแวดล้อม ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.43$) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.15$, $SD = 0.38$) และด้านผลผลิต ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.48$) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	df	t	p
ชาย	129	4.04	274.37	5.20	0.59
หญิง	259	4.19			
รวม	385				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t - Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพอง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	1.03	0.29	0.99	0.67
ภายในกลุ่ม	380	33.75	0.09		
รวม	384	34.78			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามวุฒิการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p	*(p ≤ .05)
ระหว่างกลุ่ม	5	1.36	0.27	1.27	0.18	จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบความ คิดเห็นของ
ภายในกลุ่ม	379	33.42	0.89			
รวม	384	34.78				

ประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	4.76	0.92	1.52	0.07
ภายในกลุ่ม	379	30.02	0.78		
รวม	384	34.78			

*(p ≤ .05)

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	0.74	0.37	1.19	0.09
ภายในกลุ่ม	382	34.04	0.09		
รวม	384	34.78			

*(p ≤ .05)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง จำแนกตามรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	1.14	0.38	0.15	0.87
ภายในกลุ่ม	381	33.64	0.08		
รวม	384	33.78			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง จำแนกตามรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสถานะแวดล้อม) ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสถานะแวดล้อม) ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามลำดับ เนื่องจากประชาชนเห็นว่าการดำเนินโครงการในลักษณะนี้ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสามารถลดปัญหามลพิษที่เกิดจากขยะได้อย่างมีระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bohm et al. (2021) ที่เสนอว่าการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและลดการสร้างมลพิษอย่างยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิกายุจน์ โคตรมี (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จะจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการ

2.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพนัง ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน เช่น การรับรู้เกี่ยวกับ

โครงการ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงาน หรือความเชื่อมั่นในผลลัพธ์ของโครงการที่ไม่ขึ้นอยู่กับเพศ แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน เช่น การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ความเข้าใจในกระบวนการ หรือประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่ไม่ขึ้นอยู่กับอายุ แต่ขึ้นอยู่กับความสนใจและการรับรู้ที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.3 ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในโครงการที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา แต่ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข้อมูล การรับรู้ถึงประโยชน์ของโครงการ และประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ทำให้มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการศึกษา พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากอาจเกิดจากการที่ทุกกลุ่มอาชีพมีการรับรู้และความเข้าใจที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับโครงการ และการรับรู้ถึงประโยชน์จากการดำเนินงานของโครงการไม่ได้ขึ้นอยู่กับอาชีพ แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น การเข้าถึงข้อมูล หรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับท้องถิ่นที่มีผลต่อการสร้างความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการรับรู้และความคิดเห็นของประชาชนในโครงการดังกล่าวอาจไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยประชาชนในทุกกลุ่มรายได้อาจเห็นประโยชน์ในโครงการเดียวกันและมีการรับรู้ในระดับใกล้เคียงกัน ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายได้ส่วนตัวต่อเดือน พบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.6 ประชาชนที่มีรายได้ที่เกี่ยวข้องจากการตั้งโครงการต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากประชาชนทุกกลุ่มอาจได้รับข้อมูลที่เหมือนกันเกี่ยวกับโครงการ และเห็นประโยชน์จากโครงการที่เป็นส่วนรวม ซึ่งส่งผลให้ความคิดเห็นของพวกเขาไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีรายได้ที่แตกต่างกันก็ตาม นอกจากนี้ การรับรู้และการเข้าใจในผลกระทบจากโครงการในด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอาจมีผลมากกว่าปัจจัยทางรายได้ในการประเมินความคิดเห็น สอดคล้องกับแนวคิดของ Zhao et al. (2021) ที่กล่าวว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการสิ่งแวดล้อมไม่จำเป็นต้องแตกต่างกันตามรายได้ เนื่องจากการมีข้อมูลและความเข้าใจที่เท่าเทียมกัน

สามารถทำให้ความคิดเห็นมีความคล้ายคลึงกัน แม้ว่าจะมีรายได้ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการและการรับรู้ถึงประโยชน์จากโครงการสิ่งแวดล้อมนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้เพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร เทศบาลเมืองปากพั่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านสภาวะแวดล้อม) ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามลำดับ สามารถเสนอแนะแนวทางได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่าการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการมีผลต่อการยอมรับและความสำเร็จของโครงการ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ จนถึงการดำเนินการโครงการ ควรจัดกิจกรรมประชาคมหรือเวทีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเพื่อให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน

2. การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการขยะ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการขยะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการและลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการคัดแยกขยะ การรีไซเคิล และการจัดการขยะอย่างครบวงจร เพื่อลดมลพิษและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

3. การสร้างความโปร่งใสและการตรวจสอบโครงการ การที่ประชาชนสามารถตรวจสอบกระบวนการดำเนินงานของโครงการได้มีผลต่อความเชื่อมั่นในโครงการ ดังนั้น ควรมีการสร้างระบบการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานที่โปร่งใส ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินโครงการให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เพื่อให้ประชาชนเห็นว่าผลการดำเนินงานมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลและการฝึกอบรมประชาชน ควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะและระบบการกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจรในพื้นที่เทศบาลเมืองปากพั่น เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการ รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกและการรีไซเคิลขยะ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับประชาชนในระดับชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของโครงการ เช่น การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

2. การสร้างระบบตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินโครงการ ควรมีการสร้างระบบตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินโครงการที่โปร่งใส โดยสามารถเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบ เช่น ความคืบหน้าของโครงการ ปริมาณขยะที่ได้รับการจัดการหรือรีไซเคิล และประสิทธิภาพในการลดมลพิษจากขยะ การมีระบบที่สามารถตรวจสอบได้จะช่วยให้ประชาชนมีความมั่นใจในกระบวนการดำเนินงาน และสามารถเข้าร่วมในการตรวจสอบผลลัพธ์ของโครงการอย่างโปร่งใส ซึ่งจะเพิ่มความเชื่อมั่นในโครงการและส่งเสริมการสนับสนุนจากชุมชนในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จ

3. การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง เทศบาลควรจัดเวทีประชาคมหรือช่องทางรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและสามารถสะท้อนความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ตลอดการดำเนินโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิติกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ หนูผึ้ง กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาดิตตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำโครงการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รุ้ชื่อ

ผู้เกี่ยวข้องทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสาร แนวคิด ติดตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้ง คณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด สุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากพอง อำเภอปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช กรุณาให้ข้อมูล จนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชุติกาญจน์ โคตมี, เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา, และวัชรินทร์ สุทธิชัย. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จจังหวัดกาฬสินธุ์. *Journal of Modern Learning Development*, 8(6), 145–163.
- เทศบาลเมืองปากพอง. (2565). *การจัดการขยะมูลฝอยและการดำเนินโครงการร่วมลงทุนของเทศบาลเมืองปากพอง*. สำนักงานเทศบาลเมืองปากพอง.
- อุดร เขแก้ว. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bovens, M., 't Hart, P., & Kuipers, S. (2008). The politics of policy evaluation. *Public Administration*, 86(2), 451–477. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2008.00711>.
- Cheng, H., Rui, Q., Yu, K., Li, X., & Liu, J. (2022). Exploring the influencing paths of villagers' participation in the creation of micro-landscapes: An integrative model of theory of planned behavior and norm activation theory. *Frontiers in Psychology*, 13, Article 862109. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.862109>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Scheinberg, A., & Simpson, M. (2013). *Waste management and recycling: Environmental impact, economic impact, and social impact*. Cham, Switzerland: Springer.
- Tchobanoglous, G., Theisen, H., & Vigil, S. (1993). *Integrated solid waste management: Engineering principles and management issues*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge, UK: Harvard University Press.
- Zhao, H., Ge, Y., & Zhang, J. (2022). Evaluation on the implementation effect of public participation in the decision-making of NIMBY facilities. *PLOS ONE*, 17(2), Article e0263842. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0263842>

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล้
อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

Community Participation in Solid Waste management in Chalae Subdistrict
Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province

อัญชลี ชัยณรงค์*

Anchlee Chainarong*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 346 คน การคำนวณของยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดำเนินการโดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Probability Stratified Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ค่าที (t-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

ผลวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และรายเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่มีจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

This study on public participation in solid waste management in Chalae Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province, aims to: 1) examine the level of public participation in solid waste management within Chalae Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province; and 2) compare public participation in solid waste management within Chalae Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province, categorized by personal factors. The sample consisted of 346 residents of Chalae Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province. Yamane's coefficient of probability was calculated at a 95% confidence level using stratified sampling. Data was collected using a questionnaire. Data analysis included frequency, percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (SD), t-test, and one-way ANOVA.

The research findings revealed that: 1) Overall participation in solid waste management in Chalae Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province, was at a moderate level. The average scores, ranked from highest to lowest, were: participation in receiving benefits, followed by participation in operations, participation in decision-making, and the lowest average score for participation in evaluation. 2) There were statistically significant differences ($p < .05$) in the level of participation in solid waste

management among residents of Chalee Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province, based on gender, age, education, occupation, and income, supporting the hypothesis. However, there were no statistically significant differences ($p < .05$) in the level of participation among residents of Chalee Subdistrict Municipality, Singhanakhon District, Songkhla Province, based on the number of household members, supporting the hypothesis.

Keywords: Participation, Waste Management.

บทนำ

ประเทศไทยได้กำหนดหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เพื่อส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การจัดการขยะมูลฝอยถือเป็นภารกิจสำคัญของเทศบาลตำบลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งครอบคลุมการรักษาความสะอาด ถนน ทางน้ำ และสถานที่สาธารณะ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสุขอนามัยที่ดีของประชาชนในพื้นที่ (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, 2496)

ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเติบโตทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชาชนที่เปลี่ยนไป (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2567) โดยเฉพาะขยะพลาสติกและขยะอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลปี 2566 ระบุว่าประเทศไทยมีขยะมูลฝอยรวม 28.7 ล้านตัน ภาคใต้มีปริมาณขยะ 4.9 ล้านตัน และจังหวัดสงขลาอยู่ในกลุ่มพื้นที่วิกฤติ ส่งผลให้หน่วยงานท้องถิ่นต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและประสิทธิภาพในการจัดการขยะ รวมถึงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน (กรมควบคุมมลพิษ, 2566)

จากงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าการศึกษาส่วนใหญ่เน้นประสิทธิภาพการเก็บและกำจัดขยะของหน่วยงานรัฐมากกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ขยะมูลฝอยกว่า 30% สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ แต่ประชาชนยังขาดการคัดแยกจากต้นทาง และมีงานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลชะแล้จำกัด ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับชุมชนท้องถิ่น (ณัฐภูมิ แก้วประดิษฐ์, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล้ เพื่อสะท้อนระดับการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยให้เหมาะสมและยั่งยืนต่อชุมชน ผลลัพธ์จากการวิจัยคาดว่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ (Cohen & Uphoff, 1980; เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2564)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 5 หมู่บ้าน โดยใช้สถิติประชากรในปี 2568 จำนวน 14,132 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา จำนวน 346 คน ใช้สูตรคำนวณ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Probability Stratified Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียง

กับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.91 อายุ 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.90 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 27.75 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 38.15 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.04 และจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวม

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย	ระดับการมีส่วนร่วม		ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ
	$\bar{X}$	SD.		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.34	0.39	ปานกลาง	3
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.38	0.65	ปานกลาง	2
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.58	0.64	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.31	0.71	ปานกลาง	4
รวม	3.40	0.49	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, SD. = 0.49) และเรียงเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.58$, SD. = 0.64) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.38$, SD. = 0.65) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.34$, SD. = 0.39) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.31$, SD. = 0.71) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	df	t	p
ชาย	156	3.34	0.43	-2.125	0.034*
หญิง	190	3.45	0.52		
รวม	346				

*(p < .05)

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	4.607	1.152	5.120	0.000*
ภายในกลุ่ม	341	76.720	0.225		
รวม	345	81.327			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีอายุ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	3.117	0.623	2.710	0.020*
ภายในกลุ่ม	340	78.210	0.230		
รวม	345	81.327			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	7.837	1.959	9.091	0.001*
ภายในกลุ่ม	341	73.490	0.216		
รวม	345	81.327			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	6.869	1.717	7.864	0.001*
ภายในกลุ่ม	341	74.458	0.218		
รวม	345	81.327			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามรายได้ โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีรายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	1.051	0.526	2.245	0.107
ภายในกลุ่ม	343	80.276	0.234		
รวม	345	81.327			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน โดยใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี การมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และรายเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และรายเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ เนื่องจากบริบทของพื้นที่เป็นชุมชนท้องถิ่นที่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและได้รับประโยชน์จากโครงการจัดการขยะโดยตรง เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีการเข้าร่วมในกิจกรรมที่เห็นผลประโยชน์โดยตรง เช่น การคัดแยกขยะ การรับความรู้ด้านการจัดการขยะ และประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการเข้าร่วมตัดสินใจและประเมินผล เนื่องจากชุมชนเป็นพื้นที่ท้องถิ่นขนาดเล็กที่ประชาชนไม่คุ้นเคยกับกระบวนการวางแผนและประเมินผลอย่างเป็นทางการ สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1977) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุม 4 กระบวนการหลัก คือ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมจะมากขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถและโอกาสที่ประชาชนได้รับ สอดคล้องกับงานวิจัยของมัลลีย์ เขียวทอง (2562) วิจัยเรื่องการพัฒนากิจการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การกำจัดหรือทำลายขยะ การจัดเก็บขยะ การควบคุมปริมาณขยะ และการคัดแยกขยะ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.1 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีเพศ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากลักษณะพฤติกรรม ความรับผิดชอบ และบทบาทของประชาชนแต่ละเพศในชุมชนมีความแตกต่างกัน ในบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลชะแล ผู้หญิงมักมีบทบาทในการจัดการครัวเรือนและคัดแยกขยะที่บ้าน ส่วนผู้ชายมักมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนหรือการจัดการขยะในพื้นที่สาธารณะ การมีส่วนร่วมนี้จึงสะท้อนถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ และสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนตาม Cohen & Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมจะขึ้นอยู่กับบทบาทและโอกาสของประชาชนในชุมชน ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุดร เขาแก้ว (2566) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลจังหวัดชลบุรี พบว่าเพศของประชาชนมีความแตกต่างในการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยเพศเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ทั้งในบริบทชุมชนเมืองและชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น การจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลชะแล ควรพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละเพศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและส่งเสริมความยั่งยืนของระบบการจัดการขยะ โดยอาศัยกลยุทธ์ที่เปิดโอกาสให้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมีส่วนร่วมตามบทบาทของตนเองอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.2 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีอายุ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในชุมชนเทศบาลตำบลชะแล ผู้หญิงมักมีบทบาทในการดูแลบ้านและครัวเรือน จึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ การลดใช้บรรจุภัณฑ์ใช้ครั้งเดียว และการรักษาความสะอาดรอบบ้าน ขณะที่ผู้ชายมักมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เช่น การเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมจัดเก็บและขนย้ายขยะ การสนับสนุนด้านแรงงานและทรัพยากร ซึ่งความแตกต่างของบทบาทและโอกาสเหล่านี้ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมตามเพศแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล โดยระดับการมีส่วนร่วมแต่ละด้านอาจแตกต่างกันตามบทบาทและโอกาสของประชาชนในแต่ละเพศ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.3 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลชะแล ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า จึงสามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้านการคัดแยกขยะ การลดปริมาณขยะ การปฏิบัติในกิจกรรมชุมชน และการติดตามประเมินผลได้อย่างเต็มที่ ขณะที่ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ อาจขาดความเข้าใจหรือไม่มั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเชิงซับซ้อน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วม

ร่วมแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิด Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความสามารถ ความรู้ และทรัพยากรที่มี ซึ่งระดับการศึกษาของประชาชนถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของภาสกร ใจการ (2565) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในชุมชนภายใต้สถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 กรณีศึกษาเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน พบว่า การศึกษา ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.05

2.4 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละแ้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลละแ้ว ผู้ที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับงานบริการหรือกิจกรรมชุมชน เช่น พนักงานเทศบาล พ่อค้าแม่ค้า หรืออาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับชุมชน มักมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมจัดการขยะมากกว่า ทำให้มีระดับการมีส่วนร่วมสูง ในขณะที่ประชาชนที่ประกอบอาชีพอิสระหรือทำงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมชุมชน อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้น้อย เนื่องจากเวลาและโอกาสจำกัด สอดคล้องกับแนวคิด Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับโอกาส ความสามารถ และทรัพยากรที่มี อาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุดร เขาแก้ว (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี พบว่า อาชีพ มีส่วนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.5 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละแ้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีรายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในชุมชนเทศบาลตำบลละแ้ว ประชาชนที่มีรายได้สูงมักมีทรัพยากรและเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน เช่น การคัดแยกขยะ การเข้าร่วมโครงการจัดการขยะ และการติดตามประเมินผลมากกว่า ในขณะที่ประชาชนที่มีรายได้น้อยอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการขยะน้อยลง สอดคล้องกับแนวคิดแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับโอกาส ความสามารถ และทรัพยากรที่มี ซึ่งรายได้ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของภาสกร ใจการ (2565) วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในชุมชนภายใต้สถานการณ์โรคระบาด โควิด-19 กรณีศึกษาเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันพบว่า รายได้ ที่แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.05

2.6 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละแ้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ที่มีจำนวนบุคคลที่อาศัยในครัวเรือน แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากในชุมชนเทศบาลตำบลละแ้ว การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดครัวเรือน เนื่องจากกิจกรรมและโครงการด้านการจัดการขยะมักออกแบบให้ประชาชนทุกครัวเรือนสามารถเข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกมากหรือน้อย ประชาชนทุกครัวเรือนมีโอกาสคัดแยกขยะ ทั้งขยะในจุดที่กำหนด และเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนในลักษณะเดียวกัน แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับโอกาส ความสามารถ และทรัพยากรที่ประชาชนเข้าถึง ในกรณีนี้ ขนาดครัวเรือนไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือปัจจัยจำกัดในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันตามจำนวนสมาชิก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิตกุล ประธานกรรมการที่ปรึกษาคณะค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำต่างๆ ให้กำลังใจและอดทนรอคอยที่จะให้คำปรึกษาด้วยความเอื้ออาทรยิ่งตลอดมา และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนิษฐ์ รุ้ชื่อ กรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาติดตามถามข่าวความคืบหน้าในการทำการค้นคว้าอิสระจนสำเร็จลุล่วง ขอขอบพระคุณอาจารย์สำนักรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ผู้เกื้อกูลทั้งแนวคิด แนววิธีการศึกษา ตัวแบบทางบุคลิกวิชาการให้ความรู้ความเข้าใจ และประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้ เอกสาร แนวคิด ติดตามถามข่าว กำลังใจ รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตร มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ด้วยความปรารถนาดีโดย

ตลอด สดุดีที่สำคัญมาก คือ ขอขอบคุณประชาชนในเขตเทศบาลตำบลชะแล อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา กรุณาให้ข้อมูลจนกระทั่งงานสำเร็จออกมาเป็นงานวิจัยฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2566). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี 2566. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- ณัฐภูมิ แก้วประดิษฐ์. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 15(2), 45–63.
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (มาตรา 50–51). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ภาสกร ใจการ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะมูลฝอยและขยะติดเชื้อในชุมชน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 กรณีศึกษาเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอลำสนธิ จังหวัดสงขลา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาลัย เขียวทอง. (2562). การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี [การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2567). รายงานสถานการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- อุดร เขาแก้ว. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี [การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity*. World Development, 8(3), 213–235.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

พฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง
เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

Election behavior of the people in the Provincial Administrative Organization Council
elections in Muang District, Area 6, Nakhon Si Thammarat Province

ภัศราดี ตรีตรง *

Phatsaradee Treetrong *

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 396 คน จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งมีการใช้สูตร Taro Yamane (1967) ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ T-Test One-Way ANOVA และการถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) เปรียบเทียบพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีพฤติกรรม การเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และด้านการสนใจในสิ่งตอบแทน ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การเลือกตั้ง, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

Abstract

This study aimed to 1) examine the voting behavior of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, when choosing members of the Provincial Administrative Organization Council; 2) compare the voting behavior of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, when choosing members of the Provincial Administrative Organization Council, classified by personal factors including gender, age, education level, occupation, and income; and 3) investigate the factors influencing the voting behavior of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, when choosing members of the Provincial Administrative Organization Council. This quantitative research employed a questionnaire, collecting data from 396 eligible voters in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, and 386 respondents. The sample size was calculated using Taro Yamane's (1967) formula. Data were analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation. This study used T-test, One-Way ANOVA, and Multiple Regression to test hypotheses. The results showed that: 1) The voting behavior

of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, regarding Provincial Administrative Organization council members, was significantly influenced by factors at a high level overall, and at the highest level overall. 2) Comparing the voting behavior of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, categorized by personal factors such as gender, age, education level, occupation, and income, it was found that citizens with different genders, ages, education levels, occupations, and incomes did not show statistically significant differences in voting behavior at the .05 level, contradicting the hypothesis. 3) The factors influencing the voting behavior of citizens in Mueang District, Zone 6, Nakhon Si Thammarat Province, showed a high correlation between candidate qualifications, candidate policies, campaigning, and personal relationships with candidates. The influence of incentives on voting behavior was moderate.

Keywords: Behavior, elections, members of the Provincial Administrative Organization Council.

บทนำ

ในสังคมสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างซับซ้อนและประชากรที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาระบบประชาธิปไตยได้เกิดขึ้นในรูปแบบการใช้อำนาจผ่านผู้แทน (Representative Democracy) โดยมีกระบวนการเลือกตั้ง (Election) เป็นเครื่องมือสำคัญในการรองรับความหลากหลายทางสังคม การเลือกตั้งไม่เพียงแต่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ยังเป็นการแสดงถึงคุณภาพของพรรคการเมืองในการเสนอนโยบายสาธารณะและความจริงใจของรัฐในการสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ยุติธรรมและสะท้อนเจตจำนงของประชาชน (กรมล ทงธรรมชาติ, 2556)

การแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการนั้นเกี่ยวข้องกับการพิจารณาการเลือกตั้ง เพราะการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในระบบประชาธิปไตย โดยประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่เลือกตัวแทนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ การเลือกตั้งในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญในปี พ.ศ. 2562 โดยใช้ระบบการเลือกตั้งใหม่ เช่น การนับคะแนนแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed-Member Apportionment System) ที่ทำให้ทุกคะแนนเสียงมีความหมาย ซึ่งสะท้อนเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการเมืองให้มีความสุจริตและเป็นธรรม (พรรคดี ผ่องแผ้ว, 2557)

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศไทยมีการขยายจากการศึกษาผลกระทบของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นการพิจารณาปัจจัยด้านจิตวิทยาและความรู้สึกทางการเมือง เช่น ความสนใจทางการเมืองและความเชื่อมั่นทางการเมือง นอกจากนี้ การศึกษาในประเทศที่กำลังพัฒนาแสดงให้เห็นถึงรูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการอุปถัมภ์ (Clientalist Votes) ซึ่งอาจสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้สมัครที่มีแรงจูงใจจากการตอบแทนหรือผลประโยชน์ทางวัตถุ (สุจิต บุญบงการ และ พรรคดี ผ่องแผ้ว, 2527)

ในกรณีของการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช การเลือกตั้งมีความสำคัญเพราะเป็นการเลือกตัวแทนที่สามารถสะท้อนความต้องการของชุมชนและกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น การเลือกตั้งปี 2568 มีความน่าสนใจเพราะเกิดขึ้นหลังจากการเว้นว่างจากการเลือกตั้งท้องถิ่นมานาน ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใหม่จำนวนมาก ซึ่งเป็นฐานเสียงสำคัญที่พรรคการเมืองและผู้สมัครต่างให้ความสนใจ อย่างไรก็ตาม การซื้อสิทธิขายเสียงและการเลือกตั้งในเชิงระบบอุปถัมภ์ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องเฝ้าระวังในการเลือกตั้งท้องถิ่นไทย เพื่อสร้างความโปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการประชาธิปไตย (รักภู บันเทิงสุข, 2540)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการเลือกตั้ง

ประเภทการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย สามารถ พิจารณาประเภทของการเลือกตั้งแบ่งตามที่มาของการเลือกตั้งเป็น 3 ประเภทคือ การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งซ่อม และการเลือกตั้งซ้ำ (ธารรงค์ดี เพชรเลิศอนันต์, 2563)

ประเภทแรกคือการเลือกตั้งทั่วไป (General Election) หมายถึงการเลือกตั้งที่มีสิทธิออก เสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ มาลงคะแนนเสียงพร้อม ๆ กัน การเลือกตั้งทั่วไปมี 2 กรณีคือครบวาระที่ จะต้องมีการเลือกตั้งและการยุบสภา

ประเภทที่สองการเลือกตั้งซ่อม (By-election) ในกรณีที่ผู้แทนขาดจากสมาชิกภาพเช่นตาย ลาออกหรือเพราะเหตุอื่น ๆ ก็จะมีการเลือกตั้งซ่อมให้ได้ผู้แทนราษฎร ซึ่งการเลือกตั้งซ่อมอาจจะมี ความสำคัญไม่เท่ากับการเลือกตั้งทั่วไป แต่ในบางครั้งการเลือกตั้งซ่อมในเขตการเลือกตั้งที่ประชาชน มีความสนใจทางการเมืองอยู่บ้างแล้วการเลือกตั้งซ่อมก็จะเป็นเครื่องมือในการวัดความนิยมพรรค การเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือรัฐบาลได้

ประการที่สามคือการเลือกตั้งซ้ำ (Re-election) หมายถึงการเลือกตั้งที่จัดให้มีขึ้นในเขต เลือกตั้งใดเลือกตั้งหนึ่ง โดยเฉพาะ ในกรณีที่มีการฟ้องร้องต่อศาลว่ามีการเลือกตั้งโดยมิชอบและศาลมี คำสั่งให้การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นโมฆะและให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ในระยะเวลากำหนด โดยการศึกษาี้ มุ่งเน้นศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการ เลือกตั้งทั่วไป (General Election)

ตัวแบบที่นำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ธีรภัทร เสรีรังสรรค์ (2560) กล่าวว่า ตัวแบบที่นำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ประกอบด้วยมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา และจิตวิทยา มีสาระสำคัญดังนี้

1. มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์ แนวทางการศึกษาพฤติกรรมในแนวตัวแบบนี้ได้นำเอาแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความชอบโดยเหตุผลของมนุษย์มาใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง โดยมุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์นี้ตั้งอยู่บนฐานคติที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1.1 การลงคะแนนเสียงจะเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ
- 1.2 การลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงนั้น จุดสนใจจะมุ่งที่เป้าหมายทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียง
- 1.3 การตัดสินใจลงคะแนนเสียงนั้นจะกระทำอย่างละเอียดรอบคอบระมัดระวังโดยใช้ข้อมูลข่าวสารที่มากเพียงพอ

2. มุมมองเชิงสังคมวิทยา แนวทางการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลจะเป็นการกำหนดพฤติกรรมที่แตกต่างของบุคคลในการเลือกตั้ง เช่น ปัจจัยเรื่องเพศ การศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น โดยการใช้ตัวแบบมุมมองเชิงสังคมวิทยาในการศึกษาพบว่า

2.1 ผู้ลงคะแนนเสียงส่วนมากโดยเฉพาะผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มักจะลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกว่ามันเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี หรือเป็นพิธีการในระบอบประชาธิปไตย มากกว่าการไปด้วยเหตุผลการผลักดันนโยบาย หรือด้วยความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง

2.2 ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ ซึ่งเป็นประชาชนส่วนมากของประเทศ มีความผูกพันทางการเมืองกับพรรคการเมืองต่ำ และขาดความรู้ข่าวสารทางการเมืองที่เพียงพอ จึงง่ายต่อการถูกชักจูง โดยเฉพาะการชักจูงที่เป็นการติดต่อส่วนบุคคลและการให้สินจ้างรางวัล

2.3 ในทางตรงกันข้ามผู้ลงคะแนนเสียงที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมสูง มักจะมีความนิยมพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง หรือชอบนโยบายทางการเมืองเฉพาะอย่าง และมีความรู้ทางการเมืองสูง ทำให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างมั่นใจและมีเหตุผล "เชิงการเมือง" สินจ้างรางวัลมีอิทธิพลน้อยต่อการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของบุคคลกลุ่มนี้

2.4 นอกจากนี้ผู้ลงคะแนนเสียงที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมสูงมักให้ความสำคัญในการเลือกตั้งโดยคำนึงถึงพรรคมากกว่าผู้ลงคะแนนเสียงที่มีคุณลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำที่มักลงคะแนนเสียงโดยคำนึงถึงผู้สมัครเป็นเกณฑ์ และมีจำนวนไม่น้อยที่ลงคะแนนเสียงตามคนอื่น ๆ โดยไม่คำนึงถึงเกณฑ์ใดๆ

3. มุมมองเชิงจิตวิทยา แนวทางการศึกษาที่ให้ความสนใจต่อปัจจัยทางด้านความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ เป็นความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ หรือนิยมชมชอบในพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่ง หรือผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง

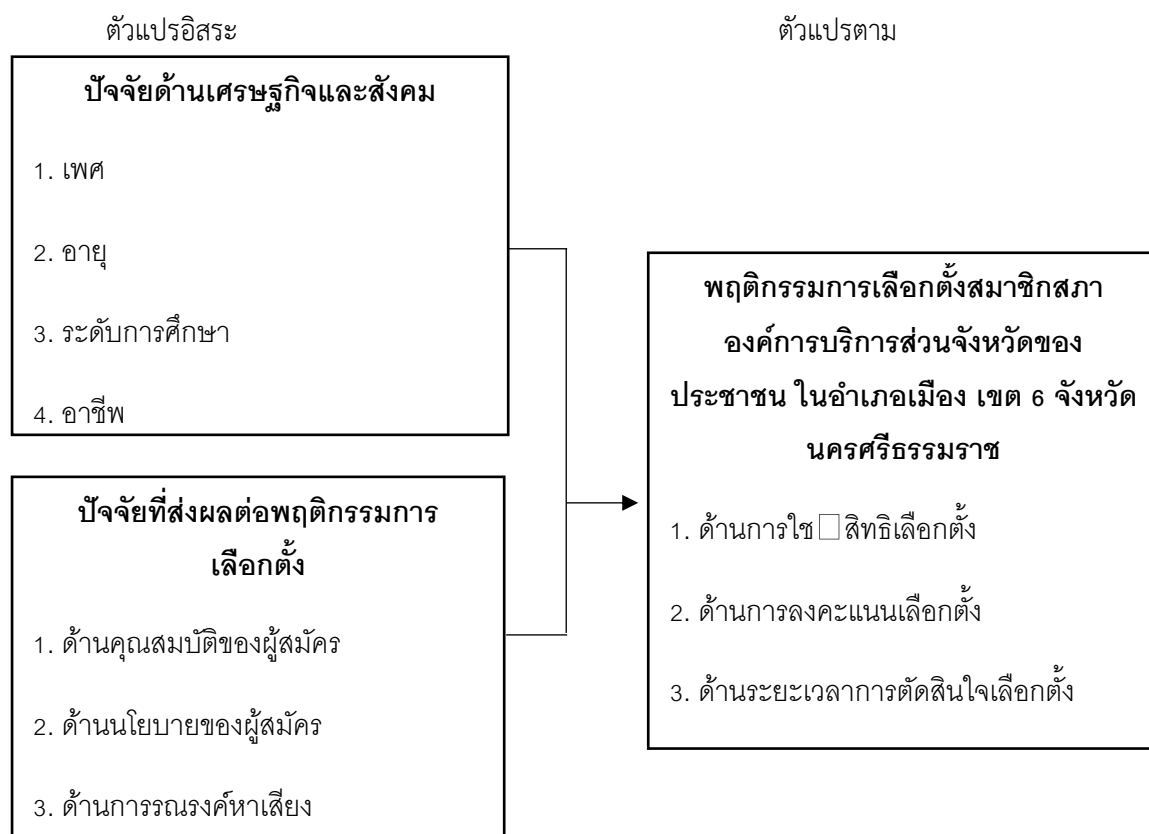
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิกานต์ ไสยเกื้อ (2565) พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2562 ของประชาชนในอำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2562 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2562 ระหว่าง ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งครั้งแรกกับผู้ที่เคยมีประสบการณ์เลือกตั้งมาก่อน โดยใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงปริมาณ มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย สำหรับประชากรวิจัย คือ ผู้มาใช้สิทธิออก เสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้มีสิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งครั้งแรก จำนวน 73 คน และผู้ที่เคยมีประสบการณ์เลือกตั้งมาก่อนจำนวน 376คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี 2562 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ

($\bar{x}=3.42$) 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมืองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$) และปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.92$) 3) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้ง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งครั้งแรกกับผู้ที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน พบว่า กลุ่มผู้มีสิทธิ เลือกตั้งต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากจำแนกตามปัจจัยภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่าปี พ.ศ. ที่เกิด, การศึกษาอาชีพ ต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐาน

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
6. ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช
7. ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัครของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช
8. ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช
9. ปัจจัยด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทนของผู้สมัครของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช
10. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครของผู้สมัครของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระเบียบวิธีวิจัย

การใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยตำบลท่าไร่ ตำบลท่าเรือ และตำบลบางจาก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 31,903 คน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2568) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 396 คน ใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ การสร้างเครื่องมือโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ผู้วิจัยจะใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) ค่าความถี่ (Frequency) 2) การหาค่าร้อยละ (Percentage) 3) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) 5) การทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ค่าที (T-Test) และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทาง

เดียว (One – Way ANOVA) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้สถิติการถดถอยแบบพหุ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง พฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.77 มีอายุ 46 – 55 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 29.04 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 103 คิดเป็นร้อยละ 26.01 และมีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.34

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้ง	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	4.05	0.51	มาก	3
2. ด้านนโยบายของผู้สมัคร	4.11	0.47	มาก	1
3. ด้านการรณรงค์หาเสียง	4.02	0.53	มาก	4
4. ด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทน	3.72	0.55	มาก	5
5. ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร	4.09	0.61	มาก	2
รวม	4.00	0.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ ด้านนโยบายของผู้สมัคร ($\bar{x} = 4.11$, $SD = 0.47$) รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ($\bar{x} = 4.09$, $SD = 0.61$) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 0.51$) ด้านการรณรงค์หาเสียง ($\bar{x} = 4.02$, $SD = 0.53$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทน ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.55$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรม การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม

พฤติกรรม การเลือกตั้ง	ระดับความคาดหวัง			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.78	0.58	มากที่สุด	2
2. ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง	4.81	0.64	มากที่สุด	1
3. ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง	4.63	0.53	มากที่สุด	3
รวม	4.74	0.58	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง ($\bar{x} = 4.81$, $SD = 0.64$) รองลงมาคือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{x} = 4.78$, $SD = 0.58$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระยะเวลาการตัดสินใจเลือกตั้ง ($\bar{x} = 4.63$, $SD = 0.58$) ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	df	t	p
ชาย	205	4.08	67.09	1.011	0.645
หญิง	191	4.03			
รวม	396				

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ T-Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	4.854	1.188	1.330	0.186
ภายในกลุ่ม	392	42.649	0.127		
รวม	395	47.503			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	5	3.743	0.821	1.595	0.642
ภายในกลุ่ม	390	43.760	0.987		
รวม	395	47.503			

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 6 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	7	2.854	0.688	1.488	0.348
ภายในกลุ่ม	388	44.649	0.125		
รวม	395	47.503			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	4.851	0.887	1.223	0.480
ภายในกลุ่ม	391	42.652	0.741		
รวม	395	47.503			

*($p \leq .05$)

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ โดยใช้สถิติ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 8 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านคุณสมบัติของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

	คุณสมบัติของผู้สมัคร	พฤติกรรมการเลือกตั้ง
คุณสมบัติของผู้สมัคร	1.00	$r=0.794$ $p=-0.004$
พฤติกรรมการเลือกตั้ง		1.00

จากตารางที่ 8 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างด้านคุณสมบัติของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คุณสมบัติของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.794 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านนโยบายของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

	ด้านนโยบายของผู้สมัคร	พฤติกรรมการเลือกตั้ง
ด้านนโยบายของผู้สมัคร	1.00	r=0.801 p=-0.004
พฤติกรรมการเลือกตั้ง		1.00

จากตารางที่ 9 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างด้านนโยบายของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านนโยบายของผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.801 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านการรณรงค์หาเสียงส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

	ด้านการรณรงค์หาเสียง	พฤติกรรมการเลือกตั้ง
ด้านการรณรงค์หาเสียง	1.00	r=0.715 p=-0.004
พฤติกรรมการเลือกตั้ง		1.00

จากตารางที่ 10 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างด้านการรณรงค์หาเสียงส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านการรณรงค์หาเสียงส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.715 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

	ด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทน	พฤติกรรมการเลือกตั้ง
ด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทน	1.00	r=0.623 p=-0.004
พฤติกรรมการเลือกตั้ง		1.00

จากตารางที่ 11 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทนต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.623 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 12 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช

	ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร	พฤติกรรมการเลือกตั้ง
ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร	1.00	r=0.854 p=-0.004
พฤติกรรมการเลือกตั้ง		1.00

จากตารางที่ 10 ผลการความสัมพันธ์ระหว่างด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัครส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ค่าความสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.854 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ ไปจนถึงการประเมินผลสะท้อนถึงการบริหารงานที่โปร่งใสและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนทำให้พวกเขามีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นอย่างสูงสุด การศึกษานี้

สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1997) ที่จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งทุกระดับของการมีส่วนร่วมนี้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นในกระบวนการบริหารงานท้องถิ่น. นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เดเบาะจาโก (2564) ซึ่งศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการประเมินผลสามารถช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเลือกตั้งในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนไม่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยเหล่านี้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอาจจะเนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความสนใจทางการเมืองหรือ การเข้าถึงข้อมูลการเลือกตั้ง การศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Reeder (1963) ที่กล่าวถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น แต่บางกรณีอาจพบว่า ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการเลือกตั้งได้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนและหลากหลายระหว่างปัจจัยต่างๆ ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เดเบาะจาโก (2564) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งพบว่า แม้จะมีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน แต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการประเมินผลยังไม่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยเหล่านี้ อย่างมีนัยสำคัญ

3. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้สมัคร ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และด้านการจูงใจในสิ่งตอบแทนส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชน ในอำเภอเมือง เขต 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เนื่องจากการพิจารณาเลือกผู้สมัครในกระบวนการเลือกตั้งมีหลายปัจจัยที่ประชาชนให้ความสำคัญ เช่น ความสามารถของผู้สมัคร นโยบายที่ตรงกับความต้องการของชุมชน การรณรงค์หาเสียงที่มีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สมัครกับประชาชน ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการเลือกตั้งและมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน การศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Alvin Rougie ที่อธิบายว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งในประเทศกำลังพัฒนามักมีลักษณะของการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับการอุปถัมภ์ (Clientalist Votes) ซึ่งประชาชนมักเลือกผู้สมัครที่มีความสัมพันธ์ที่ดีหรือให้ผลประโยชน์แก่พวกเขา ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมการเลือกตั้งที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักฎา บันเทิงสุข (2540) ที่ได้ศึกษาการเลือกตั้งในประเทศกำลังพัฒนา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครกับประชาชนและการรณรงค์หาเสียงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง โดยเฉพาะในระบบการเลือกตั้งที่ประชาชนมักตัดสินใจเลือกผู้สมัครตามความรู้สึกที่มีต่อผู้สมัครหรือสิ่งตอบแทนที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและความโปร่งใส ควรพัฒนานโยบายที่ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งและนโยบายของผู้สมัคร โดยการเผยแพร่ข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ขององค์การ

บริหารส่วนจังหวัด หรือการจัดเวทีประชาคมในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและโปร่งใส ทำให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกผู้สมัครได้อย่างมีข้อมูลครบถ้วนและเป็นธรรม

1.2 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง นโยบายในการรณรงค์หาเสียงควรให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ เช่น การจัดการประชุมสาธารณะ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือการจัดกิจกรรมที่สามารถกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนผู้สมัครและนโยบายที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน

1.3 การพัฒนานโยบายที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งกลไกเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่น โดยการเปิดเวทีให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ รวมถึงการใช้ผลการวิจัยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรือการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 การจัดเวทีประชาคมและกิจกรรมร่วมคิดร่วมทำ ควรจัดเวทีประชาคมในท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาในชุมชน โดยการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนการพัฒนาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อชุมชน การทำให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนจะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในกระบวนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.2 การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูล ควรใช้เทคโนโลยีและช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล แอปพลิเคชันมือถือ หรือโซเชียลมีเดีย เพื่อเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมของท้องถิ่น ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะผ่านช่องทางออนไลน์ได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.3 การอบรมและพัฒนาทักษะการมีส่วนร่วม ควรจัดโปรแกรมอบรมหรือการศึกษาสำหรับประชาชน เพื่อเสริมทักษะในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น เช่น การอบรมเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองท้องถิ่น การฝึกทักษะในการอ่านและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการโครงการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ทอธรรมนูญชาติ. (2525). การเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2557). ประชาธิปไตยและการเลือกตั้งในประเทศไทย.
- สุจิต บุญบงการ และ พรรคศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2527). อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในการเลือกตั้ง.
- รักภู บันเทิงสุข. (2540). การเลือกตั้งในประเทศไทยกำลังพัฒนา: ปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงและระบบอุปถัมภ์.
- Bakker, E., & Riek, P. (2020). Local governance and citizen participation: Lessons from the field. *Journal of Public Administration*, 45(3), 203-220.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1997). Participation in development: New approaches and challenges. *Journal of Development Studies*, 33(2), 219-222.
- Gulick, L., & Urwick, L. (1973). PODCORB: The principles of management. *Public Administration Review*, 29(1), 5-15.
- Kiran, S., & Kaur, R. (2021). Community participation in local governance: A comparative study of rural and urban areas. *International Journal of Public Policy and Administration*, 38(4), 341-358.

- Reeder, J. (1963). Factors affecting citizen participation in local governance. *American Political Science Review*, 57(2), 45-60.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.
- Zhang, Y., Li, F., & Zhang, M. (2020). Citizen participation and local governance: The impact of transparency and accountability. *International Journal of Political Science*, 56(2), 89-105.

การชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
The Local Tax Payment Behavior of Residents in Tha Sala Municipality,
Nakhon Si Thammarat Province

กุลธิดา ทองมี*

Kuntida Thongmee*

¹สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

¹School of Political Science and Public Administration, Walailak University

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ทศนคติต่อภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน และ 4) เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.18) ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทภาษีที่ชำระแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นแตกต่างกัน ขณะที่เพศไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน โดยปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลมากที่สุด โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนได้ร้อยละ 56.60

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า เทศบาลควรพัฒนาการบริหารจัดการภาษีให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล ควบคู่กับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง อันจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการชำระภาษีท้องถิ่นและให้ความร่วมมือในการชำระภาษีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นและเสริมสร้างความมั่นคงทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

คำสำคัญ การชำระภาษีท้องถิ่น, เทศบาลตำบลท่าศาลา, ความเชื่อมั่นของประชาชน, การบริหารงานภาครัฐ

Abstract

The research entitled “Local Tax Payment Behavior of Citizens in Tha Sala Subdistrict Municipality, Nakhon Si Thammarat Province” aimed to: (1) study the local tax payment behavior of citizens in Tha Sala Subdistrict Municipality, Nakhon Si Thammarat Province; (2) compare local tax payment behavior based on personal factors; (3) examine the influence of knowledge and understanding of local taxation, attitudes toward local taxation, confidence in municipal administration, and principles of local tax collection on local tax payment behavior; and (4) propose guidelines for improving the efficiency of local tax collection. The sample consisted of 288 taxpayers residing in Tha Sala Subdistrict Municipality, Nakhon Si Thammarat Province. Data were collected using a questionnaire. Statistical techniques employed for data analysis included frequency,

percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and multiple regression analysis.

The findings revealed that the overall local tax payment behavior of citizens was at a high level (Mean = 4.18). Citizens with different ages, educational levels, occupations, monthly incomes, and types of taxes paid exhibited different local tax payment behaviors, whereas no significant difference was found with respect to gender. Knowledge and understanding of local taxation, confidence in municipal administration, and principles of local tax collection significantly influenced local tax payment behavior. Among these factors, knowledge and understanding of local taxation exerted the greatest influence. Furthermore, all independent variables jointly explained 56.60 percent of the variance in local tax payment behavior.

The findings suggest that the municipality should enhance transparency, fairness, convenience, efficiency, and accountability in tax administration in order to strengthen public confidence in municipal operations. In addition, continuous efforts should be made to improve citizens' knowledge and understanding of local taxation and to develop more effective public relations strategies that reach all groups of citizens. Such measures would promote greater awareness of the importance of local tax payment, encourage voluntary tax compliance, improve local tax collection efficiency, and strengthen the fiscal sustainability of local government organizations.

Keywords: Local tax payment, Factors affecting tax payment, Tha Sala Subdistrict Municipality, Public administration, Public confidence

บทนำ

ภาษีท้องถิ่นเป็นแหล่งรายได้สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนำไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการบริการสาธารณะ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ภายใต้แนวคิดการกระจายอำนาจทางการคลัง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้จากภาษี เพื่อรองรับภารกิจและความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการชำระภาษีของประชาชน เช่น การชำระภาษีล่าช้า การค้างชำระภาษี การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการเสียภาษี ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่น พฤติกรรมการชำระภาษีของประชาชนได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี ทศนคติต่อภาษี ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหลักการจัดเก็บภาษีที่เป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ปัจจัยเหล่านี้มีส่วนสำคัญต่อการสร้างความสมัครใจในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี และส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ของหน่วยงานภาครัฐ

เทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ และให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยรายได้จากภาษีท้องถิ่นถือเป็นแหล่งรายได้หลักในการดำเนินการกิจของเทศบาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการชำระภาษี เปรียบเทียบพฤติกรรมการชำระภาษีตามปัจจัยส่วนบุคคล และวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี ทศนคติต่อภาษี ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีที่มีต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อเทศบาลตำบลท่าศาลาในการกำหนดแนวทางและมาตรการส่งเสริมการชำระภาษีของประชาชน ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางการคลังและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

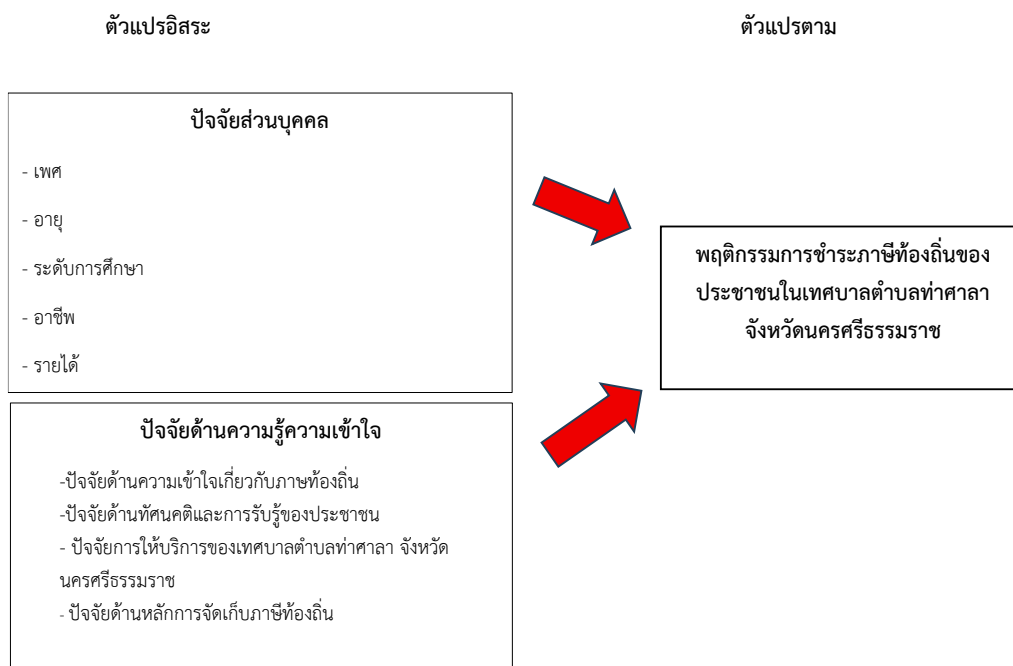
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในเทศบาลตำบลท่าศาลาจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาลและหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในเทศบาลตำบลท่าศาลาจังหวัดนครศรีธรรมราช

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน
3. ทักษะต่อภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน
4. ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน
5. หลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ทักษะต่อภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นร่วมกันมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,030 คน ประกอบด้วย ผู้เสียภาษีป้าย จำนวน 180 คน และผู้เสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน 850 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ทศนคติต่อภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล หลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น และพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่น แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ซึ่งทุกข้อมีค่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำร่อง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในกลุ่มที่เป็นกำลังสำคัญทางเศรษฐกิจของพื้นที่ ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ชำระภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของฐานภาษีในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของระดับความรู้ ทศนคติ ความเชื่อมั่น หลักการจัดเก็บภาษี และพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D	แปลความ	อันดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น	4.06	0.31	มาก	5
ด้านทัศนคติต่อการชำระภาษี	4.25	0.17	มาก	3
ด้านความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล	4.26	0.21	มาก	2
ด้านพฤติกรรมการชำระภาษี	4.18	0.31	มาก	4
ด้านหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น	4.31	0.18	มาก	1
รวม	4.21	0.24	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ทศนคติ ความเชื่อมั่น หลักการจัดเก็บภาษี และพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 4.31 รองลงมา คือ ด้านความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และด้านทัศนคติต่อการชำระภาษี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ตามลำดับ โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าสถิติ (F/t)	Sig.	ผลการทดสอบ
เพศ	1.915	0.057	ไม่แตกต่าง
อายุ	17.805	0.000	แตกต่าง
ระดับการศึกษา	10.115	0.000	แตกต่าง
อาชีพ	33.393	0.000	แตกต่าง
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	6.101	0.003	แตกต่าง
ประเภทภาษีที่ชำระ	3.900	0.021	แตกต่าง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทภาษีที่ชำระ มีความแตกต่างของพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่เพศไม่พบความแตกต่างของพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. = 0.057)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน

ตัวแปร	B	Beta	t	Sig.
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น	-0.862	-0.858	-17.261	0.000*
ทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่น	0.123	0.069	1.319	0.188
ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล	-0.668	-0.452	-8.067	0.000*
หลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น	0.517	0.298	7.242	0.000*

ค่าสถิติของแบบจำลอง

R	R ²	Adjusted R ²	F	Sig.
0.752	0.566	0.560	92.210	0.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่ทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่นไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. = 0.188) โดยตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นได้ร้อยละ 56.60 (R² = 0.566)

โดยสรุปผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า พฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับอิทธิพลจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นเป็นสำคัญ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงหน้าที่ในการเสียภาษี และปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอย่างสมัครใจ อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเสริมสร้างความมั่นคงทางการคลังของเทศบาลในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 59.4 และเพศหญิง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 ช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 และช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 และอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานและเป็นกลุ่มประชาชนที่มีบทบาทสำคัญ ต่อระบบเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้เสียภาษีหลักของเทศบาลตำบลท่าศาลา ผลการศึกษาระดับความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้เสียภาษี ขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาใน การชำระภาษี ตลอดจนเข้าใจถึงความสำคัญของการชำระภาษีท้องถิ่นที่นำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ของเทศบาล นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าการชำระภาษีเป็นหน้าที่ของประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลมีส่วนช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นในระดับที่ดี ผลการศึกษาระดับทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่นโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการชำระภาษีเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชน มีความเต็มใจที่จะชำระภาษี และ ตระหนักว่าการชำระภาษีเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีมุมมอง เชิงบวกต่อการชำระภาษีและเห็นความสำคัญของภาษีท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการศึกษาระดับความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล พบว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการบริหารงาน ของเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่เชื่อมั่นว่ากระบวนการจัดเก็บภาษีมีความโปร่งใส เป็นธรรม และ สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเชื่อมั่นว่าเทศบาลสามารถนำรายได้จากภาษีไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่และจัดบริการสาธารณะเพื่อ ประโยชน์ของประชาชนได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารข้อมูลและการอธิบาย รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาระดับหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเห็นว่าการจัดเก็บภาษีของเทศบาลมีความ เป็นธรรม มีความชัดเจนในหลักเกณฑ์และขั้นตอน มีความสะดวกในการชำระภาษี และประชาชนได้รับประโยชน์จากการนำ รายได้ภาษีไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บภาษีของเทศบาลตำบลท่าศาลาผล การศึกษาพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชน พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยประชาชนส่วนใหญ่มีการชำระภาษีตรงตามกำหนดเวลา ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน มีความสม่ำเสมอใน การปฏิบัติตามหน้าที่ทางภาษี และมีความเต็มใจในการชำระภาษีด้วยความสมัครใจ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลท่าศาลาส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ทางภาษีและให้ความร่วมมือในการชำระภาษีเป็นอย่างดี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีพฤติกรรมการชำระภาษี ท้องถิ่นแตกต่างกันในบางด้าน โดยเพศไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทภาษีที่ชำระ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผล การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของ เทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่นไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ตามลำดับ ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระ

ทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนได้ร้อยละ 56.60 แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และหลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามหน้าที่ในการชำระภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงหน้าที่ในการเสียภาษีและให้ความร่วมมือในการชำระภาษีท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Tax Compliance Theory) ของ James and Alley (2002) ที่อธิบายว่าการปฏิบัติตามหน้าที่ทางภาษีเกิดจากการที่ผู้เสียภาษีตระหนักถึงหน้าที่ตามกฎหมายและเห็นความสำคัญของการพัฒนาส่วนรวม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท พวงงาม (2560) ที่ระบุว่า การชำระภาษีท้องถิ่นเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและสนับสนุนการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมชำระภาษีท้องถิ่นตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทภาษีที่ชำระแตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมชำระภาษีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่เพศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลที่มีระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกันย่อมมีระดับความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพในการปฏิบัติตามภาระภาษีแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรม (Knowledge-Attitude-Behavior: KAB Model) ที่อธิบายว่าปัจจัยพื้นฐานของบุคคลมีผลต่อการรับรู้และการแสดงพฤติกรรมในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมเสียภาษี ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชำระภาษีท้องถิ่นมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายภาษี ขั้นตอนการชำระภาษี และประโยชน์ของภาษี จะมีแนวโน้มปฏิบัติตามหน้าที่ทางภาษีมากกว่าผู้ที่มีความรู้ต่ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bloom (1976) ที่กล่าวว่าความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญของการแสดงพฤติกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของหอมจันทร์ บุญรักษา และบุษบก วิเศษ (2561) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของประชาชน ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชำระภาษีท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนเชื่อมั่นว่ารายได้จากภาษีถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างโปร่งใสและคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความสามารถในการตรวจสอบได้ โดยเมื่อประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐ ก็จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือและความสมัครใจในการชำระภาษีมากขึ้น

นอกจากนี้ หลักการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชำระภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดเก็บภาษีของ Adam Smith ที่ประกอบด้วย หลักความเป็นธรรม (Equity) หลักความแน่นอน (Certainty) หลักความสะดวก (Convenience) และหลักความประหยัด (Economy) โดยหากประชาชนรับรู้ว่าการจัดเก็บภาษีมีความเป็นธรรม โปร่งใส และสะดวกในการชำระภาษี ย่อมส่งผลให้เกิดความเต็มใจในการชำระภาษีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติต่อภาษีท้องถิ่นไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชำระภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากการตัดสินใจชำระภาษีของประชาชนในปัจจุบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐ และการรับรู้ถึงความเป็นธรรมของระบบภาษีมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลตำบลท่าศาลาควรกำหนดนโยบายส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชำระภาษี

มากที่สุด ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ขั้นตอนการชำระภาษี และประโยชน์ของภาษี จะช่วยเพิ่มความร่วมมือในการชำระภาษีของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.เทศบาลควรกำหนดนโยบายด้านความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณที่มาจากภาษีท้องถิ่นอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.เทศบาลควรกำหนดนโยบายพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว และสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ทางภาษีได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.ควรจัดกิจกรรมอบรม ประชุมชี้แจง หรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์และสื่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่มีระดับการศึกษาหรือประสบการณ์เกี่ยวกับภาษีค่อนข้างน้อย

2.ควรพัฒนาช่องทางการให้บริการด้านภาษีในรูปแบบดิจิทัล เช่น ระบบชำระภาษีออนไลน์ ระบบแจ้งเตือนกำหนดชำระภาษีผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือการตรวจสอบข้อมูลภาษีผ่านเว็บไซต์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและลดขั้นตอนในการดำเนินการ

3.ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานและโครงการพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดจากรายได้ภาษีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของภาษีที่ตนชำระ และช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของเทศบาล

4.ควรปรับปรุงกระบวนการจัดเก็บภาษีให้มีความชัดเจน โปร่งใส และเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและตอบข้อซักถามเกี่ยวกับภาษีอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความพึงพอใจและความไว้วางใจให้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่น คุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การรับรู้ประโยชน์จากภาษี ความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ การมีส่วนร่วมของประชาชน หรือแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถอธิบายพฤติกรรมการชำระภาษีได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทอื่น หรือพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการชำระภาษีและเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในวงกว้าง

3.ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสาเหตุและแรงจูงใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีของประชาชน

4.ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุหรือพัฒนาแบบจำลองเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการชำระภาษีท้องถิ่นได้อย่างชัดเจนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จเนื่อง “การชำระภาษีท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิริธิติกุลและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนียา บริพิศ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการดำเนินการศึกษา ตลอดจนตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนวคิด และประสบการณ์อันทรงคุณค่า ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการจัดทำการศึกษาอิสระฉบับนี้ รวมทั้งขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาใช้อ้างอิงในการเรียบเรียงการศึกษาอิสระครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การศึกษาอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการชำระภาษีท้องถิ่น และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น รวมทั้งการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

กุลธิตา ทองมี

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2563). *คู่มือการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร*.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *คู่มือการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
- กระทรวงมหาดไทย. (2561). *แนวทางการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล*.
- กระทรวงมหาดไทย. (2562). *พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562*.
- กองคลัง เทศบาลตำบลท่าศาลา. (2567). *รายงานผลการจัดเก็บรายได้ประจำปีงบประมาณ 2567*. เทศบาลตำบลท่าศาลา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2560). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2561). *การคลังท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2556). *พฤติกรรมองค์กร*. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ยีนยงค์ ศรีสมบัติ, และคณะ. (2565). ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการไทย. *วารสารวิชาการการคลังและภาษีอากร*, 7(1), 55–70.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2564). *รายงานผลการตรวจสอบการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2562). *รายงานการกระจายอำนาจประจำปี*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). *แนวทางการประเมินธรรมาภิบาลภาครัฐ*.

หอมจันทร์ บุญรักษา, และ บุษบงก์ วิเศษ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 16(2), 89–104.

อุทัย หิรัญโต. (2559). *การบริหารการคลังท้องถิ่น*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179–211.

Allingham, M. G., & Sandmo, A. (1972). Income tax evasion: A theoretical analysis. *Journal of Public Economics*, 1(3–4), 323–338.

Alm, J., Jackson, B., & McKee, M. (1992). Institutional uncertainty and taxpayer compliance. *The American Economic Review*, 82(4), 1018–1026.

Bloom, B. S. (1976). *Human characteristics and school learning*. McGraw-Hill.

Demin, A. (2023). Determinants of tax compliance behavior: A review of recent evidence. *Journal of Economic Behavior Studies*, 15(2), 45–60.

Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Addison-Wesley.

James, S., & Alley, C. (2002). Tax compliance, self-assessment and tax administration. *Journal of Finance and Management in Public Services*, 2(2), 27–42.

Kirchler, E. (2007). *The economic psychology of tax behaviour*. Cambridge University Press.

Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 22(140), 1–55.

Mantzaris, E., & Fosner, M. (2025). Compliance costs and taxpayer behavior in emerging economies. *International Journal of Public Finance*, 12(1), 88–104.

OECD. (2010). *Tax compliance and tax morale: What do we know?*

OECD. (2017). *Trust and public policy: How better governance can help rebuild public trust*.

Putra, R., Santoso, B., & Wijaya, T. (2023). Digital transformation in local tax administration and voluntary compliance. *Public Administration Review Asia*, 8(3), 112–129.

Robbins, S. P. (2005). *Organizational behavior* (11th ed.). Pearson Prentice Hall.

POLSPA
SCHOOL OF POLITICAL SCIENCE
AND PUBLIC ADMINISTRATION
WALAILAK UNIVERSITY

สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

School of Political Science and Public Administration (POLSPA)
Walailak University
222 ตำบลไทยบุรี อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160

โทรศัพท์ 0 7567 2000

เว็บไซต์ : www.wu.ac.th